

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Bucsuzó.

Ez év elején kiléptem az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tisztikarából, hogy minden időmet és minden képességemet a „Hazánk” politikai napilapnak szentelhessem.

Csak a harcztér változik számomra, a harcz feladata marad a régi. Hü munkása maradok ezentul is az agrársajtónak, melyet nevezzenek akár „Köztelek”-nek, akár „Hazánk”-nak, egyforma rendeltetése csak az lehet, hogy a mezőgazdasági érdekeket képviselje s a legnagyobb nemzeti munka gyümölcsöző erejét és jogait védje rendületlenül.

Csodálatos, de úgy van, hogy a magyar gazdát védelmezni kell ebben az országban; pedig az egy igazi koloszsza a kis nemzettesthez képest, mely vállain az egész állam terheit viseli. És mégis nyakán a nyomasztó értékesítési viszonyok jármát tűrni kénytelen; lábain az eladósodás békóját hordja; tőgyében a panasz keserű tejét rejtegeti és megkergeti egy vesszős gyermek is: mert nem ismeri erejét.

Tagjainak nincs gyakorlatában a magyar gazda sem. Az önszegély forrásait nem használja ki. Közös életszabályoknak nem veti magát alá. Egyéni erejét nem fejleszti és társulati életét elhanyagolja. Gyenge keze közül tehát kiskiklik a föld s válik üzleti eszközzé, amelyet kihasznál a tulajdonos, amint lehet s tovább adja, amint számára jobb üzlet kínálkozik.

Ez a modern földindulás. A föld végre is megmarad s gazdája is csak akad mindig. De az átvonuló gazda szeme nem látja meg a föld nemzeti hivatását s szíve nem érzi azt. Pedig a föld a nemzeti hivatás eszköze.

A föld konzerválja a nemzetek faji egyéniségét, a föld melegágya a magyarság tradícióinak, forrása milliók jólétének, mérője a hazaszeretetnek, lábvető pontja a nemzeti ellentállásnak. De a föld nem adja át ezt a nemes hivatását mindannak, akinek épen birtokába jutott. Csak testét adja át mint a rabszolga leány: szív nélkül, lélek nélkül.

A birlalással együtt járó erkölcsi kötelességek nem foglalhatnak bent az adás-vevési szerződésben. Azokra a kötelességekre a nemzedékeket csak századok alatt lehet nevelni. Nem mindegy tehát az már a földjövédmező erejének kimelése és a jövőnek biztosítása szempontjából sem, hogy kié a birtok; de nem mindegy az sem, vajjon a birtoklásnak etikai és történelmi vagy pusztán üzleti eredete van-e. *Hogy a föld a nemzeti jólét biztos alapja legyen* s hogy a birtoklásjogi kapcsolataiból a faji együttérzés és a hazaszeretet nagyszerű ösztönei ne vesszenek ki: ezért küzd a „Köztelek” közgazdasági téren. És ezért küzd a „Hazánk”, politikai téren. És én állépek egyik harcztérről a másikra, de az eszmét, a célt s az ahhoz forrasztó szeretetemet a „Köztelek”-től viszem magammal.

Bár a „Köztelek”-nek jövőben is buzgó munkatársa maradok, de hivatalos minőségemben ezennel bucsút veszek a „Köztelek” igen tisztelt olvasóitól, kikkel közel egy évtizeden át állottam szellemi kapcsolatban.

Ah! azok szép idők voltak, kezdtünk kétségbe esni, aztán fejünket össze dugni, szervezkedni, bizni, lelkesedni, tanulni, dolgozni — és sikert értünk el.

Kedves gazdaközönség, ujrászuk meg ezt a letűnt évtizedet!

Budapest, 1902. január 17.

Buday Barna.

Az iskola porát alig lerázva került 1892. tavaszán Buday Barna mint gyakornok az O. M. G. E.-hez, melynek szolgálatában eltöltött tíz évi működés után a f. hó 9-én tartott egyesületi tanácsnak titkári állásáról való lemondását bejelentette, hogy az eddiginél tágasabb és önállóbb működési körben, mint a „Hazánk” című napilap felelős szerkesztője érvényesítse azokat a tapasztalatokat és tanulmányokat, amelyeket tíz évi titkári működése alatt a mezőgazdasági közélet terén szerzett.

Buday Barna az OMGE.-nek és ennek keretében a mezőgazdaság ügyei fejlesztésének fiatal kora daczára számottevő szolgálatokat tett. Az ő tehetsége, ügybuzgalma, szorgalma a zajos sikereket sohasem kereste, hanem a

kötelesség terjesztésnek a lelkesedésig fokozódott mértékével dolgozott elsősorban tollával az egyesület és a mezőgazdaság ügyeinek javára. A „Köztelek” olvasói a legjobb tanui annak, hogy miként merült föl, hogyan fejlődött és mennyire megerősödött az ő tollának működése; de azt meg csak mi tudjuk, hogy mily lelkiismeretességgel tanult, dolgozott, hogy a mezőgazdaságnak lelkesedéssel szolgált ügyét minél méltóbban és minél sikeresebben képviselhesse.

Tehát nálánál senki többre nem tartotta. Soha másért mint az igazság, a nemes és a szép szolgálataért föl nem vette és soha kétes értékű dicsőség elérésére, vagy éppen magáncélok hajhászására igénybe nem vette. Nemes fegyverén rozsdafoltot vagy csorbát nem tűrt meg s minden ütközetből fényesebben hozta vissza. De tollát nálunknál sokkal jobban senki meg nem becsülte, mert munkáját külső csinnal párosult alapos tudás, szilárd meggyőződés, törhetetlen lelkesedés, biztos nyugalom és nyugodt önértzet jellemezte. Büszkeségünket képezte, hogy egészen a mienk, aki a mi vezetésünk és szárnyaink alatt nőtt föl és fájdalomosan esik, hogy az ő teljes munkásságát lapunk hasábjainak ezentul nélkülöznie kell.

Ezt a mi veszteségünket csak az a tudat enyhíti, hogy bár közvetlen közelünkben távozik, de oly helyet foglal el, ahol tehetségének, tudásának, lelkesedésnek és ügyességének szélesebb tér nyílik, amidőn végleg átveszi a magyar agrár napilapnak a „Hazánk”-nak szerkesztését, amit különben már egy év óta teljesít, mert meg vagyunk győződve, hogy a mezőgazdasági közügyeknek tágabb hatáskörében fokozottabb szolgálatokat fog tehetni.

Amidőn azonban a küzdelem tágas mezejére egyesületünk védő szárnyai alól kikerül, a közös ügy szolgálatában továbbra is küzdőtársak maradunk, kik bár más-más esatásorban, de egy közös cél győzedelmeért harcolunk. És az érintkezés kapcsát nemcsak a közös cél, hanem a személyes barátság és nagyrabecsülés fogja továbbra is alkotni. Ez a kapocs tíz évi működés eredménye, mely kemény harcok között szilárdult meg elválaszthatatlanná. Tudjuk, hogy ő mindenkor ott lesz, ahol legsűrűbb a golyó hullás, legtöbb a súlyos csapás és legélénkebb a küzdelem.

A mi bucsuzónk tehát a viszontlátásra!

Szerkesztő.

Mai számunk 22 oldal.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1902. január 23. d. u. 4 óraker. Kodifikációs bizottság ülése.
 „ január 25. d. u. 4 óraker. Földmívelési és növénytermesztési szakosztály ülése.
 „ január 30. d. u. 4 óraker. Kodifikációs bizottság ülése.
 „ február 4. d. u. 4 óraker. Lótenyésztési bizottság ülése.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
 földmívelési és növénytermesztési
 szakosztályának

1902. évi január hó 25-én (szombaton)
 d. u. 4 óraker a „Köztelken“ tartandó
 ülésére.

Tárgy:

Cukorrépatermesztők és cukorgyárosok közötti jogviszony szabályozása.

Gróf Szapáry Gyula,
 szakoszt. elnök.

Ipari és kereskedelmi szakosztály
 ülése.

(1902. január 7.)

Jelen voltak: dr. Gaál Jenő elnökle alatt Bogdányi Mór, Forster Géza, dr. Hegyeshalmi Lajos, dr. Horváth János, Károly Rezső, Keller Gyula, Rajner Kálmán, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán szakosztályi tagok, Zórád István, mint szakosztályi előadó.

Dr. Gaál Jenő a szakosztály elnöke üdvözlő a megjelenteket, az ülést megnyitja.

Zórád István előadja felolvassa az évi jelentést, amelyet a közgazdaság-politikai vonatkozású rész kihagyásával tudomásul vesz és a kereskedelmi miniszternek is felterjeszt. Dr. Horváth János javaslatára elhatározza a jelentésnek közzétételét az OMGE. ezévi évkönyvében is.

Előadó előterjesztésére a szakosztály az ipari bizottságba bevásztja tagokul: Abonyi Emilt, Gelléri Mórt és Fenyvessy Adolfot.

Előadó előterjesztést tesz azután arról, hogy az ország különböző részeiben egyes kisebb mezőgazdasági iparágak meghonosíthatók volnának, mert a termelés előfeltételei helyenkint megvannak. Evégből célszerűnek látja, hogy ezen vidékeken az illető gazdasági egyesületek közbejöttével tanácskozások tartassanak, melyeken az illető mezőgazdasági iparok létesítése megvitattassék.

A szakosztály elhatározza, hogy az előadó egyes nagyobb tevékenységet kifejtő gazdasági egyesületekkel karöltve a helyszínen tanácskozásokat folytasson az azon vidéken indikálható mezőgazdasági iparágak létesítésére nézve.

Előadó előterjesztésére a szakosztály elhatározza a közvetlenebb együttműködés szempontjából, hogy az összes hazai kereskedelmi és iparkamarákat megkeresi aziránt, hogy a szakosztály tanácskozásain való részvétel tekintetében prozozicziókat tennének.

Előadó a kereskedelmi és esetleg a földmívelésügyi miniszter uraknál teendő szóbeli előterjesztést hoz javaslatba arra nézve, hogy a transzváli szükségleteknek hazai termelésünkből leendő fedezése tekintetében alkalmas előkészítő lépések tétetnének. Tudomása szerint ugyanis sziléziai czegekkel az angol kormány kötesekét csinált Fokvárosba szállítandó nagymennyiségű burgonyára. bórárakra, füstölthusra stb.-re nézve. Felveti tehát a kérdést, hogy tekintettel arra a körülményre, hogy Dél-Afrikában a termelés két év óta szünetel, ott minden kipusztult s úgy állapotokban, mint termelvényekben és élelmicikkeben nagyon jelentékeny szükséglet fog beállni, vajjon nem volna-e célszerű, a fiúmei kikötő kedvező fekvésénél fogva és termelvényeink kiváló minőségére támaszkodva, az angol érdekeltséggel részint a kereskedelmi, részint a földmívelésügyi miniszteriumok szaktudósítói révén máris érintkezésbe lépni, mezőgazdasági terményeink kivitele tekintetében. Hogyha közvetlen összeköttetést létesíteni sikerülne, ez nagyjelentőségű lenne reánk nézve. Javasolja a szakosztálynak, hogy ezirányban előkészítő lépéseket tenni sziveskedjék. Természetesen szem előtt tartva, hogy ez a kérdés minden politikai vonatkozáson kívül esik.

Gaál Jenő elnök helyesli a felvetett eszmét, kivételre nézve azonban úgy véli, hogyha kivételre itt konzorciumok alakulnának, ezek támogatásban részesíthetők ugyan a miniszterium vagy a konzulátusok által, de direkt maga a kormányzat ily értelmű eljárást nem követhet, mert ez szokatlan a nemzetközi érintkezésben.

Forster Géza azt tartja, hogy a földmívelésügyi, mint a kereskedelmi minisztereknek tájékoztatást kellene szerezniök arra nézve, hogy a délafrikai háboru lezajlása s illetve befejezése után beálló nagymérvű bevándorlással minő terményekre és élelmicikkekre lesz ott szükség; akár részvénytársaságok, akár gazdasági egyesületek, akár pedig a kereskedelmi és iparkamarák hozzájárulhatnának ahhoz, hogy a kivitel helyes irányban induljon meg. Szólv például csak egy cikket emlit fel, egy nálunk elhanyagolt iparágat, az ásványviz-ipart; Délafrikában drágább az ásványviz, mint a bor, hogyha tehát mi ásványvizeinket és illetve iparunkat kivitelképessé bírjuk tenni, nagy közgazdasági hasznot hajtana ez az országnak.

Hegyeshalmi Lajos kiemeli, hogy megállapított, hogy különösen a liszt kivitel volna elsősorban az, aminek Délafrikában kedvezőbb piacza ígérkezik. De nagy nehézség van abban, hogy nincs direkt hajóösszeköttetésünk a délafrikai kikötőkkel s ennek létesítése nem könnyű feladat, anélkül pedig cikkeink nem versenypépek.

Előadó kiemeli, hogy fiúmei kikötőnkben az angol hajók maguk minden nehézség nélkül átvehetnék a szállítmányokat.

Károly Rezső felhívja a szakosztály figyelmét arra, hogy a nálunk természetett burgonyafajták nem alkalmasok a mai viszonyok között

tengeri kivitelre. Felhivandónak véli a földmívelésügyi miniszter figyelmét arra, hogy gondoskodjék oly burgonyafajok meghonosításáról, amelyek a tengeri szállítást kibírják.

Előadó felhívja, hogy az angolok által Sziléziában vásárolt burgonya „Early Rose”, „Professor Maerker” és „Magnum bonum”, amelyek nálunk is természetnek jó minőségben és nagy mennyiségben.

Többek hozzászólása után a szakosztály elhatározza, hogy e kérdésben előkészítő lépéseket tesz, amelyek alapján javaslatok lesznek megalkothatók a további teendőkre nézve.

Gaál Jenő elnök indítványára utasítja a szakosztály az irodát arra, hogy az egyes mezőgazdasági iparágakkal foglalkozó egyesületekkel a gyáripari monográfia adatai közöltesse és az egyes iparokra vonatkozó véleményük kéressék be.

Malomkartell.

Az OMGE. mult évi jelentésében megemlékezett arról a mozgalomról, amely a fővárosi malmokból kiindulól foglalkoztatja Magyarország egész malomiparát, amelynek célja egy az őrlés mennyiségét szabályozó kartellmegállapodás létesítése. Az OMGE. közgyűlésén Krausz Lajos a fővárosi malomegyesület elnöke indítatva érezte magát arra, hogy az Évkönyv ezen kitételével szemben kijelentse, hogy ily kartellszerű megállapodás létre nem jött, azt azonban elfelejtette kiemelni, hogy ilyen kartellmegállapodást létrehozni nincs is szándékukban. Ez lett volna a tulajdonképeni czáfolata az Évkönyv állításainak, nem pedig az a kijelentés, amelyet Krausz Lajos a közgyűlésen tett, mert ime alig egy hónap mulva ugyanez a Krausz Lajos a fővárosi malomegyesület választmányának azon az ülésén elnököl, a hol a malomkartell létrehozása határozatbamegy, ugyancsak elvileg, amennyiben az a vidéki malmok hozzájárulásától tétetik függővé.

Hogy azonban a fővárosi malmok szándékuk komolyságának kétségtelen bizonyítékát adják, heti kétnapos üzemszünetelésbe is belemennek.

A sajtó a fővárosi malomegyesület ülésének kommunikéjét megjegyzés nélkül közli s hüen leadja e félhivatalos közlemény stereotip frázisát, hogy az őrlési mennyiség kontingentálása a gazdaközönség érdekeit hivatott szolgálni. Hogy egy ily fontos állásfoglalásról csakis egy ily hamis információkat tartalmazó hivatalos közlemény látott napvilágot a sajtóban, szomorú jele annak, hogy mily gyenge a mi érzékünk minden közgazdasági

Legmegbízhatóbb vetőmagvak
 beszerzésére ajánljuk a
 Magyar Merőgardák Szövetkezetét
 Budapest V. akhotmány utca 31.

esemény
 dalulag
 pedig ne
 gazdaság
 helyesen

Me
 malomk
 összes
 egyesite
 mennyis
 időre m
 tés terh
 egyes ka
 tott kont
 előállítás

Ez
 nek, ame
 lépés, ar
 osztani,
 zött, min
 ténik, m
 irodát fog
 amint ezt
 lődése ig
 szervezke
 letesebb
 egyesülés
 ingerli a
 megállapo
 lom mit
 jesszék.

A m
 a jelenleg
 nyezni fo
 kenni fog
 ugyancsak
 fogyasztás
 nek termé
 árak csök

S im
 Fővárosi M
 két, hogy
 kében tört
 le az eg
 nélkül.

Mit e
 mint azt,
 olcsó legy
 csökkenten
 feleslegke
 léről kell
 is, amikor
 buzakészle
 Ennek a r
 delmes tár
 van, amen
 meg a ker
 a buza ára
 folyólag,
 malomrésze
 tesse.

Egy il
 meretlen a
 a tervbeve
 gyar talál
 seltetik a
 kartellalak
 hogy a fő
 sikerre is
 A kart
 denesetre

esemény iránt s jele, hogy mily egyoldalulag fejlődött a mi sajtónk, amely pedig nemcsak politikai és társadalmi, de gazdasági kérdésekben is hivatott volna helyesen irányítani a közvéleményt.

Mert tulajdonképp mit is tervez a malomkartell? A malomkartell célja az összes magyarországi malomvállalatokat egyesíteni oly célból, hogy az őrlési mennyiség közös elhatározással időről-időre megállapíttassék úgy, hogy büntetés terhe mellett tiltassék el minden egyes kartellált malomnak a neki kiosztott kontingensnél nagyobb lisztmennyiség előállítását.

Ez az első lépése a malomkartellnek, amelyet majd később követ a másik lépés, amely a fogyasztást fogja megszabni, rayonozni az egyes malmok között, mint amint az a cukoriparnál történik, majd később közös elárúsítási irodát fognak létesíteni és így tovább, amint ezt más egyéb kartellek eddigi fejlődése igazolja, mert hisz minden ily szervezkedés mindig tökéletesebb és tökéletesebb formákra törekszik s illetve az egyesülés folytán előálló nyereség arra ingerli a társulókat, hogy a kartelles megállapodásokat a termelés és forgalom minden megnyilatkozására kiterjeszszék.

A malomkartell amennyiben létrejön a jelenlegi tervezet formában is, eredményezni fogja, hogy a liszttermelés csökkenni fog s így a liszt ára majd emelkedik, ugyancsak csökkenni fog a malmok buza-fogyasztása s ezzel a buzakereslet, aminek természetes következménye a buzaárak csökkenése.

S íme erről a tervéről bocsájt ki a Fővárosi Malomegylet egy olyan kommunikét, hogy mindez a gazdaközönség érdekében történik s ezt a kommunikét közli le az egész sajtó minden megjegyzés nélkül.

Mit céloz e kartell? Nem egyebet, mint azt, hogy drága legyen a kenyér s olcsó legyen buza. A kenyér drágasága csökkenteni fogja a fogyasztást s buzafeleslegek állanak elő, amelyeknek kivételéről kell gondoskodni majd még akkor is, amikor egyébként fogyasztásunk a buzakészleteket felvenni volna képes. Ennek a malomkartelltervezetnek veszedelmes társadalmi és gazdasági háttere van, amennyiben mesterségesen drágítja meg a kenyeret s mesterségesen csökkenti a buza árát, nem a helyzet kényszeréből folyólag, hanem tisztán azért, hogy a malomrésztvényeket jobban jövedelmeztesse.

Egy ily kartellmegállapodás még ismeretlen a kartellek történetében, tehát a tervbevett malomkartell speciális magyar találmány s amely érdeklődéssel viseltetik a magyar közvélemény az ily kartellalakulások iránt, könnyen megesik, hogy a fővárosi malmok kartelltervése sikerre is fog vezetni.

A kartell létrejövetele azonban mindenesetre azt fogja jelenteni, hogy a

vidéki malomipar ismételtelen beleesett a fővárosi malomipar csapdájába, mert a fővárosi malomipar kartelltervéseinek a magyarázata nagyon egyszerű. Ennek a kartelltervéseknek két célja van, az egyik úgy redukálni a fővárosi malmok üzemet, hogy ebből a vidéki malmoknak haszna ne legyen s a második: annyira redukálni az őrlési üzemet általában, hogy a buza árának nagyarányú csökkenésével az őrlési engedély visszaállításának szükségességére reá lehessen utalni.

Furcsa helyzetbe is jutottak a fővárosi malmok. Jól emlékszünk még a főváros tanácsa által rendezett ankétre, ahol a fővárosi malmok és az ezekkel összefüggő érdekelttség valóságos jeremiádkat sirt el a fővárosi malmok jövő hanyatlásáról, de magáról a fővárosi bevételek nagyarányú csökkenéséről s mindazon gazdasági és társadalmi bajokról, amelyek az őrlési engedély eltörlését nyomon fogják követni. S mit látunk ma, egy rövid másfél év múltán? Azt, hogy az őrlési engedély eltörlésének második évében nemhogy csökkent a fővárosi malmok által felőrölt buzamennyiség, mint ezt az ankéten bizonyos kilátásba helyezték a fővárosi malomipar érdekeltjei, hanem körülbelül 250—300 ezer q-val több buzát őrltek meg a fővárosi malmok 1901-ben, mint 1900-ban, holott ez utóbbi évben a fővárosi malmoknak az őrlési engedély folytán élvezett vámhitel fedezéseül közel 600 ezer q lisztet kellett a vámkülföldre kiszállítaniok. Tehát dacára annak, hogy 1900-ban a fővárosi malmok valósággal őrlési kényszer alatt állottak, mert ezen 600 ezer q lisztet még veszteség árán is ki kellett vinniök, vagy pedig ezen mennyiségnek megfelelő 1.50 aranyfrtos vámot kellett volna a kincstárnak megtéríteniök, mégis az 1901. évben nemhogy a megjövendőlt óriási üzemsökkenés következett volna be, sőt liszttermelésük jelentékeny mennyiséggel emelkedett.

Rövid időn belül tehát teljesen ne-nevetségessé vált nemcsak a fővárosi malomérdekelttség összes argumentációja, de maga a főváros is, amely ezen argumentációnak felüls figyelmeztetésünk dacára az őrlési engedély visszaállításának érdekében irt fel a kormányhoz.

Az egész fenyegetődzés tehát az őrlési üzem csökkenésével, a buzaár hanyatlásával üres frázisnak bizonyult újabb bizonyítékául annak, hogy mily komoly figyelembevételre számíthatnak mindenkor azok az érvelések, amelyek a fővárosi malomipar érdekelttségének köréből kerülnek ki. Most az őrlési üzem általános redukciójával akarnak czélt érni, hogy a buzaárak csökkenésével megint a régi dalt, az őrlési engedély visszaállításának szükségességét fújják.

Ez a malomkartell-tervezet azonban a fővárosi malomipar rövidlátásának újabb fényes bizonyítéka. Mert ez a terv így homokra épült, de közveszélyes volna akkor, hogyha a monarchia egész ma-

lomipara társulna a kartellben s közös megállapodással szabályoznák az őrlési mennyiséget. Ebben az alakjában azonban, amint azt a budapesti malmok tervezik, egy hiu kísérletezés, amelylyel a magyar malomipar maga alatt vágná a fát, hogyha olyan könnyelmű volna és belemenne.

Ennek a kartell-megállapodásnak az lesz a szomorú következménye, ha létrejön, hogy az osztrák malomipar olcsóbban fogja vásárolni a magyar buzát s ennek folytán a lisztet is olcsóbban adhatja majd nemcsak az osztrák fogyasztási piacon, de megéljük azt, hogy a magyarországi piacokon is az osztrák liszttel lesz kénytelen versenyezni a magyar malomkartell.

Reméljük, hogy a vidéki malomipar nem lesz oly botor, hogy ily tervezetbe belemenjen, amely tervezet látszólag csábító képet fest a malomiparba fektetett tőkék jövedelmezőségéről, tényleg azonban nem jelent egyebet, mint az osztrák malomipar versenyképességének fokozását a magyar malomipar rovására.

Igy szolgálja a magyar érdekeket a fővárosi malomipar, nemcsak a mezőgazdaságiakat, de amint látjuk a tervezetből az ipariakat is, sőt saját érdekét sem tudja szolgálni s mégis minduntalan azt halljuk, hogy tervei és javaslatai igaz czélzata palástolásául a mezőgazdaság érdekeinek istápolásával takarózzik. Hogy feltételezhetjük azokról, akik saját érdeküket sem tudják megvédeni, hogy azok a mások érdekeinek gondozása iránt érzékkel birjanak?

Nem ilyen kartellre van a magyar malomiparnak szüksége, hanem ha már a fővárosi malomipar valami hasznosabb s olyat kezdeményezni óhajt, amely neki is, amely az egész magyar malomiparnak és a magyar mezőgazdaságnak is tényleg hasznára válik, akkor nem egy az őrlési üzemet megszorító kartell megállapodást igyekezzen létrehozni, hanem egy olyat, amely az őrlési üzem fokozását teszi lehetővé. Ám, ha igaz az, amit a fővárosi malomérdekelttség ismételtelen ma is hangoztat, hogy a finomabb lisztet a monarchia határain belül értékesíteni nem tudja, hozzon létre oly kartell-megállapodást, amelynek célja ezen finom liszt kivitelének az előmozdítása s lehetővé tétele.

A mai viszonyok között nem látjuk ugyan be ennek a szükségességét, mert buzatermesztésünk oly csekély, hogy finom liszttermelésünket is valószínűleg fedezi a monarchia fogyasztása, mert egyébként a finom liszt ára nem lehetne 28-80 K. De beláthatjuk annak a szükségét, hogy jobb buzatermések esetén tényleg elő fog állani az a helyzet, amikor piacunkat a finom lisztkészletek nyomása alól mentesíteni kell. Erre az időre igen hasznos lesz egy oly malomkartellnek s illetve szövetkezésnek a létesítése, amelynek célja a piacot ezen lisztfeleslegektől azáltal mentesíteni, hogy a feles-

leges finom lisztet a külföldön közös számlára elhelyezi s mindazon malmokat, melyek ezen kivitelben részesek, közös számlára bonifikációban részesíti.

Ezen szövetkezés által el fog éretni az, hogy e kivitelnél szenvedett veszteség eloszlik az összes malomvállalatok között s viszont a lisztfeleslegektől való szabadulás s ennek nyomán bekövetkező kedvezőbb konjunktura előnyeit ugyancsak az összes malomipar fogja élvezni.

Ez az igazságos megoldása a dolgoknak, amidőn nem egyes malomvállalatok viselik a kartell rizikóját és esetleges veszteségeit, de megoszlik ez a rizikó az összes malomvállalatok között, amely mindegyikének egyformán érdeke az, hogy a lisztfeleslegek a hazai piacot ne nyomják, hanem a vámkülföldön helyeztessenek el. S ez a megoldás érdeke a mezőgazdaságnak is, mert illykép elérhető az, hogy a magyar malomipar nemcsak, hogy az őrlési üzem megszorítására nem fog gondolni, de képes lesz őrlési üzemét tovább fejleszteni s így a magyar piacon állandó és élénk buzakeresletet támasztani.

A kérdésnek ilyen megoldása elől senki sem fog elzárkózni, sőt a mezőgazdasági körök a legnagyobb rokonszenvvel üdvözlőnek az ily szövetkezést, mert ez érdekükben álló s az ily szövetkezés joggal igényelhetné a legmesszebbmenő állami kedvezményeket és támogatást, mert közérdeket szolgálna.

Az olyan kedvezményekről azonban, mint amilyen az őrlési engedély, a jövőben szó sem lehet, mert ez a kedvezmény, egyoldalul csak a fővárosi malomipart támogatta a vidéki malomipar és a magyar mezőgazdaság határozott hátrányára, sőt amint kitűnt, még a fővárosi malomiparnak sem szolgált előnyére, mert spekulációba kergette bele s mert malterozással külföldön a magyar liszt hírnevét megrontván, terményeink kelendőségét csökkentette.

Rövid idő kérdése egyébként, hogy az őrlési engedély kedvezménye az egész kontinensen kiküszöböltessék, mert annak a gazdasági életre gyakorolt káros hatásáról mindszélesebb körök győződnek meg.

A fővárosi malomipar részéről megindított országos mozgalmat egyébként állandó figyelemmel fogjuk kísérni s gondunk lesz reá, hogy úgy a közvélemény, mint a kormány kellőleg tájékoztatva legyen a malomérdekeltség kezdeményezéseinek, külön ezen kezdeményezésének káros kihatásáról s ezen felszólásunk eredményeképp is remélünk annyit, hogy a vidéki malomipar kétkedéssel fogja fogadni a Danaidák ajándékát s nem fog oly megoldásba belemenni, amely megint csak az ő kárával, nem is többé a fővárosi, de az osztrák malomipar javát fogná szolgálni.

R. Gy.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Cserhádi Sándor.

A csomós ebir magjának termesztése.

A mai válságos viszonyok között, midőn a mezőgazdának ezer és ezerféle bajokkal kell megküzdenie, midőn napról-napra szaporodnak a terhek, melyek nyomasztólág nehezdednek a szegény gazda vállaira, oda kell törekednünk, hogy lehetőleg olesón termeljünk s hogy gazdaságunkat csupán csak a kalászosok termesztése által ne tegyük egyoldaluvá, hanem oda kell törekedni a gazdának, hogy más egyéb kereskedelmi, olajos vagy fonalas növények termesztése által minél biztosabb jövedelemre számíthasson, ha az egyik nem sikerül, a másik helyrehozza a veszteséget.

A gazdának kísérleteznie kell; meg kell próbálnia egyéb növények termesztését is s az ő viszonyainak, talajának s éghajlatának legmegfelelőbb növények termesztésével, ha az bármilyen idegen is előtte, meg kell barátkoznia.

Jelen cikkemben talán nagyon sokak előtt eddig ismeretlen növény termesztéséről: a csomós ebir magjának termesztéséről fogok szólni.

A csomós ebir (*Dactylis glomerata*) mint kevésbé igényes növény méltán megérdemli a figyelmet, mert bizonyos körülmények között szép jövedelmet hoz. Nálunk az eötvösi uradalomban már 10 év óta 275 holdon termesztik s ez ideig még mindig busásan meghálálta a rá fordított fáradságot.

A csomós ebir mint réti szálfa ismeretes s mint ilyen a jó szénából nem hiányozhatik s e miatt keresett magja is, mert új rétek létesítésénél a fűmagkeverék egyik igen fontos s nagy részét képezi.

A csomós ebir a talaj iránt nem igényes, megterem a homokos agyagon, az agyagos homokon is, de legjobban diszlik a közép-kötöttségű vályogon, szereti a szelid lejtőjű lapályos helyeket, azonban kissé sülevényes földön is kielégítő termést nyújt.

Az időjárás iránt nem támaszt nagy igényeket; szereti az esős áprilist, a kissé meleg májust, de viszont a száraz tavaszt jól kibírja s ha egy kis esőt kap, úgy nyulik fel, mint a kender.

Nagyobb kárt okozó rovar ellensége nincs. A fagy nem tud erőt venni rajta, a köd nem teszi aszottá magjait.

A vetésforgóban feltétlenül valami takarmánynövény után következik, mert két évig védnövényt kíván s csak a harmadik évben ad jó magtermést; ha ugyan bugát már a második évben is, de csak keveset s hogy gyökérzete jól kifejlődhessen, hogy a gyökér minél több életerős szárt hozhasson, két évig gyermekkorát éli s csak a harmadik évben hagyjuk megérni maghozamra. Az első évben védnövénye valami kalászos, a második évben védnövénye és társa valami takarmánynövény s a harmadik évben hoz magot. Az eötvösi gazdaságban a következőképp foglal helyet a vetésforgókban: repce trágázva, buza lóherrel s csomós ebirrel, lóhere kaszáló, csomós ebir mag, zab, burgonya vagy: tök trágázva, mák, buza (lóher s csomós ebir rávetve), lóhere kaszáló, csomós ebir, árpa vagy: zabosbüköny trágázva, rozs (nyulzapuka és csomós ebir rávetve), nyulzapuka kaszáló, csomós ebir, zab, burgonya. Oly gazdaságokban, hol legelőre van szükség a dactylisról még pár évig is meglehet hagyni legelőnek; igen jó legelőt ad, különösen ha letakarítás után megázik, pár nap alatt újra kisarjadzik, ilyen forda lenne a következő: mák trágázva, buza (lóherrel s csomós ebirrel), lóherekaszáló, csomós ebir magtermesztésre, dactylislegelő, zab.

A vetés kézzel szórva történik; mihelyt a föld fagyja egy kissé felengedett s egy kissé kitavasodott, rá vetjük a vetőmagot a buzára vagy rozsrá; mi február végén, márczius elején el szoktuk vetni a csomós ebirt mindjárt a lóhere vagy nyulzapuka elvetése után. Vetőmagnak jó a dactylis polyvája is, mit a szelelőrosta kiver, mert ebben is van elég sok csiraképes mag s jó sűrűn meglehet vetni vele a táblát s egyenletesebben, mint a kiostált tiszta maggal, a miből 6-8 kiló elég egy holdra. Mi mindig csak polyvát vetünk s ezideig meg voltunk elégedve a keléssel is, továbbá a vetés sűrűségével is.

A magot beboronálni nem kell, mert az ugyanis fog gyökeret vetni, ha egy kis nedvességet kap. Ha a mag el van vetve, úgy azon évben semmi dolgunk a dactylissal, semmiféle ápolásra nem szorul. Ha jól megnézzük a bevetett buzatáblát, úgy május, június hóban, fogunk találni a buza között itt-ott czérnaszál vékonyságu fűszálakat, ez a gyenge dactylis glomerata.

A második évben ugyanazon ápolási munkálatokban részesülhet, mint a mit a védnövényül rávetett takarmányféle megkíván; talán boronálás lesz ez, ami egy cseppet sem ártalmas a csomós ebirnek, sőt hasznára van; ezen évben már a lóhere vagy nyulzapuka között láthatni a dactylis, a mint bugáját felűti, a mint felükerekedni akar pillangós társain; ezen évben a takarmánynövényvel együtt kaszálatik le s csak a következő évben lesz aratva.

A második év telén a lóhere vagy nyulzapuka rendszeren kivész s a harmadik évben csak itt-ott lehet találni belőlük valamit a dactylis között, s ez utóbbi szalmájának takarmányértékét emelik.

A dactylisvetés a harmadik év tavaszán sem részesül semmi ápolásban sem s midőn már kezd szürkülni a buga, mikor a mag szétzúzva, abból tejes anyag jön ki, mikor a buga, ha ujjunkat végighuzzuk rajta, mintegy fecskendezi a magot, lehet a dactylis aratni, ami június első felében szokott bekövetkezni. Már több évi tapasztalat azt bizonyítja, hogy június 16-ika előtt mindig megéri a csomós ebir magja s június 6. előtt 10 év óta csak egyetlen egyszer lett aratva; tehát mondhatjuk, hogy június 6-tól június 16-áig okvetlen be fog érni, vagyis azon időre esik érése, midőn a legtöbb gazdaságban, különösen azokban, hol leginkább gabonaneműeket termesztene, egyéb dolog nincs s így nagyon szépen ráérünk a dactylissal foglalkozni.

Az aratás ép úgy történik, mint a gabonaneműek aratása: a gereblyével felszerelt kasza levágja rendre a dactylis s két kaszás után egy marokszedő gereblyével marokba huzza össze; a marok lehet kisebb vagy nagyobb a szerint, amint egyéb növények (lóhere, nyulzapuka) vannak közte vagy ezekről ment a marok. Arra kell nézni, hogy minél előbb kiszáradhasson a dactylis, anélkül azonban, hogy esetleges forgatás vagy a bekötözéskor minél kevesebb mag hulljon ki a bugából; ezt úgy érjük el, ha marok hegyét csuesosra huzzuk össze, hogy minél kevesebb buga érintkezzék a földdel s hogy a marok tövét kissé szélesen hagyjuk, hogy minél előbb kiszáradjanak a szárrészek.

A markok, ha jó meleg idő van, pár nap alatt megszáradnak s ha nem csináltunk nagy markokat s ha tiszta volt a dactylis, úgy a forgatás is feleslegessé válik s következik a kétébe való kötözése. Tegyük fel azon esetet, hogy vagy megázott a marok, vagy nem tudott teljesen kiszáradni, úgy ez esetben forgatunk kell a markokat; a forgatásnál s bekötözésnél a lehető legnagyobb vigyázattal kell eljárni, mert minden legcsekélyebb érintésre vagy rázkódásra hull a mag s szeles, vigyázatlan s rosszakaratu munkások sok kárt okozhatnak, míg vigyázva gyorsan és kevés kárral keresztül lehet vinni ezen munkálatokat is.

A fo
all fel s
vegőbe fel
lassan a
marok tö
ide s tova
ben a ma
ben fordít
a tarlóhoz
hullat. Va
midőn nem
pálczikát a
dön megf
szer, mer
de nagyon

Ha a
kötözés; e
történjék,
mag. Ha a
ral a mark
sebb vagy
szünk egy
kötése.

A be
használni,
két vége;
vagy a kév
ket már me
közben a te
kinyújtott k
lesz rakva.
tesen szinté
hogy miné
nagy kévéke
egy keresztl
szét ne szó

Összer
kárt a dact
ket s ilyenké
eső pedig a
évi tapasztal
száradása id
nagy eső len
razon s szer
elég száraz
száradnak a
lakba vagy p
kében történi
a béres a k
vigyázattal b
mondják — a
jobb hordani
aminek a
ténnie; a ka
kel kell csiná

Ajánlat
mindaddig,
ment, ami kö
alatt bekövel
deni a cséplé
gépbe horda
ajánlatos, ha
a gép kiverhe
magtárban, h
hessük, gyak
táljuk.

A dact
ép úgy törté
kosarat jól
verje s kevés
polyvába ne
lyozni nem le
got kézirostáv
mindig ki győ
magot a poly
got ha lehet,

Első só
keresztül, am
a kissé néhe
Bakker gabo
azonban a
is a polyva
kézirostán ro
részek s magy
a dactylis ma
kézirostán ro

A forgatásnál minden munkás egy sorra áll fel s a markot tövével megfogva azt a levegőbe felemeli, a levegőben megfordítja s lassan a földre teszi; egy sort forgat csak s a marok tövével fordít azért, hogy ne kelljen ide s tova mennie, a markokat átlépni, miközben a markokra taposhat, felemeli s a levegőben fordítja meg azért, mert a földön fordítva a tarlóhoz dörzsölődik a buga s sok magot kihullat. Van egy gyorsabb módja a forgatásnak, midőn nem lesz felemelve a marok, hanem egy pálczikát a marok alá dugva, evvel lesz a földön megfordítva, ez határozottan rossz módszer, mert nem sokkal gyorsabb a másikkal, de nagyon sok mag kihull.

Ha a marok megszáradt, következik a bekötés; ez is igen nagy vigyázattal kell, hogy történjék, mert minden rázkódásra hull a mag. Ha a szalmakötél ki van terítve, két sorral a markokat rájuk s a szerint, amint kisebb vagy nagyobb a marok, 6 vagy 4-et teszünk egy kötéltre, ezután következik a bekötése.

A bekötésnél kéveköteftét nem szabad használni, csak kézzel lesz megcsavarva a kötélt két vége; a kötésnél térdrel a kévéhez érni, vagy a kévét megrázni nem szabad. A kévéket már most összehordjuk úgy, hogy hordás közben a testet annakérintenie nem szabad, hanem kinyújtott karral vitessék oda, hol keresztetbe lesz rakva. A keresztet készítésénél természetesen szintén vigyázattal kell a kévékkel bánni, hogy minél kevesebb mag hulljon ki, mivel nagy kévéket szokás kötni, 14 darabot rakunk egy keresztbe s a papot lekötjük, hogy a szél szét ne szórassa a kevéket.

Összerakás után a szél és eső tehet nagy kárt a dactylisben; a szél szétszórja a kévéket s ilyenkor nagyon sok mag kihullhat, az eső pedig a behordást késlelteti, azonban több évi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a dactylis száradása idején nem szokott igen erős szél s nagy eső lenni s a csomós ebir rendszerint szárazon s szerencsésen betakarul. Ha egy héttig elég száraz idő van, úgy közepén is teljesen kiszáradnak a kévék s be lehet hordani kazlakba vagy pajta alá, a behordás ponyvás szereléken történjék, mert sok mag hull ki, amint a béres a kévéken tipródik, a rakodtató pedig vigyázattal bánják a kévékkel, úgy ahogy — mint mondják — a tojással kell bánni. Pajta alá azért jobb hordani, mert ez esetben a fedés elmarad, aminek a kazalnál lelkiismeretesen kell történnie; a kazaltetőt tövével kifordított kévékkel kell csinálni s őszi szalmával jól befedni.

Ajánlatos a dactylis szalmájában hagyni mindaddig, míg az utóéresen keresztül nem ment, ami körülbelül behordás után 8—10 nap alatt bekövelkezik, amikor is meg lehet kezdeni a cséplést. A mezőről is lehet a cséplőgépbe hordani, de ez csak azon esetben ajánlatos, ha a mag teljesen száraz arra, hogy a gép kiverhesse, ha elég tágas helyünk van a magtárban, hogy ott a magot vékonyan elterihessük, gyakran forgathassuk s azonnal rostáljuk.

A dactylismag kicséplése a szalmából ép úgy történik, mint akár a búzáé; a dobosarat jól összeszorítjuk, hogy a magot kiverje s kevés szelet adunk a rostára, hogy a polyvába ne hulljon a mag; ha ezt megakadályozni nem lehetne, úgy a polyva közül a magot kézirostával rostáljuk ki; nálunk két lány mindig ki győzte rostálni nagy kézirostával a magot a polyvával künn a gép mellett. A magot ha lehet, azonnal rostáltassuk.

Első sorban nagy szelelő rostán megy keresztül, amely a polyvarészeket választja el a kissé nehezebb magtól; ezen célra jó a Bakker gabonarosta is, kevés szelet adjunk azonban a rostának, mert különben a magot is a polyva közé veri; a magot ezután ritka kézirostán rostáljuk át, hogy a nagyobb polyvarészek s magvak a rostán felül maradjanak s a dactylis mag áthulljon, ezután a magot sűrű kézirostán rostáljuk át, hogy a portól men-

tessé tegyük. Ha szükségesnek látszanék, úgy ismét szelelő rostán eresztjük át a magot. Az eötvösi gazdaságban a már tiszta magot a Röber-féle fűmagtisztító rostán is megrostáljuk, amely még inkább kitisztítja, a magvat osztályozza s teljesen azonossá, piaczképessé teszi. Ezt a rostát azonban beszerezni csak olyan gazdaságokban érdemes, a hol a fűmagtermesztés nagyban üzetik.

Ha tiszta, azonos, csiraképes a dactylismag, megjön arra a vevő is, nem kell busulni, hogy nem veszük meg; nálunk 10 év óta egyetlen egy esetben sem feküdt a mag a magtárban egy héttig sem készen, hogy el ne adatott volna, pedig nem egyéven volt 300 q-án felül az össztermés. A hazai s külföldi nagymagkereskedők már akkor, midőn még lábán állt a dactylis, érdeklődtek utána.

Igaz, hogy sok vesződéssel, utánjárással jár a dactylismag termesztése, nagy vigyázattal kell bánni különösen a markokkal, kévékkel s lassan megy a kitisztogatása is, de kedvező időjárással szép jövedelmet ad, szalmája majdnem felér a szénával, lovoknak s rideg marháknak igen jó telelő takarmány, magja némely években nagyon drága s keresett, 10 év óta nem adtuk q-át 90 koronán alul, de volt már 120 korona is. Egy magyar hold 80 kilótól 126 kilóig hozott termést szemben, a mi szép jövedelemnek nevezhető, ha figyelembe vesszük azt, hogy utána kalászosok jól sikerülnek s hogy helyette kalászosot okszerűen termesztetni nem lehetne, hogy szalmája majdnem szénáértékű s hogy tarlója jó legelőt ad ép azon időben, midőn a legelők fogyni kezdenek s egyéb tarló még nincs. Azt mondhatjuk tehát, hogy érdemes próbát tenni a dactylis glomerata mag termesztésével.

Ströbel Sándor.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

A burgonyatakarmánylisztről.

Németországban oly sok burgonyát termesztenek, hogy jó esztendőben azt se tudják, mit kezdjenek vele. Ilyen a mostani is, csak hogy ebben az évben azon csapás társult a bő terméshez, hogy a burgonya romlékonynak mutatkozik. Ez természetesen arra készíti Németországot, hogy a burgonya ipari feldolgozását erőltesse, amivel azonban a szesz- és keményítőüzletet válságba juttatta. Ugyancsak a bőtermés miatt a burgonya takarmányozását is nagyon erőltetik most a német gazdák, de pl. Porosz-Sziléziában így sem képesek azt elfogyasztani. Ezért sokan besavanyítják a burgonyát, mert akkor egész nyáron etethető, sőt tartaléktakarmány gyanánt esetleg a jövő évre tehető el. E besavanyítást legujabban úgy ajánlják, hogy a gumókat természetes minőségben vékony rétegekben a verembe tiporva, vagy sulykozva, másfélszer akkora megterheltesnek tegyük ki, mint a hogy a fölaprított, vagy gőzölt állapotban besavanyított burgonyát szoktuk megterhelni, mely esetben a besavanyítás nemcsak, hogy kevesebb munkát okoz, de azon előnyvel is jár, hogy a gumók héja nagyrészt sértetlen marad, minélfogva kevesebb nedvet veszítenek s tápértéküket jobban őrzik meg, mint a fölaprított, vagy gőzölt állapotban besavanyított gumók. Az ily módon besavanyított burgonya az erjedés folytán megpuhul s a gumók körlemezekké változván át, igen kellemes savanykás izt nyernek, minélfogva a marha s a sertés nagyon szereti.

De Németország egyes vidékein a besavanyítással sem képesek a burgonyafülslegtől megszabadulni s miután emberi tápúl is csak bizonyos mennyiségben használható, valamint hogy sulyához viszonyított csekély belértékénél fogva arra sem nagyon alkalmas, hogy a külföldet árasztásuk el vele, amire kü-

lönben a legutóbbi termést romlékonyságánál fogva sem lehetett használni, nem csodálkozhatunk azon, hogy Németországban mindent elkövetnek, hogy oly eljárást eszeljenek ki, melylyel szárítás útján konzerválva, kereskedelmi takarmányává változtassák át, mert azzal egyszerre végét vetnék azon hátrányoknak, amelyek a burgonya csekély tartóságából erednek s az értékesítésnek oly alapot teremtenének, mely még nagyon sokáig fejleszthető volna anélkül, hogy túltermeléstől kellene tartani, amivel azután a burgonya termesztése is nagyobb biztonságot nyerhetne, mert akkor okvetlenül mérséklődne a burgonya árhullámzásai s oly nagy árhanyatlások, mint a mostani, melynel fogva a burgonya Németország legolcsóbb takarmányává vált, nem következhetnének be.

Magdeburg vidékén különben egy keményítő-gyár már néhány év előtt berendeztetett a burgonya szárítására s az ott követett eljárástól azt tartják, hogy jelenleg a legalkalmasabb arra, hogy tovább fejlesztve, a burgonyának takarmányozási célból való szárítási ügyét dülőre juthassa. A keményítő-gyárakat különben is a leghivatottabbaknak tartják arra, hogy a kérdést megoldják, mert a burgonyát csak úgy vélik előnyvel száríthatónak, ha előbb megreszelik s miután a keményítő-gyárak reszelővel s szárítóval ugys föl vannak már szerelve, csak kevés gépet kell még beszerezniök, hogy a keményítőgyártás mellett a burgonya szárítását is folytathassák.

A magdeburgvidéki keményítő-gyár következőkép készíti a burgonyatakarmánylisztet.

A szokásos módon megmosott burgonyát durván megreszelik, s 10 atmoszféri nyomással kisajtoltják, miáltal víztartalmának $\frac{1}{3}$ -át veszti. A kiszivárgó víz természetesen sok keményítőt tartalmaz s emiatt annak előállítására lesz felhasználva. A kiszajtoló sonkolyt azután egy légszivattyu segélyével 15 percig levegővel járatták át, miáltal világosabb színűvé s lazábbá, vagyis könnyebben száríthatóvá válik. Most kivesszik a sonkolyt a sajtóból s egy szagató gép segélyével, mely két egymás felé forduló szeges hengerből áll, szétszaggatva megszáritják s végre megörlik s a finomabb lisztet kiszitálva ipari célokra s emberi tápúl, a durvabbat pedig takarmányul adják el. 100 kg. 19% keményítőt tartalmazó burgonya után 16 kg. lisztet és 8 kg. légszáraz keményítőt nyernek. A takarmányliszt Märeker elemzése szerint 19.34% vizet, 3.75% fehérjét, 0.29% zsírt, 71.68% N.-mentes vonadékot, 2.72% nyersrostot és 2.22% ásványi anyagot tartalmaz.

Flieszbach, ki a most megbeszélte gyártási módot a „Deutsche Land. Presse” január 1-én megjelent számában részletesen ismerteti, a burgonyatakarmánylisztet a tengerivel tartja egyenértékűnek s a korpánál jóval többre becsüli. Ő 55—60 kg. sulyu süldőket hizalt is vele, és pedig olyformán, hogy 15 drb süldőt három egyenlő csoportba osztva, besavanyított burgonyán s lefőzött tején kívül

az I. csoportnak	5 kg. tengeripogácsát,
a II. „	2.5 „ „ „ „ és
	2.5 „ burgonyalisztet,
a III. „	5 „ rostakarm.-lisztet

adott még, s a három héttig tartó kísérleti hizlalás után a következő sulygyarapodást állapította meg:

az I. csoport	50 kg.-ot gyarapodott,
a II. „	62 „ „ „
a III. „	57 „ „ „

A burgonyának szárítás útján való értékesíthetőségéről pedig azt írja Flieszbach, hogy a keményítőgyár 2.2 márkával képes a nyers burgonya q-ját így értékesíteni, mi tekintve azt, hogy Sziléziában a ősszel 60—80 filléren vesztegették a burgonya q-ját, elég jó eredménynek mondható.

Minket ugyan még nem érint a takarmányának szánt burgonya szárítási ügye, de e néhány sorral mégis tájékoztatni óhajtottuk a

szíves olvasót arról, hogy Németországban ezzel is oly komolyan foglalkoznak, mint a leveles cukorrépafejek szárítási ügyével s remélhető, miszerint mindkettőt úgy fogják megoldani, hogy idővel egy a szárított cukorrépafejek valamint a burgonyatakarmányliszt a takarmánypiacz rendes czikkeivé fognak válni.

Cselkó István.

Tapasztalatok a melassze takarmányozásáról.

A „Köztelek” egyik számában tapasztalataink közlésére hívtak fel azok, akik a melassze-etetést alkalmazzák. Ezen felhívásra kötelezve érzem magamat nyilatkozni, hogy elismerésemet nyilvánítsam a melassze jó táphatásáról, amennyiben egy a göbölhizlalásnál, valamint a termelő takarmányozást igénylő igazállatoknál is teljes meggyőződés szerezttem üdvös hatásáról.

Első kísérletem a göbölhizlalásnál szép sikert aratott. E kísérletre főleg az indított, hogy a hizlalásnál nálam nagy szerepet játszó nedvdus takarmány, a répaszelet korán elfogyott, melynek hiánya miatt a göbölők hizásukban teljesen visszaütöttek; ekkor tettem kísérletet a melassze etetésével, fejenként 1 kg.-ot alkalmazva, melynek használata folytán az állatok a takarmányt igen szívesen fogyasztották és utána igen sok vizet ittak, úgy, hogy szaporodásuk most jóval felülmulta az eddigi eredményt. Miután az állatok minden hónapban le lettek mázsálva, meggyőződésem minden kétséget kizár.

Ujabb alkalommal a melassze-etetést az igaz ökröknél is, hol szintén igen jó hatását észlelem, amennyiben az idej szűk takarmánytermés nélkülözhetetlenné teszi a közönségesebb, értéktelenebb takarmányfélék etetését, melyeket az állatok, melassze használata folytán, szívesen fogyasztanak és jól is értékesítik. Ugyanis fejenként s naponta $\frac{1}{2}$ kg. melasszeval annyi töreket fogyasztanak, melynek tápértéke így körülbelül 5 kg. szénáértékkel egyezik meg, úgy, hogy a szénahiány dacára, közönséges hajtás mellett ökreim teljesen jó karban állanak. A melassze etetése nálam következőképpen történik: 15 kg. zsombolyázott cukorrépafej megaprózva annyi törekekkel kevertetik össze, amennyit az állat felvenni képes s ezt keverés közt annyi hígított melasszeval (fejenként $\frac{1}{2}$ kg. tiszta melasszét számítva) öntöttem, hogy a keveréket teljesen átmedvesítse, a keverék most állni hagyatván, erjedés közben egy a zsombolyázott cukorrépafej, valamint a melassze ízét és illatát oly mértékben veszi fel, hogy az állat a legértéktelebb részét is szívesen fogyasztja, míg ellenben ha melassze nélkül próbáltam a répafej és nagyobb mennyiségű törekekeveréket etetni, az állatok igen rosszul fogyasztották; de a tiszta töreket melasszeval öntözve szintén jól elfogyasztották az állatok s így teljes meggyőződést szereztem a melassze jó hatásáról, melynél fogva sok értéktelen takarmányt lehet értékesíteni. Ezért ezen újabb felkarolt állati tápszert, mely mindig nagyobb közkedveltségnek örvend, én is a legmelegebben ajánlhatom gazdatársaimnak.

Tatay Boldizsár.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

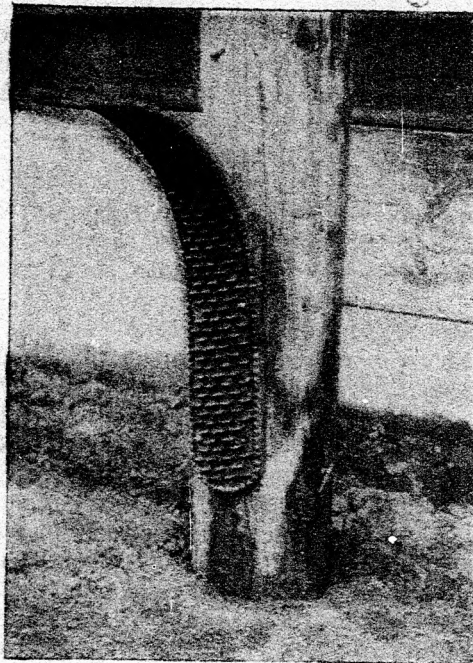
Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Állattisztogatók (vakarók).

Nemesak állattartásunk, de állatkereskedelmünk is nyer azzal az elmés és egyszerűséggel melletti is czélszerű találmánnyal, a melyet Vass Lajos kőbányai gazdálkodó szabadalmaztatott és hozott forgalomba. Rendeltetésénél és czélszerűségénél fogva máris élénk az érdeklődés a Vass-féle állattisztogatók iránt elannyira, hogy a szabadalomtulajdonos naponta számos megrendelést kap, a mi nem is lehet feltűnő, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen találmány, amelyet

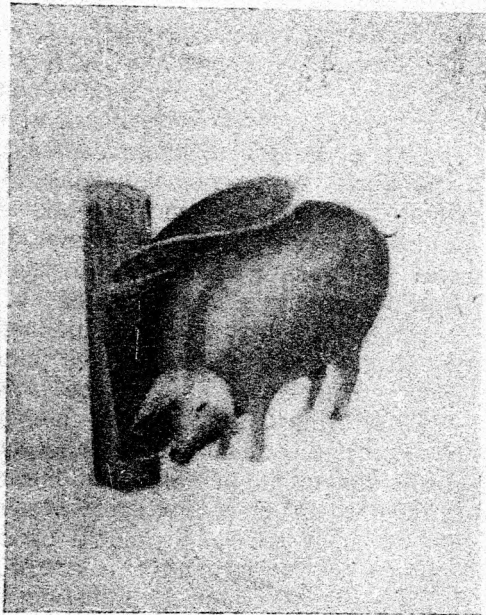
rendeltetése szerint leginkább állattisztogatóknak (vakaróknak) nevezhetünk, istállóink, marhaállásaink és a szállások egyik elég fontos kiegészítő felszerelését képezi.

Tudjuk azt, hogy állataink vakaródzása ösztöne az élőködők nyugtalanításai miatt, vagy a szőrvedlés időszakában mily élénk s hogy az állat mennyire érzi szükségét annak, hogy testének viszketését vakaródzással enyhítse. Hogy pedig ez a viszketés elég érzékenyen bántja

10. ábra. „Vass”-féle állattisztogató (egyszerű sávokészítők).

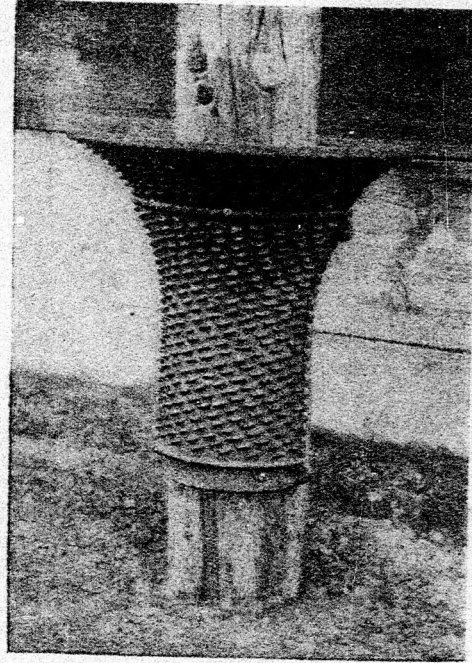
azt a szegény állatot, láthatjuk leginkább akkor, a mikor pl. az itatáshoz hajtják, — dacára szomjának — nem a vályuhoz siet, hanem nekiáll valamely alkalmas tárgynak: czölöpnek, oszlopnak vagy fának, a melyen előbb jól megdörgölgözik. Megfigyeléseink azt mutatják, hogy az állatok leginkább a hát- és nyakrészeket dörgölik erősen, mint a mely testrészekhez nem igen férhet hozzá s a mely részekben persze a szenny is leginkább rakodik meg; e miatt aztán a rovarok

11. ábra. „Vass”-féle állattisztogató (két darabból álló szarvasmarha- és sertés-vakaró).

is itt élőködnek legerősebben. Akár bántsa azonban az állatot rovar, akár nem, bizonyos az, hogy az állat magát a szennyből, piszoktól megtisztítja, szőrzete így ápoltabb, az állat maga pedig tetszetősebb kinézésű; de a dörzsölés által beálló frikció is jól esik az állatnak, jól megvakarva magát nyugodtabban zabál, takarmányát jobban is örli meg s az következképpen jobban válik az állat testi erőgyűjtésének vagy hizásának javára. Bármennyire is érezze azon-

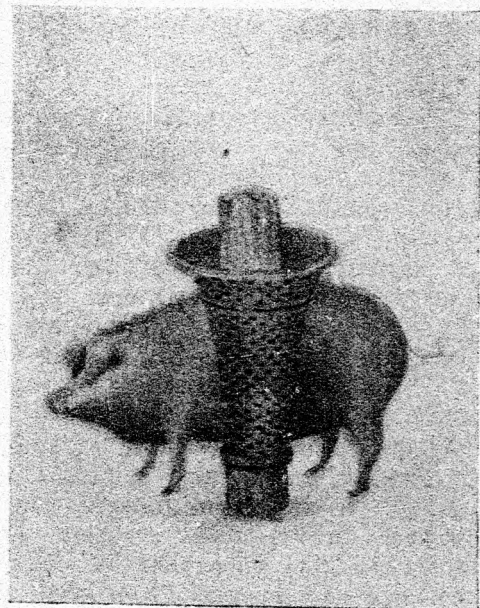
ban az állat az erős ledörgölgözés, vakaródzás szükségét, a czölöp, oszlop vagy fa nem elégíti az állatot mert ezeknek felülete sokkal simább, semhogy azokon az állat magát jól megvakarni vagy megtisztogati képes volna. A különféle czélok tekintetbe véve szinte nagy szükséglet pótlóknak kell tartanunk a Vass-féle vakaródzó oszlopokat, amelyek az állat vakaródzása és tisztogatói ösztönének és szükségének teljes kielégítésére alkalmasan vannak megalkotva,

12. ábra. „Vass”-féle állattisztogató (félhenger alakú oszlopkészítők).

mint ez az alábbi rajzokból és leírásból is kitűnik.

Érdeklődtünk az iránt, hogy például a hizósertések saját ösztönükből vajjon felkeresik-e ezen vakaródzó oszlopokat; meglepő volt, hogy a szüldőknél épúgy mint a hizóknál is a felállított oszlopok körül valóságos tülekedés folyt, a vakaródzó állatokat a türelmetlenkedő többiek szinte verekedéssel tolták félre, hogy a vakaródzóhoz ők is hozzáférhessenek, pedig volt ott

13. ábra. „Vass”-féle állattisztogató (czölöpre szerelendő tölesér-készítők).

más oszlop is meg czövek, amelyen megdörgölgözhetek volna, valóságos multság szemlélni ezt az elsőbbségérti harcot. Minden kételyünk eloszlott a felett, hogy az állatok hozzá ne szoknának és saját ösztönükből fel ne keresnek ezek a tisztogató oszlopokat.

Ha meggondoljuk, hogy a hizással együtjáró vérmérsékleti átalakulás, a bőr tágulása, de az öntisztogató és testápolás szükségérzetét kétségtelemné tevő szőr hullás és élőködés okozta

viszketés eny hatással van állatnak, érth jobban mond felszerelési k más okokból magát is telj megszerzi a sésés testi ny csak a gazda ápolni képes szőrzetű, tets könnyebben hizalókban jól tudják, h különvi piszko ez a piszok okoz, sokkal tiszta disznót lában, a h darab fel volt tisztábbak volt tisztogatókkal s ezért aztán ket keresték is, hogy ezek muk miatt job amazokkal tel takarmányt k szállásba.

A mily vakaróknak a szarvasmar nek a tisztító istállónál, kú ban ott kelle szereti és a vadaskertekbe helyén van e

Az esz készűl, mint hetők ezek akár fára is is kényelmes felület olyké kal) ellátva, zethen dörgö sértise, de a zúzassanak. A hogy azok n kopás a fog semmit se v készűlék áll évig okvetlen

A vaka olyképen esz állatállomány tekintetbe vé zésnél kissé állásnál va előtt a talajt kavicsoljuk r ván, a vakar használhassa

A vaka felület rézsu alaku fogakk sem nem ére az állat bár nem sérülhe 8 mm., hos egymástól távköze 10 nak fogas va mint a rajz elterés a sze rókát alkalm

Az 10. ket tünteti f ségű, 74 magasságu szére, ára da a két darabb amelynek f felületű (test részszel, a l

viszketés enyhítése az állatra mily jótékony hatással van és nyugodt kellemes érzetet ad az állatnak, érthető, hogy ezeket a vakaródzókat, jobban mondva tisztogatókat elmaradhatatlan felszerelési kelléknek tartjuk, de tartjuk annak más okokból is a mellett ugyanis, hogy az állat magát is teljesen kielégítő módon megvakarja, megszerzi a takarmány jobb felvevására szükséges testi nyugalmat — ami végeredményében csak a gazda előnye — az állat magát jobban ápolni képes lévén, tisztább lesz, nem bozontos szőrzetű, tetszetősebb kinézésű és e miatt aztán könnyebben is talál vevőre, ami különösen a hizlalókban öltik szembe. A vevők, hentesek jól tudják, hogy a tisztább állaton 2—4 kilónyi piszkot, sarat is megfizetnek, a mellett ez a piszkos az ölésnél is sok kellemetlenséget okoz, sokkal szívesebben veszik a mutatósabb tiszta disznót. Tapasztaltatott, hogy olyan szállásban, a hol például e vakarókból 6—8 darab fel volt állítva, a sertések sokkal simábbak, tisztábbak voltak, mint azok, a melyek ilyen tisztogatókkal fel nem szerelt szállásban állottak s ezért aztán a vevők is a mutatósabb sertéseket keresték inkább, tapasztaltatott azonban az is, hogy ezek a tisztább sertések testi nyugalmuk miatt jobban és gyorsabban is hiztak, jölehet amazokkal teljesen egy minőségű és mennyiségű takarmányt kaptak s egyidőben állítottak be a szállásba.

A milyen pedig a jelentősége ezeknek a vakaróknak a sertésekre nézve, éppolyan fontos a szarvasmarhákra is és úgy véljük, hogy ezeknek a tisztító vakaródzó oszlopoknak minden istállónál, kútnál, minden marhaállásban, kifutóban ott kellene lennie, ahol a gazda jószágát szereti és annak kinézésére valamit ad. Még vadaskertekben az etetők közelében, ott is helyén van ez a vakaródzó.

Az eszköz egyelőre háromféle alakzatban készül, mint ezt a rajzok is mutatják. Rászerezhetők ezek a falra, oszlopra, ezölpre vagy akár fára is úgy, hogy az állatok hátrészeit is kényelmesen megtisztogathassák. A tisztító felület olyképen van tagolt bordázattal (fogakkal) ellátva, hogy az állat testét bármily helyzetben dörgölődök is hozzá az állat, meg ne sértse, de a férgek mégis kihulljanak és összezuhanjanak. A fogak alakja úgy van konstruálva, hogy azok ne kopjanak meg és hogy a csekély kopás a fogak alakján és tisztítóképeségén semmit se változtasson, egy-egy ilyen tisztító készülék állandó használat mellett is 10—15 évig okvetlenül eltart.

A vakarók elhelyezése vagyis felerősítése olyképen eszközözlendő, hogy a felső kihajlás az állatállomány közepmagasságának feleljen meg tekintetbe véve azt, hogy az állat a dörgölődésnél kissé félredől, hátszintje tehát a rendes állásnál valamivel alacsonyabb, a vakarók előtt a talajt lehetőleg bunkózzuk le vagy pedig kavicsoljuk meg, nehogy az álláshely kitapostván, a vakaródzó felső kihajlását az állat ne használhassa.

A vakarók öntött vasból készülnek, a fogas felület rézsutos menetű, hosszukás csucsvés alakú fogakkal van ellátva, amelyek azonban sem nem édesek, sem nem élesek úgy, hogy az állat bármily erővel dőljön is a tisztítóknak, nem sérülhet meg. A fogaknak magassága: 8 mm., hossza 16 mm., vastagsága 3 mm., egymástól távolsága 10 mm. és a fogsorok távkoze 10 mm. Mindhárom alakú vakarónak fogas vakarófelülete egyenlő, csak épen — mint a rajzok is mutatják — alakjukban van eltérés a szerint, amilyen állat részére a vakarókat alkalmazni kívánunk.

Az 10. ábra az egyszerű sávós készüléket tünteti fel, amely 11 centiméteres szélességű, 74 cm. ivethosszúságú és 56 cm. magasságú tisztító készülék szarvasmarha részére, ára darabonként 360 fillér, a 11-ik ábra, a két darabból álló szarvasmarhavakarót mutatja, amelynek felső része az előbbinél szélesebb felületű (testesebb állatoknak) szélesebb felső-részszel, a hátrészek tökéletesebb tisztítására,

amire különösen hizottabb állat nehézkes mozgásánál fogva egyébként nem volna képes, ára 600 fillér, a 12-ik ábra szerinti oszlop teljes félhenger alakú, magassága 46 cm., ára 800 fillér, míg a 13-ik ábra szerint szabadon felállítandó ezölpre erősítendő és két-három állat részére készített teljes hengerkürtű (tölcsér) alakú oszlop, ez is 46 cm. magas, ára 16 kor. 60 fillér.

A feltaláló szabadalomtulajdonos megfigyelései szerint a sertésállomány létszámának minden 10 darabjára egy-egy vakaró felállítását találja szükségesnek, ha el akarjuk érni, hogy az állatokat az elférgesedéstől megóvjuk és állandóan tisztán tarthassuk őket. A szarvasmarhákra körülbelül ugyanilyen arányszámban volnának az oszlopok felállítandók.

Részünkről azt tartjuk, hogy egy-két darabnak felállításából már a tapasztalat is meg fogja mutatni az oszlopok ezölpszerűségét, amelyeket azután ki-ki a tapasztalt szükséglet szerint beszerezheti. Megrendelhetők közvetlenül a szabadalomtulajdonosnál (címe: Vass Lajos gazdálkodó, Budapest, X. ker., Kápolna-utca 7. szám) vagy a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél, Budapest, V. Alkotmány-utca 31.

Z.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

Miként lehetne egy turóczi megyei középbirtokot jövedelmezővé tenni?

A felvetett kérdés most nemcsak felföldi, de alföldi birtoknál is napirenden van, minél fogva ezen tényleg aktuális kérdéssel részletesebben óhajtok foglalkozni.

A bajok orvoslásának első feltétele valódi okainak ismerete. A földbirtok hanyatló jövedelmének főoka pedig a gabonaneműk alacsony árában rejlik.

Kétségtelen ugyanis, hogy hazánk legtöbb birtokánál a gabonatermesztés a jövedelem egyedüli forrása, mivel a haszonállattartás közvetlen jövedelmet nem szolgáltat, hanem csak arra való, hogy segélyével takarmány és alomféléket valamiképen értékesíthessük és a gazdaság trágyaszükségletét biztosítsuk, mivel továbbá az ipari és kereskedelmi növények termesztése, habár egyes gazdaságok jövedelmének nagyon fontos tényezői, de országos szempontból tekintve mégis csak alárendelt szerepet visznek, természetük csak nagyon korlátolt területre szorítkozik s felkarolásuk által a gabonafélék területe lényegesen nem csökkenthető. Mint eddig tehát, ezentúl is s nemcsak nálunk, hanem a tőlünk nyugatra eső országokban is a legtöbb birtok jövedelme a gabonatermesztés jövedelmezőségétől van feltételezve, az utóbbi pedig a gabonárák szerint alakul.

Hogy pedig a gabonárák a kérdésben jelzett középbirtok jövedelmét mennyire képesek befolyásolni kitűnik a következő adatokból.

A budapesti tőzsde jegyzései szerint volt a gabonafélék ára métermázsánként koronákban:

Időszak	Buza	Rozs	Sörárpa	Zab
1880—89.	19.2	15.2	16.3	13.0
1890—99.	17.6	14.1	14.7	12.8
1900.	15.2	13.2	—	10.7

Az utóbbi években csökkent tehát a buza ára a nyolczvanas évekhez viszonyítva 4 K.-val, a többi gabonaféléknél 2 K.-val.

Feltéve már most, hogy a jelzett birtokon a gabonafélék 200 holdon termesztetnek és évenként átlagban 200 q. buza és 500 q. árpa és zab kerül eladásra, akkor a gazdaságnak a gabonárák hanyatlásából eredő jövedelem hanyatlása $(200 \times 4 + 600 \times 2) = 2000$ K.

Ezen adatokból is kitűnik milyen jogosult a gazdák azon törekvése, hogy megfelelő intézkedések, nevezetesen védvámok által a gabonafélék ára oly színvonalon fentartható legyen,

amely ezek jövedelmező termesztését lehetővé teszi, mert az utolsó évek árai máris oly alacsonyok voltak, hogy különösen silányabb termés esetén még a termesztési költséget sem fedezték.

Azonban az árák alakítása nem áll a gazda hatalmában, felmerül tehát a kérdés, hogy a jelenlegi árkonstellációk mellett fokozható-e a gazdaságok jövedelme s ha igen, minő módon?

Előre bocsájtva azt, hogy az alacsony gabonárákból eredő veszteséget teljesen ellensúlyozni egyáltalában nem lehet, ezen veszteség mérséklésére a szóban forgó gazdaságnál két mód ajánlkozik, t. i. 1. A gabonafélék holdankénti átlagtermésének lehető fokozása; 2. A haszonállattartás lehető jövedelmezővé tétele.

A gabonatermések nagyságára számos körülmény van ugyan befolyással, de helyes vetésszám, a talaj kellő előkészítését és megfelelő vetőmag alkalmazását feltételezve a döntő tényező a szántóföld trágyaereje.

Eddig a gazdaság 6-os forgót követ hatévenkénti trágyázással, ami kevés, szükségesnek mutatkoznék tehát, hogy a kapások nyomása is megtrágyáztassék, mely esetben nemcsak az utána következő két gabona, hanem a löher is nagyobb terméseket szolgáltatna. Valószínűnek tartjuk, hogy ez által a holdankénti gabonatermések fokozatosan 5—6-ról 7—8 q-ra emelhetők.

Azonban a bővebb trágyázás is csak azon esetre vezetne célra, azaz fokozná nemcsak a terméseket, hanem a gazdaság tiszta jövedelmét is, ha a trágya az állattartás útján lehető alacsony áron megszerezhető, minélfogva a haszonállattartás szervezésénél ez a döntő körülmény s ezt szem előtt tartva első tesztünk a szeszgyártással kapcsolatos hizlalást, feltéve hogy a gazdaság szeszgyára a szükséges szeszkontingenssel rendelkezik.

Ez esetben a szeszgyártás nemcsak a burgonya és árpa előnyös értékesítését tenné lehetővé, hanem okszerű kezelés esetén a gazdaság egyúttal kitűnő minőségű és nagy mennyiségű olcsó trágyához jutna, úgy hogy egyrészt a gazdaság gabonatermesztése, másrészt állattartása is jövedelmezővé alakulna át.

Ez esetben az erdei legelő valószínűleg fejős juhokkal lenne legjobban értékesíthető, mert ha raczkajuhok tartása esetén egy-egy anya után mintegy 2 kg. mosott gyapju, 7 kg. sajt és egy bárány nyerhető, az ilyen juhászat is közvetlenül gyarapítaná a jövedelmet.

Hogyha pedig szeszkontingens hiányában a hizlalás nem folytatható, a tejgazdaságnak minél nagyobb mérvű felkarolása mutatkozik helyénvalónak, mivel a vajkészítésre való berendezés csak akkor fizeti ki magát, ha naponként átlagban legalább 200—300 liter tejet lehet feldolgozni, 100 liter tej után 4—4½ kg. vaj nyerhető, amely a bécsi piacon kg.-ként 2 koronával biztosan értékesíthető s visszamarad még 80—85 liter lefölözött tej, amely a borjúkkal jól értékesíthető, úgy hogy ezen az uton a növendékmarha gyorsabb fejlődését is el lehetne érni.

Különben pedig a helyi viszonyok részletes ismerete nélkül megbízható tanácsot nem adhatunk, tehát csak inkább a követendő elvek megállapítására kellett szorítkoznunk s azon kérdés, hogy az ottani viszonyok között a hizlalástól, a tejgazdaságtól vagy a juhászattól remélhető-e a legkedvezőbb jövedelmi eredmények, jobban mondva a takarmány legelőnyösebb értékesítése és a trágya legelőnyösebb megszerzése, ez csakis szakszertű és a helyi viszonyokon alapuló jövedelmi előszámítások alapján oldható meg, annál is inkább, mivel még ugyanazon állattartási ágnál is nagyon sok függ a kezelő gazda ügyességétől, úgy hogy azonos viszonyok daczára az egyik nyereséggel, a másik veszteséggel dolgozik.

A kérdés leglényegesebb része pedig az, hogy minő üzemmód mellett lehetne ni. holdan-

ként legalább 8 forintnyi tiszta jövedelemre számítani?

Ezen fontos kérdésre szakszerű válasz csak úgy adható, ha a gazdaságról *rendszeres üzemszám* és ennek alapján, tekintettel az eddig elért termésekre, bevételekre és kiadásokra, rendszeres *jövedelmi előirányzat* készítettik, erre azonban csak az vállalkozhat, aki a gazdaság helyi viszonyait részletesen ismeri.

Hensch Arpád.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

48. kérdés. Igaz-e az, hogy artézi-kut furáshoz való eszközöket az állam községeknek és egyes gazdáknak kölcsön ad és ha igen, mily uton és mily feltételek mellett hozhatók ilyen eszközök kölcsön? L. J.

49. kérdés. Van-e mód és esetleg melyik az, mely szerint ecetesedésnek indult vörös bort, mint ilyen élvezhetővé lehet tenni és ha nincs, cognac vagy ecet készítésére előnyösebb-e felhasználni. Ch. Futtak.

50. kérdés. A haszonbéri szerződésben a következő két pont foglaltatik:

a) Haszonbérő tartozik általa bérbe vett szántóföldekből évenként X hold, 1200□-öles holdat, feketeugarnak hagyni, az ezen felül maradó szántóföldeket köteles okszerűen művelni, akként, hogy ugyanazon földbe két, vagy több egymásután következő évre ugyanazon terményt vetni nem szabad, ha azonban haszonbérő a fentebb kikötött X fekete ugarból bármennyit is megrágyáz, azt joga van zöldtakarmány- és répválat bevetni; ha veresheréd takarmánynak akarja használni, az ezzel bevetett terület is feketeugarnak számítatik. A haszonbérő javára itt engedett kivételek azonban csak évről-évre vehetők igénybe.

b) Haszonbérő köteles az ingatlanon termelt összes gabonaszalmát és takarmányműveket — kivéve a kukoricát — házilag felhasználni és az így nyert trágyát és szalmatöredéket évenként kihordani a szántóföldekre. E két ponthoz még meg kell jegyezni, hogy én bérbeadótól ugart nem vettem által és egyéb pont a feketeugarra nézve nincsen a haszonbéri szerződésben, mely az utolsó bérleti évre intézkedne; továbbá a trágyát bérbeadó nem hordatta ki bérlet átadásakor.

A következőkre nézve kérek felvilágosítást.

Köteles vagyok-e a) pont értelmében az utolsó évben is ugart hagyni? Ha igen, ugy jogom van-e egyes táblákból a szikfoltokat kivenni és azt ugarnak hagyni?

Köteles vagyok-e az utolsó évben, amikor már én annak hasznát semmiképp nem veszem, a feketeugart megszántani e két pont bármelyike értelme szerint is? Vethetek-e buza után rozsot avagy kétszerest a) pont szerint?

Köteles vagyok-e a bérlet letelte előtt, említettéket igájukkal birtokba eresztetni. Jogom van-e b) pont értelmében a takarmányműveket levágás és betakarás végett részébe kiadni? avagy házilag vagyok azt köteles végezni? Az aratóknak részsalmáját kiadhatom-e? avagy pénzért tartozom megvásárolni? Az utolsó évben köteles vagyok-e, b) pont értelmében, a szántóföldekre kihordatni a trágyát?

G. M.

51. kérdés. Vásáron vettem több 2 éves tinót. Többek közt egy kupecztól vettem négy darabot, ezek közül egy gyanusnak tűnt fel, de ő szóval is jól állt érte, így elhajtattam. Itthon pár nap vártam vele, de bizony az nem igen evett, az állatorvossal megvizsgáltattam, ki bélsorvadást konstataált, ez volt a 7-ik napon. Irtam az illetőnek, de a levél visszajött, nem találta. Ennek az egy tinónak a járulat-levele, más névre van kiállítva, amit ott észre nem vettem. Milyen eszközökhöz nyuljak, hogy a

tinót visszaadhassam, vagy elpusztulás esetén kártérítésre kötelezhessem az eladót, a törvényes 14 nap már lejárt. F. A.

52. kérdés. 1900. okt. 1-től 1901. decz. 1-ig mint gazdatiszt alkalmazva voltam. Fizetésem szóbelileg meghatározva és beírva a szegődményes könyvbe. A többek közt mázsapénz is állapított meg: öt krajczár minden eladott métermázsa gabona után, mely összeg minden év január 1-én adandó ki. Főnököm 1901. évi decz. hó 1-ére felmondott. A végleszámolásnál az 1901. évi termésből tényleg eladott őszi- és tavaszi gabona után járó mázsapénzt kiadta, az ugyanez évi, de még eladatlan gabona, továbbá a tengeri után, mely decz. 1-én még eladva nem volt, a mázsapénz kiadását megtagadta. Kérdem, követelhetem-e joggal az 1901. évi termésből hátra levő gabona után a mázsapénzt; esetleg az 1900. évi termést, mivel annak is nagyjából ott tartózkodásom alatt lett eladva. P. H.

53. kérdés. Községünk területén annak idején a nyomásos rendszer lett a közbirtokosság által elfogadva, oly megszorítással, hogy a rétek szabad gazdálkodás alatt hagyták az őszi általános legeltetésig, midőn a tarló közcsordákkal legeltetni határozott. Miután én a múlt évben terményem másképpen tarlólegeltetés előtt elhasználni nem tudtam, hanem azt kézen vezetett tehenemmel óhajtottam leletetni s ebben az ügyvitellel megbízott községi elöljáróság megakadályozott és zugelegeltetés címén megbüntetett. Tisztelettel kérdem, jogszerűen járt-e el, mert hitem szerint szabad gazdálkodásban azáltal korlátolt? B. K.

54. kérdés. A múlt évben nagymérvű víz- és jégkárt jelenttem be közbirtokos társaim megbízására folytán, az egész község határterületére vonatkozólag a községi elöljáróságnál, de mint bejelentőt a pénzügyigazgatóság sem a kár felvételéről, sem a kár megállapításának eredményéről nem tudatott, hogy a helyes eljárásról meggyőződést szerezzek, esetleg jogorvoslattal élhessek: kérdem, a gyakorlat ez-e? vagy én most használhatok jogorvoslatot, hol és minő alapon? B. K.

55. kérdés. Községünkben a lépene a szarvasmarhák között a múlt évi rendkívüli esős időjárás és árvízjárta legelőn való legeltetés, valamint sáros és vén szénaetetés miatt már november óta lappang és szedi az áldozatait. Több állaton a járási állatorvos védőoltást alkalmazott. A másodszori beoltás után, a beoltott állomány nagyobb részének az oltás helye a has alá terjedőleg megdagadt. A másodizbeni oltás már 10—12 napja történt s a daganat még sem hogy alább, az állatok nem esznek, vagy csak keveset s inkább feküsznek: kérdem mi ennek az oka. B. K.

56. kérdés. Egy pirostarka, értékes növénydek tulok november hó óta állandóan felpuffadva látszik. Az állatorvos többféle hajtószereket alkalmazott, de minden eredmény nélkül. A vizelet és a ganaj rendes maradt, a puffadság nem száll le s az állat csak keveset eszik, szőre borzas és fénytelen és soványodik. Kérdem, vajjon minő betegsége lehet és azt mivel lehetne eredményesen gyógykezelti? B. K.

57. kérdés. Lovaim rendes tartás mellett erősen megtetvesedtek s a tetveket nem bírom semmi szerrel elpusztítani. Kérdem sikerrel mit használhatnék ezen élősdiek ellen? B. K.

58. kérdés. Fialat pirostarka marhám bórét sarga korpaképződmény fedti, hiába takarítom, nem bírom elpusztítani. Minek a következménye ez? és hogy lehet ezt elpusztítani véglegesen? B. K.

Felelet.

Artézi-kut furásához állami kedvezmény. (Felelet a 48. sz. kérdésre.) Artézi-kutfuráshoz az eszközöket az állan az eziránt folyamodó községeknek rendelkezésre bocsátja az állami furómesterekkel együtt. Hogy mit tartozik az

illető község viselni, az a miniszterium által lesz megállapítva a község folyamodványára adott válaszban.

Egyesek részére a furógarnitúra nem kölcsönönözött ki, hanem a közegészségügyi mérnöki osztály a furás körüli költségek és műszaki teendők körül felvilágosítással szolgál aziránt hozzáférőnek. R. V.

Ecetes bor megjavítása. (Felelet a 49. sz. kérdésre.) Az ecetesedni induló bor javítása végett kétféle teendőt kell és lehet végezni. Az egyik: a bor felmelegítése mintegy 70—75° C. hőmérsékletre, a levegő kizárása mellett, vagyis az u. n. pasztörözés, melylyel az eceterjesztő baktériumokat pusztítjuk el és a további ecetesedésnek elejét vesszük, de a már képződött ecetsavat el nem távolítjuk; e művelethez megfelelő pasztörözőkészülékre van szükség. A másik eljárás célja az, hogy még nem nagy mennyiségben képződött ecetsavat lekössük és így annak ízét és szagát a lehetőségig eltüntessük; e célból a borhoz neutrális (közömbös vagy szabályos) borkősavas káliumot adunk, mely az ecetsavat leköti (ecetsavas kálium nevű sóvá), anélkül, hogy a bor egyéb alkotórészeire hatással volna. Ebből a neutrális borkősavas káliumból (mely kálium tartaricum *neutrum* néven kapható minden nagyobb droguistauzetben és a gyógyszerárakban) 3:7 grammnyi épen egy grammnyi ecetsavat köt le; ez alapon — ha ismernők a szóbanforgó ecetsavtartalmát — könnyen kiszámíthatnók a hozzákeverendő mennyiséget. Ugy hiszem, hektoliterenkint elég lesz 100 grm. (10 deka), melyet legjobb lesz néhány liter borban feloldani és aztán a hordó tartalmával elegyíteni. Utánna nem árt a bort megderíteni és jól kigőzölt és kénezett hordóba átfajteni. Ha pedig a derítés előtt még meg is pasztörözniék azt és a pasztörözésből azonnal kigőzölt hordóba vinnék át, gondos töltögetés mellett, hűvös pinczében talán meg is maradna az további változás nélkül, ámbar az ilyen hajlamu bort jobb gyors fogyasztás alá vetni. Ha az ecetesedés igen nagy fokú volna, akkor a jelzett eljárás nem nyújt teljes eredményt; ilyenkor legjobb abból ecetet készíteni. Minthogy azonban a vörös borecet nem igen kedvelt, azért esetleg helyesebb lenne abból cognacot főzni, mely esetben a bort a lefőzés előtt — vagy még gazdaságosabban az első párlatot: a vatkát — annyi mosósózával kellene közömbösíteni, hogy az csak alig savanykás maradjon, hogy a lepárlás (illetve a vatkánál a tisztázás) alkalmával ecetsav ne párologjon át, mely a cognacot rontaná. Gy. I.

Haszonbéri kikötések elbírálása. (Felelet a 50. sz. kérdésre.) Hogy a bérő az utolsó évben is ugart tartani köteles, kétségtelen, valamint az is, hogy ugarnak egész táblákat kell hagyni; nem szabad tehát csak egyes szikfoltokat kivenni és ezeket ugarnak hagyni, mivel ez nem egyéb, mint a szerződés kijátszása lenne.

A feketeugart az utolsó évben is rendszeresen meg kell művelnie, úgy hogy október elsejére a vetés kellőképpen elkészítve legyen, mivel a feketeugar lényegéhez tartozik, hogy az annak hagyott szántóföld a szokásos módon megműveltesék, különben, ha október 1-jéig meg nem szántja az ugart, ez nem tekinthető ugarnak, hanem csak parlagnak, pedig a szerződés fekete ugart köt ki.

Buza után vethet rozsot, mivel a szerződés nem köti ki azt, hogy gabnát gabona után vetni nem szabad; buza és rozs pedig nem tekinthető „ugyanazon terménynek“, ellenben a kétszeres, részben legalább, már azonos termény a buzával.

A bérbeadott birtok átadása tekintetében a bevett szokás és rendszeresen szerkesztett szerződésekben foglalt kikötés az, hogy a távozó bérő tartozik úgy a birtokosnak, mint a bérő utódnak megengedni azt, hogy a bérbirtokon a jövő évi termesztés érdekében szükséges műveleteket elvégezhesse; ez különösen akkor, fon-

tos, ha a bérbeveve nincs nem intéz birtóság hoz

A rész kás az, hogy szalma- és szállítást E mány és sz mily é né hetne kapu hogy a ré takarmány azonban a haszonbéri kedik, sőt hogy a birt esetleg jár ható el, e csak a birt

A trá különbözök e tekinteth ron át nye ugarföldek csak erre

Már nagy hátra szerkesztet birtokosra, ezt a fenfo tehát, hogy megszerkes mert a per sem vezet

Kárt

let az 51 ko dni kell miszerint s zavatosá örizni a v nyítani le sitést, mel eladó az feltalhat ipsét és b perelni. A kell követ olyan „ha tencia, a garast. Ily bernek jo

Mázs

sz. kérdés ként többi gosan meg összes sza gabona ut akkor, mi eladatlan igényétől egyoldalua

A tis után, mely latban ne az 1900. e semmi igé mázsapénz egyéb, mi lom ösztö hat, aki a

Bünt

kérdésre.) felszabadit tilalom eg folyik a n tetés fogal járt el, m és az illet

Adóe

let az 54. t. ez. vég sz. p. ü. 154 §§-al

erium által
modványára

ra nem köl-
egészségügyi
öltségek és
sal szolgál
R. V.

let a 49. sz.
or javítása
végezni. Az
70—75° C.
llett, vagyis
ezeterjesztő
rábbi ecze-
r képződött
művelethez
szükség. A
nem nagy
lekössük és
égig eltün-
(közömbös
ot adunk,
vas kálium
nyéb alkat-
trális bor-
tartaricum
odroguista-
grammnyi
ez alapon
eczetsav-
a hozzá-
hektolite-
a), melyet
oldani és
Utánna
igőzött és
a derítés
és a pasz-
rinnék át,
ében talán
és nélkül,
és fogysz-
nagy foku
ujt teljes
zetet ké-
borecetet
sebb lenne
a bort a
sabban az
őszódával
csak alig
(illetve a
zetsav ne
ná.

gy. I.
a. (Felelet
az utolsó
tségtelen,
táblákat
gyes szik-
hagyni,
és kiját-

is rend-
október
e legyen,
ik, hogy
s módon
er 1-jéig
ekinthető
a szer-

a szerző-
ona után
ig nem
ellenben
azonos

ntetésben
rkesztett
a távozó
a bérlő
rtokon a
es mive-
kor, fon-

tos, ha a bérlő az ugarok megszántására köte-
lezve nincs, különben, ha a szerződés eziránt
nem intézkedik, jogérvényes ítéletet csak a
bírószág hozhat.

A részes munkákat illetőleg a bevett szo-
kás az, hogy azon esetre, ha a szerződés a
szalma- és takarmányneműek eladását vagy el-
szállítását tiltja, a részeseknek átengedett takar-
mány és szalma elvitele mégis megengedtetik,
mivel e nélkül sok helyütt munkást nem le-
hetne kapni. Ezen okból méltányosnak tartjuk,
hogy a részes munkásoknak járó szalma és
takarmány azoknak kiadható legyen, mivel
azonban a felette hiányosan megszerkesztett
haszonbéri szerződés e tekintetben sem intéz-
kedik, sőt annak b) pontja ugy is értelmezhető,
hogy a birtokos semmi, tehát a részeseknek
esetleg járó szalma és takarmány sem távolí-
tható el, e tekintetben is jogérvényes ítéletet
csak a bíróság hozhat.

A trágya kihordására vonatkozó kikötés
különbözőképpen értelmezhető ugyan, de mivel
e tekintetben a bevett szokás az, hogy a nyá-
ron át nyert és kellőképpen elkorhadó trágya az
ugarföldre kivitetik, a fenforgó esetben is
csak erre kötelezhető a bérlő.

Már számtalanszor volt alkalmunk azon
nagy hátrányokra utalni, amelyek hiányosan
szerkesztett haszonbéri szerződésekből ugy a
birtokosra, mint a bérlőre hárulnak, mint
ezt a fenforgó eset is igazolja, felette kívánatos
tehát, hogy t. gazdatisársaink ily fontos okiratok
megszerkesztésére nagyobb gondot fordítsanak,
mert a per utja hosszadalmas, költséges s még
sem vezet mindig célra. Hensch.

Kártérítés betegen vásárolt tinóért. (Fe-
lelet az 51. sz. kérdésre.) Először is gondos-
kodni kell arról, hogy a vevő bizonyítani tudja,
miserint az eladó a tinó egészséges voltáért
szavatosságot vállalt. Másodszor meg kell
örizni a visszajött levelet, hogy azzal bebizo-
nyítani lehessen a kellő időben történt érte-
sítést, mely csak azért hiúsult meg, mert az
eladó az általa bementett lakcizimen nem volt
feltalálható. Harmadszor fel kell kutatni az
ipsét és ha van mit megvenni rajta, be kell
perelni. A fenforgó körülményekből sajnos arra
kell következtelnünk, hogy a kupecz valami
olyan „határ háza keblén kenyere“-féle exis-
tencia, akiből három executor se vesz ki egy
garast. Ilyen fráterrel szemben az, hogy az em-
bernek jogilag igaza van, sovány vigasztalás.
Sz. F.

Mázsapénz kiszolgáltatása. (Felelet az 52.
sz. kérdésre.) Ha a gazdatiszt javadalmazása-
ként többi közt mázsapénz köttetett ki, ez jo-
gosan megilleti őt a működése alatt természet-
től szabad rendelkezésre álló, tehát eladható
gabona után akkor is, ha ezen gabona egyrésze
akkor, midőn ő a szolgáltatást elhagyja, még
eladatlán volna is, mert a szolgáltatást őt jogos
igényétől azzal, hogy az eladást elhalasztja,
egyoldalúan meg nem foszthatja.

A tiszt működése alatt eladott oly gabona
után, melynek termesztése idején még ő szolgál-
latban nem állott, mázsapénz nem jár és így
az 1900. évi termés után ilyen jutalmazásra
semmi igényt sem tarthat. Ez önként folyik a
mázsapénz-javadalom természetéből, mely nem
egyéb, mint a termesztés körül kifejtett buzga-
lom ösztöndíja. Mint ilyen, csak olyannak jár-
hat, aki a termesztés körül tényleg buzgólkodott.
Sz. F.

Büntetés legeltetésért. (Felelet az 53. sz.
kérdésre.) Nyomásos gazdálkodás mellett a tarló
felszabadítása előtt senki se legeltethet. Ez a
tilalom egész helyes és természetes, önként
folyik a nyomásos gazdálkodás és közös legel-
tetés fogalmából. Az előjáróság tehát helyesen
járt el, midőn a tilos legeltetést megakadályozta
és az illetőt megbírságot. Sz. F.

Adóelengedés elemi károk esetén. (Fele-
let az 54. sz. kérdésre.) Az 1885. évi XXII.
t. cz. végrehajtásáról szóló 1885. évi 45. (55.
sz. p. ü. miniszteri rendelet 54—66. és 143—
154 §§-ai, valamint az 1888. évi 60.074. sz.

p. ü. miniszteri rendelet részletesen szabályoz-
zák az adóelengedési eljárást elemi károk ese-
tén. Ha a bejelentésnél megbízottként eljár-
t egyént a pénzügyigazgatóság nem értesítette,
ez magában nem jogsérelem. Az a kérdés,
hogy a bizottság felvette-e a kárt s a pénzü-
gyigazgató hozott-e határozatot s bejegyez-
ték-e azt az egyes károsultak adókönyvébe?
Ha ez mind megtörtént, az eljárás ellen nem
lehet kifogást tenni. Ha a károsultak a pénzü-
gyigazgató határozatával nincsenek megelé-
gedve, az értesítéstől számított 8 nap alatt a
megyei közigazgatási bizottsághoz, innét pedig
a közigazgatási bírósághoz felelbezhetnek.

Sz. F.
Védőojtás lépene ellen. (Felelet az 55.
számu kérdésre.) A lépene elleni védőojtás
eszközlése után a szarvasmarhánál nem nagyon
ritkán terjedelmes vizenyős daganatok kelet-
keznek az ojtás helyéből kiindulva, a melyek
azonban rendszerint néhány nap alatt, különö-
sen hideg borogatásra elmúlnak, ritkán észlel-
hetők azok hosszabb időn keresztül. Miután
ebben az esetben a beojtott állatok nagy részé-
nél fejlődtek duzzanatok és egyuttal általános
zavarok is észlelhetők, nincsen kizárva, hogy
az ojtó anyag vagy erősebb volt, vagy pedig
nem volt egészen tiszta. Miután a duzzanatok
és az állatok rosszulléte már körülbelül két
hete tart, és ez idő alatt elhullás nem követ-
kezett be, valószínű, hogy az állatok teljesen
fel fognak épülni. Az ojtás eredményességére,
feltéve hogy az ojtóanyag jó volt, a duzza-
natok nincsenek befolyással. Dr. M. J.

Szarvasmarha idült felfuvódása. (Felelet
az 56. sz. kérdésre.) Szarvasmarhák idült fel-
fuvódásának leggyakoribb oka szokott lenni
idegen testek okozta gyomorgyulladás, borjuk-
nál szőrlabdák vagy takarmánygomolyok az
előgyomrokban, továbbá a nyelősőnek össze-
nyomatása gümőkörös gátorközi nyirokesomók
által. Az utóbbi esetben a gümőkör egyéb jelei
(köhögés, nehéz lélegzés, megnagyobbodott
nyirokesomók a bőr alatt) is észlelhetők. Ide-
gen testek (tü. szeg, drót stb.) okozta gyomor-
gyulladásnál a reczés, esetleg más előgyomor-
tájékának fájdalmassága, nyögés felkelés, lefek-
vés alkalmával, gyors forduláskor szokott jelen
lenni. Ha idült felfuvódás jelenlétében gümö-
kőrra, vagy pedig idegen testek okozta gyomor-
gyulladásra gyanút keltő tünetek hiányoznak,
borjuknál, illetőleg növendék-állatoknál szőrl-
abdák jelenléte kell gondolni. Gümőkör
esetén sikeres gyógykezelésről szó sem lehet,
idegen testek okozta gyomorgyulladás, illetőleg
szőrlabdák jelenléte esetén csakis az operáció
(bendő-metszés és az idegen test előhúzása az
előgyomrokból) segíthet, melyet értékes állatok-
nál mindenesetre meg kellene kísérelni.

Lovak tetvessége. (Felelet az 57. sz. kér-
désre.) A tetveket többféle eljárással lehet el-
őlni. Legbiztosabb eljárás az állatok fertőtlenítő
folyadékokkal (2—3%-os kreolin- vagy lysoldat,
bacillol), dohányfőzettel (1 rész dohány 20—25
rész vízre) való lemosása. Ezeknél rendszerint
hosszadalmasabb a szürke higanykenőccsel való
gyógykezelés, mely abban áll, hogy az állatok
tarkójára, sörénye alá a kenőcsből körülbelül
mogyorónagyságu darabot kenünk; esetleg
egyéb helyek is bekenhetők hasonló módon.
Tekintettel a mostani hidegebb időjárásra, az
állatok mosásánál elővigyázatosságnak kell lenni.
Ha a tetvek a test nagy részét lepték el, a
testnek csak egy részét, p. o. harmadát célszerű
egyszerre lemosni és utána, valamin a követ-
kező mosások után is az állat testét korpával
szárazra dörzsölni; egyuttal gondoskodni kell
arról, hogy az istálló kellően meleg legyen. A
szürke higanykenőcs csak kevés állat megbete-
gedése és nem nagyon kiterjedt tetvesség ese-
tén alkalmazható. Mindegyik kezelést 3—4 nap
mulva megismételni kell. Ezeken kívül az álla-
tokat szorgalmasan tisztogatni kell. Dr. M. J.

**Magyarország komlótermesztése
1901. évben.**

Ha általánosságban kell a múlt év komló-
termesztését jellemezni, azt mondhatjuk, hogy
amíg az értékesítés már régen nem tapasztalt
élénkséggel folyt le, addig a komlóárak csak
közepesnek mondhatók s viszont, hogy amíg
a komlótermés szinte jónak mondható, addig
a minőség közepesen alul maradt! A késői
kikelet folyamán a komló is későn bujt elő s
a hideg tavaszban nehezen is fejlődött, utóbb
azonban megmelegedett az időjárás s a lehető
gyors tempóban nyulottak fel az indák. A nyár
általán esős lévén, tulságosan meglombosodtak
a komlóskertek s virág is sok termett, meg az
esős időszak a szedés idejére is áthuzódván, a
bő toboztermés egyrésze a tövön megbarnult,
penészedett. Kárt általában legkevésbé szen-
vedtek az Alföld komlóskertjei, Dunántul helyen-
ként — kivált Vasban — a korom s fehér
penész léptek fel nagy esők s széltörések nyom-
mán, míg az erdélyrészi komlóskertekben helyen-
ként a szél s jég, legtöbb helyen pedig a huza-
mos esőzések károsítottak, amennyiben követ-
kezménye penészbetegségek s hibás száradás
volt. Az ország komlósterülete alig változott
(636 kat. hold, 31 megyében, 438 természetével)
mert a felhagyott régi komlóskertek helyett
ujakat is telepítettek, vagy ott vagy máshol
(8—14 kat. hold!). A következőkben a zárjel
közti számok a tavalyi adatokat jelentik.

Az összes komlósterületünkön 2582 q.
komló (2286 q.) termett, az idei többlet tehát
296 q., sőt az 1900 ki év terméséhez (2047)
képest 535 q.-val termett több: nagyon örven-
detes jelenség, mivel ugy látszik, mintha a
gazdák az utóbbi években jobban eltalálták
volna már a komló mivélését. Az országos
átlag kat. holdanként 376 kgr. volt. Az erdélyi
részekben az átlag 433 kgr. (340), legtöbb
Bodollán 600 kgr., a legkevésbé Algyógyon
250 kgr.; az Alföld átlaga 487 kgr. (430), leg-
több termett a Bácskában, Futakon 816 kgr.,
s legkevésbé Torontál-Ecskán 234 kgr. A
Dunántul átlaga 287 kgr. (370), a 83 kgr-os
keveslet még az országos átlagot is rontja!
az ok: rossz időjárás, de különben is azt
tapasztalom, hogy a dunántuli klíma alatt né-
mely fajták finomodnak ugyan, de kevesebbet
teremnek. A felföldi kertekben a holdankénti
átlag 300 kgr. (257), legtöbb 350 Zólyom-
Olaskán s a legkevésbé 200 kgr. Ungváron.
Kat. holdanként tehát az országban a Bácska-
ban termett 800 kgr-on felül!

Fajta és érés szerint így sorakoznak a mi
komlóink: nyári komló 205 kgr. Vasmegyében,
szedés július végén; középérésű 325 Szent-
Márton (Somogy) (augusztus); kora őszi 400 kgr.,
Czintos (Alsó-Fehér) (augusztusvég); s késő
érésű 400 kgr. Zetelaka (Udvarhely). Ami a
minőséget illeti, az a következőképen áll: az
őszi termésből I. osztályu: 27% (21%); II.
osztályu 31% (57); III. osztályu 36% (18%)
és 6% IV. osztályu, melyet már-már érték-
telennek is lehet mondani: 6% (5%). Amíg
tehát a primakomló % száma szépen növeke-
dett, addig a II. osztályu mennyisége erősen
csökkent a tavalyihoz képest s így a tömeg-
komló a 3-ik osztályba került át. Ugy látszik
az esős nyárutóban, tehát a főszedés idején
kevés toboztermést bírtak jól behozni a terme-
lők s az utószedés tömege már ázott, pedig
ebben a tobozok mindig szebbek s bősiztiük
szoktak lenni. Ezen jelentékeny értékcsökkenést
megint intésnek vehetjük, hogy dombos s esős
vidékü komlótermesztő tájékokon a fűtött szárítás
lenne rendszeresítendő.

Ezek után áttérek a komlóértékesítés ada-
taira! Az idén métermázsánként elért országos
árátlag 134 korona (186 K.), vagyis 52 koronával
kevesebb 1900-hoz képest, ami jelentékeny
esökkenés! Ha azonban a kat. holdankénti
termésátlag szerint sorozzuk a m.-kénti árátlag-
ból s az eredményből levonjuk a 400 korona szoká-
sos országos termesztési költséget, még ugyis

Dr. M. J.

103'84 korona marad egy holdon tisztán! Az erdélyi részeken métermázsanként 112 korona volt az átlagár (192) fennebbi számitással, itt már csak 86 kor. marad holdanként tisztán. Az Alföldön az átlag 113 kor. (187) s holdanként 150 korona jut tisztán, Dunántulon 141 kor. az átlag (206) s a tiszta jövedelem 4 kor. 67 fillér!! Hát kicsiny szám, de szerencsére vannak az átlagnál jobban jövedelmező kertek is ott. Így pl. a p.-örsi komlóskert átlagtermése 400 kgr., az átlagár 224 kor., a kat. holdankénti tiszta jövedelem tehát 490 korona! A fel-földön 170 korona volt az átlagár (147) s a tiszta jövedelem 110 korona!

Erdekes kérdés az is, hogy hova adták el a magyar komlót. Biztos számot itt nem lehet adni, csak körülbelől, mert pl. hazai sörgyár csak úgy vesz komlót, ha az eladó hallgat arról, de meg némely külföldi vevő is csak úgy ad jobb árat a termésért, ha a termelő hallgat! A hiányos bevallások után úgy áll az értékesítés iránya, hogy a termés 56%-a Ausztriába (Csehországba) ment, 25%-a Németországba, 13%-a hazai sörgyárakba, s mintegy 6% még eladatlanul hever. A bajor kivitel tehát javult, amennyiben ezt az okozta, hogy földmívelésügyi kormányunk kezdeményezésére ottani közös konzulunk egy-két nürnbergi komlóbizományos ezéget hivatalosan ajánlott s ellenőrzött. Az idén különben több komló kelt el külföldi bizományosok útján, bár legnagyobb része, talán a termés 85%-a itthon adódott el, mert csak a késlekedők kapkodnak a külföldi bizományos után! Ha az értékesítés menetét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy leghamarabb a dunántúli komlók keltek el július végétől kezdve augusztus havában, csak a gyengébb minőségűek adtak el szeptemberben, a nyári komlók különben az ország más vidékein is elkelték augusztus végére. Ebből azonban nem következik az, hogy termeljünk hát nyári komlót, mert tudvalevő, hogy ez az őszi komló mennyiségének csak 40%-át teszi meg. Mig az előző években a magyar komló legnagyobb része szeptemberben adódott el, addig 1901-ben ez a hónap esendese volt, s inkább októberig késett a nagy vásár.

A mult évi nemzetközi komlóforgalmi adatok nem lévén még kéznél, azokat a „Magyar statisztikai közlemények“ 29. (1900) kötetéből az 1900. évre szólólag írom ki.

Volt behozatalunk:

	1900-ban	kor. értékben	1899-ben
Ausztriából	4017 q	1.245.270	5702 q
Németországból	8 „	2.480	— „
	4025 q	1.244.750	—

ezzel szemben volt kivitelünk:

	1900-ban	kor. értékben	1899-ben
Ausztriába	2424 q	460.560	1605 q
Németországba	4 „	760	4 „
Romániába	110 „	20.900	57 „
Szerbiába	3 „	570	13 „
E.-Törökországba	3 „	570	— „
Triesztba	— „	—	2 „
Bosznia	— „	—	88 „
Bulgáriába	— „	—	9 „
Kivitel összege	2544 q	483.360	1778 q

Ezen számosportok előző évhez képest jobb képet adnak 1900-ban, mert míg behozatalunk 1677 q-val esőkkent, addig kivitelünk 1899-hez képest 766 q-val emelkedett, jele annak, hogy lassan-lassan többet természetünk észszerű eljárások figyelembe vételével, másrészt pedig az tűnik ki az összehasonlításból, hogy 1900-ban a hazai komló idehaza is erősebb mértékben fogyasztott. Az 1900-ik évi behozatal s kiviteli tételeit összehasonlítva azonban még mindig a régi visszás kép tűnik elő, hogy ugyanegy évben 1481 q volt a deficitünk 761.390 korona értékben. S tanulságos még a „Közlemények“ azon jelzése is, hogy amíg a behozatal „kereskedelmi értéke“ 310 korona volt 100 kgr.-onként, addig a kivitel „kereske-

delmi értéke“ csak 190 korona! Ha tehát a cseh piacra került magyar komlónak 30—40%-a, mint keverék-komló jön vissza Magyarországra, úgy métermázsanként az 50 korona oda-ide utazási költség levonásával 70 koronába kerül az a cseh vignetta, a minek a kedvéért a magyar komló Csehországba utazik! Meg kell még itt jegyezni, hogy a „Közlemények“ s saját statisztikai gyűjtemény országos termés-adatai között azért van különbség, mert én csak a hivatolt év termését közlöm, a határforgalmi táblázatban azonban még az 1899-iki év maradék-komlóadatai is benne vannak, mert ez a maradék csak 1900-ban kelt el!

Ugyancsak a jelzett „Közlemények“ tartalmaznak érdekes adatokat a közös vámterület komlóforgalmáról is, ezek szerint volt:

	1899-ben		1900-ban	
	q	K	q	K
Behozatal	5.516	1.659	6.710	1.593
Kivitel	50.400	22.707.000	44.495	14.210.000

Hát így már örvendetes a számok csoportosulása, mert hogy 1900-ban kisebb volt a kivitel, annak oka az, hogy kevesebb is termelt! s bár ebben a 44.495 métermázsában a 2544 q magyar kivitel is benne van, mégis a cseh szaklapok piaci tudósításaiban soha sem volt szó magyar komlóról.

Csérer Lajos.

Buday Barna.

Buday Barna 1870-ben született Ó-Fehértón, Szabolcsmegyében. Tanulmányait a n-kálói főreáliskolában kezdte, ahol 1887-ben nyert érettségi bizonyítványt. Innen a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetbe ment, hol az I. és II. évet hallgatta, míg a harmadik évet Kassán töltötte, a honnan 1890-ben végbizonyítványt is nyert. Az 1890/91 évben egyéves önkéntes volt, azután Majláth József gróf ófehértói uradalmában gyakornokoskodott. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez 1892. febr. 4-én neveztetett ki gyakornokká, később 1893 decemberben segédtitkárnak választott meg. 1897. január 1-től a „Köztelek“ társszerkesztője lett s ebben a minőségében kapta az „OMGE“ titkári czimét 1898-ban.

Irodalmi működéséből kiemelendők: Adatok Magyarország gyümölcstermeléséhez. Gabonauzora 1899, 1900-ban a „Független Újság“-ot szerkesztette, 1901—1902-ben Szilassy Zoltánnal együtt a Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyvet. E közben több közgazdasági és politikai lapnál mint rendes munkatárs dolgozott, míg nem márczius havában átvetette a „Hazánk“ politikai napilap szerkesztését. Az OMGE-ben

a kivándorlás kérdésének előadója. Mint ilyen, széleskörű tanulmányokat tett és nagy adathalmazt gyűjtött egybe, melyek alapját képezik az e tárgyban megindított és általa vezetett széles körű kivándorlási mozgalomnak. A jeles tollú közgazdasági író arcképét az OMGE-től való távozása alkalmából mutatjuk be.

VEGYESEK.

Hal számunk tartalma:

	Oldal
Bucsuó.	81
OMGE közleményei.	81
Malomkértel.	82
Magyarors ág komlótermesztése 1901. évben.	89
Buday Barna.	90
Növénytermesztés.	
A csomós ebir magjának termesztése.	84
Takarmányozás.	
A burgonyatakarmanylisztról.	85
Tapasztalatok a melasse takarmányozásáról.	86
Gazdasági gépészet.	
Állattisztogatók (vakarók).	86
Üzeman.	
Miként lehetne egy turócmezgyei középbirtokot jövedelmezővé tenni?	87
Levelszekrény.	88
Vegyesek.	90
Kereskedelem, tőzsde.	92

Bukaresti B. János f. A gazdasági szaktanárok egy jeles tagja hunyt el folyó hó 13-án Kassán életének 52. évében, hosszas szenvedés után. Bukaresti B. János egy negyedszázadnál is hosszabb időt töltvén a tanári pályán, szakképzett működésével egész nemzedéket nevelt a gazdasági tudományoknak, azonkívül a szakirodalom terén, továbbá, mint Abauj-tornamegyei gazdasági egyesületnek 17 éven át volt titkárja, tevékeny részt vett a gazdatársadalmi mozgalmakban is. Eredményekben gazdag működésével, puritán jellemével, igazságosságával, becsület és elismerést érdemelt ki életében felebarátaitól, szeretetet és ragaszkodást tanártársai és tanítványaitól. Halála nem váratlanul jött, már régen betegeskedett, de azért széles körben keltett mély részvétet és megilletődést. Nyugodjék békében!

Bukaresti B. János életrajzi adatai röviden a következők: Született 1849. február 1-én Marosvásárhelyen. A gimnáziumot szülővárosában végezte s két éven át a budai József-műegyetemnek volt rendes hallgatója; innét a Teleky Domokos gróf geryeszegi uradalmába ment gyakorlatra. Egyévi gyakorlat után elvégezte a debreczeni gazdasági tanintézetet, minek elvégzése után 1872-ben ugyanott a földmivésiskolában tanársegéd lett, honnan egy év múlva a földmivelési miniszterium állami ösztöndíjjal a hallei egyetemre küldte a természettudományok és a növénytermesztési szak tanulmányozására. Innen egy év múlva visszatérve, 1874 őszén a debreczeni gazdasági tanintézetbe segédtanárrá neveztetett ki; 1876-ban Kassára helyeztetett át ugyanazon minőségben. 1881-ben pedig ugyanitt rendes tanárrá lett, ahol a matematikai szaktárgyakat adta elő egész az újabb időkig; amíg nyugodalomba nem vonult.

Közgazdasági előadó. A földmivelésügyi miniszter Rácz György bács-kulai földbirtokost Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá nevezte ki.

Gazdasági tudósítók. A földmivelésügyi miniszter Csillag Zsigmond albertfalvai lakost Pestmegye biai, paeséri Császár Péter bacs-topolyai lakost Bácsmegye bacs-topolyai, Halm Sándor bacs-madarasi lakost a bacsalmási és Grüner Henrik ó-kánizsai lakost a zentai járásra nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

A Gazdatisztek Orsz. Egyesülete f. hó 15-én Bujanovics Sándor elnöklete alatt igazgató-választmányi ülést tartott, melyen első sorban Jeszenszky Pál ügyvivő tett jelentést a tagmozgalomról. E szerint az egyesületi tagok száma egy hó alatt 66-tal szaporodott. Tudomásul vette az igazgató-választmány az ügyvivő

Buday Barna.

által előte
évi zárszá
költségveté
ságot küld
Fromm Ar
segélyt kér
tett előter
az erdélyi
Országos
egyesülete
Nagy Enye
Pál ügyviv
tiszték ny
min. tanác
Az ügyve
vagyonmér
választmán
ganizáció
láshoz köz
Konk
Konkoly T
földmivelés
amelyben
6-gyallai l
1242 óta v
donában, a
tányos évj
kincstárnak
melynek t
obszervató
földmagnes
átadja a k
használatár
módját sz
megfelele
alapító e
ajánlott te
legyen a
holtakig az
piltvány, ha
lembé vétel
fizetési köte
szigorubb s
az 1/4 milli
obszervatór
jelentékeny
ügyi minisz
intenciójáb
pítés czéljál
matban van

A kis
zálogadossá
most folyó
alkalomból
sével többel
s konkrét
hazai kiscgaz
a legközevél
Ezek egyik
a mi ha ide
de addig is
táratát köt
muk bizony

Jo

M

által előterjesztett pénztári jelentést. A múlt évi zárszámadás megvizsgálása és a f. évi költségvetés megállapítására számvizsgáló bizottságot küldtek ki *Nick Ede*, *Gressler Vilmos* és *Fromm Antal* személyében. Elintézték ezután a segélykérő folyamodványokat. Végül az ügyvivő tett előterjesztést a folyó ügyekről ezek során az erdélyrészi gazdasztek mozgalmáról, kik az Országos egyesülettel szoros kapcsolatban álló egyesületet öhajtanak alakítani. A febr. 9-én Nagy Enyeden tartandó alakuló ülésre *Jeszenszky Pál* ügyvivő küldetett ki. Ezt követőleg a gazdasztek nyugdíjintézete tartott *Máday Izidor* min. tanácsos elnökle alatt választmányi ülést. Az ügyvezetői jelentés, a december havi vagyonmérleg előterjesztése után foglalkozott a választmány, a nyugdíjintézet tervbe vett reorganizációjával, mely ez időszert a megvalósuláshoz közel.

Konkoly Thege Miklós alapítványa.

Konkoly Thege Miklós orsz. képviselő *Darányi* földművelésügyi miniszterhez beadványt intézett, amelyben a bpest—bécsi vonal mentén lévő ógyallai 1560 kat. holdnyi ősi birtokát, mely 1242 óta van a *Konkoly Thege*-család tulajdonában, a maga és neje holtáig fizetendő méltányos évráradék kikötése mellett felajánlotta a kincstárnak. Az 1560 kat. holdnyi birtokot, melynek parkjában az ógyallai astro-fizikai obszervatórium mellett fennálló meteorológiai és földmágnességi megfigyelő állomások vannak, átadja a kincstárnak azzal, hogy az ingatlan használatának, kezelésének s értékesítésének módját szociális és birtokpolitikai céljainak megfelelően a kormány határozza meg. Az alapító e részben csak azt kéri, hogy a felajánlott területnek *Konkoly Thege Miklós-telep* legyen a neve. A parkot és a lakóházat holtukig az alapító s neje használják. Az alapítvány, ha a legkedvezőtlenebb esélyek figyelembe vételével az életjáradék és egyéb terhek fizetési kötelezettsége is számba vétetik, a legszigorúbb számítás mellett, is jóval meghaladja az 1/4 millió korona értéket. E mellett még az obszervatóriumok céljaira szolgáló épületek is jelentékeny értéket képviselnek. A földművelésügyi miniszter a felajánlott birtokot, az alapító intenciójához képest parcellázatni fogja telepítés céljából. Az előmunkálatok már folyamatban vannak.

A kisbirtokosok hitele. A kisbirtokosok jelzálogadósságainak konverziójáról volt szó a most folyó pénzügyi költségvetésben. Ebből az alkalomból a kisbirtokosok hitelügyének kérdésével többek közt foglalkozott *Miklós Ödön* is s konkrét javaslatai figyelmet érdemelnek. A hazai kisgazdaságok hitelszükségleteihez, mondja, a legközvetlenebb erőforrást kell visszavezetni. Ezek egyike a takarékpénztárak reformálása, a mi ha idők kérdése is, okvetlen szükséges, de addig is míg ez megtörténik, a takarékpénztárakat köteleznünk kellene, hogy üzletforgalmuk bizonyos hányadát állami czimletek vásárlására s ezeket a nemzeti tőkegyűjtés körébe juttassák. Ezek előmozdítanak a takarékoságot, a nemzeti vagyonosodást, s emelnék az állam hitelét. A második kellék volna a hitel-szövetkezeti intézmény meghonosítása. Ez irányban még sok a tennivaló. Ha majd minden községnek egészséges mezőgazdasági szövetkezete lesz s ezek a megtakarított betéteket, filléreket a földművelők hitelének szolgálatába állítják, működésükön áldás lésson. Ezen hitelforrások felhasználásának módjai volnának: a telepítés, parcellázás, egyáltalán helyesebb birtokpolitika, a hegyvidék fölszóllyezése. De hogy ezen kérdések a földbirtokosok hitelügyeivel szoros kapcsolatban lehessenek s egyöntetűen gyorsan, biztosan láttassanak el, állami hivatalt kellene teremteni széles határral s törvényes biztosítékkal. E szervezet volna hivatva miniszteri közvetlen fenhatóság alatt, mindazon ügyeket ellátni, amelyek a hitelszerzés feltételei; mint a szükséges adóssági terheknek telekkönyvi kimutatása, a telekkönyvek rendezettségéből származó jogi akadályok elhárítása, a konverzió miveletének könnyebbé és gyorsabbá tétele, egyszóval ambuláns munkásság, amelyet a központi hivatal az állam és törvényhatóság helyi közegeivel intéztetne el, emelven ezzel a kisbirtokosok gazdasági kulturáját is. Ilyen módon a kisbirtokosok meglenne kimélve az eljárás és lebonyolítás nagy költségeitől s a szükséges hitel idején jöhetne.

Borkezelési tanfolyamok. Az okszerű borkezelés terjesztése és fejlesztése végett a földművelésügyi miniszter a múlt évi október havában megnyitott budafoki m. kir. pinzemesteri egyéves tanfolyammal kapcsolatban két hétre terjedő időleges borkezelési tanfolyamokat is szervezett a szőlősgazdák és vinczellérjeik részére. A tél folyamán három ilyen borkezelési tanfolyam fog tartatni Budafokon. Az első, mely épen most van folyamatban, január 7-én kezdődött, a második január 27-én, a harmadik pedig február 17-én veendő kezdetét.

Viteldíjkezdvmény takarmányeműekre.

A kereskedelemügyi miniszter az érdekelt gazdasági köröknek és egyesületeknek a földművelésügyi miniszterium által pártolt kérelmére megújította az 1902. évre is azon kedvezményt, mely szerint gazdasági czélokra — kello igazolás mellett — teljes kocsiakománnyokban szállítandó korpa és egyéb, u. n. erőtakarmány a belforgalomban a magyar kir. államvasutak összes vonalain, valamint az államvasutak üzemiében levő helyi érdekű vasutakon kedvezményes tetelek mellett szállítandók.

A díjlovglás és díjgratási versenyek — mint tudvaló — eddig az Országos Magyar Gazdasági Egyesület rendezte. A folyó évtől azonban az *Urlovások Szövetkezeté* vette át a rendezést s így már az idén is ő fogja rendezni és pedig a májusi löversenyek valamely közbeneső napján.

A székely kivándorlási ügy. Az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület a hazai kivándorlás korlátozására széleskörű akciózt indított meg. A bajok orvoslására az egyesület helyi tapasztala-

latokat akar szerezni, amelyek a kivándorlás ügyének szabályozására döntő befolyással lehetnek. Kerületekre osztotta az országot s e kerületek közül elsőben a Székelyföldet, annak közgazdasági viszonyait s az ottani kivándorlás okait akarja tanulmányozni, belevonva a legközelebb állókat, akik a helyi viszonyokat ösmerik tapasztalatból beszélhetnek s a szerint szabhatják meg a tennivalókat. Ez a czél nemes s így annak idején, mint most is örömteljes visszhangra talált és talál mindenütt. A tervezett székely-kongresszus rendezése dolgában f. hó 17-én tartatott meg az értekezlet. Bedő Albert orsz. gyűlési képviselő elnökle alatt. Jelen voltak az O. M. G. E. képviseleteiben: *Bujanovics Sándor* alelnök, *Székely Imre* gróf választmányi tag és *Buday Barna*, az Enke részéről: *Sándor József* országos képviselő; az Erdélyi Kárpát-Egyesület részéről: *Feilitzsch Artur* báró és *Radnóti Dezső*; továbbá *Gyórfy Gyula*, *Bedőházi János*, *Sebess Dénes* dr., *Kemény Akos* báró, *Ugron János*, *Fejér Antal*, *Molnár József* országgyűl. képviselők, *Borszékely Soma* nyugalmazott miniszteri tanácsos, *János Benedek* és mások. Az értekezlet tárgya főképpen az volt, hogy az összehívás és rendezés körül minden feltékenykedést elkerüljenek és a székelysége amnyira fontos kongresszus sikerében része legyen mindazoknak az egyesületeknek, a melyek a kongresszus munkájához hozzájárultak. *Sándor József*, *Feilitzsch Artur* br., *Gyórfy Gyula*, *Bujanovics Sándor*, *Ugron János* és *Dániel Gábor* ilyen irányu felszólalása után az értekezlet egyhangulag elfogadta a következő határozati javaslatot: Az összes illetékes egyesületek, ugymint az O. M. G. E., E. K. E., Erdélyi Gazdasági Egyesület, E. M. K. E., Székely Egyesület, Marosvásárhelyi Székely Iparkamara és a Marosvásárhelyi Székely-társaság együttesen hívják egybe és rendezik a kongresszust az O. M. G. E., E. K. E., E. G. E. és a Marosvásárhelyi kamara előmunkálatainak felhasználásával. Az illetékes egyesületek e czéliből kebelükben egy közös bizottságot állítanak egybe. A kongresszus külön irodát tart és a költségeket a résztvevő egyesületek közösen fedezik.

NYILTTÉR. *)

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése a „Köztelek” szerkesztősége által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv ára portómentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.*

*) Az e rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Jobb és megbizhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minők 28 év óta

Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedésében Budapestén kaphatók.

Szuperfoszfátot, Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24%
kénsavaskáli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76%
kénsavaskáli tartalommal,

kovasavas-kálit

(dohánytrágyázásra)

továbbá mindennemű egyéb műtrágya-
félét, azonkívül

kénport

legfinomabb 78% Chancel oidium ellen

rézgáliczot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít

"HUNGÁRIA"

műtrágya, kénsav és vegyi ipar rész-
vénytársaság

BUDAPEST,

V. ker., Fürdő-utca 8. szám.

1900. évi forgalom: 26000 zsák.

**Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét**

a budapesti gyapju-aukciókra.

melyek az év folyamán több sorozatban,
nevezetesen

július és szeptember hónapokban
tartatnak meg.

Az aukciókra felkötött és „Gyapjuárve-
résli vállalat Budapest, Dunaparti
teherpályaudvar” címzett gyapjuküldé-
mények a M. A. V. összes vonalain tetemes
díjkedvezményben, valamint ingyen
raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű fel-
világosítással szolgál:

**Gyapjuárverési vállalat
HELLER M. S TÁRSA,**

BUDAPEST, V., Erzsébet-utca 13.

Magy. kir. államvasutak
ad 182256/901. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak gazgatósága az 1902.
év január hó 1-től számítandó egy, esetleg öt éven át
borítékok, irodai anyagok és papirosokból felmerülő
szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezennel
nyilvános pályázatot hirdet.

A kérés tárgyát képező irodaanyagokról és papi-
rosokról szóló kimutatás, mely egyszerűen ajánlati min-
tául szolgál, valamint a szállításra vonatkozó részletes
módszerek valamennyi hazai kereskedelmi és iparkama-
ránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak
igazgatósága anyag és leltárbeszerzési VIII. szakosztá-
lyánál (Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 73. sz., II. em.
54. ajtószám) kaphatók.

Az ívenként egy koronás bélyeggel ellátott aján-
latok lepecsételve íly felirással: „Ajánlat ad 188246/901.
számhoz” jövő 1902. év január hó 22-én déli 12
óraig az anyag- és leltárbeszerzési szakosztálynál be-
nyújtandók, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott irodaanyagok
értékének 5%-a készpénzben, vagy állami letételekre
alkalmas értékpapirokban jövő, azaz 1902. évi január
hó 21-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak fő-
pénztáránál letendő.

Budapest, 1901. december 21. Az igazgatóság.
(Utányomat nem díjaztatik.)

Most jelent meg Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkárai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár 1902-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR” ezen
nyolcadik évfolyama régi köntö-
sében, javított és tetemesen bővített tar-
talommal bír. A „Köztelek Zseb-
naptár” minden más zsebnaptárt nél-
külözhetővé tesz. — A „Köztelek
Zsebnaptár” ára az O. M. G. E.
tagjai és a „KÖZTELEK” előfi-
zetői részére bérmentes küldéssel
együtt 3 korona 50 fillér.

Megrendelhető a

KÖZTELEK
kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttman és Wahl budapesti termény-
bizományi cég jelentése.)

Napijelentés a gabonáüzletről.
1902. január 17.

A malmok tartózkodó vételkedve és a fölötté
mérésélt kínálat következtében, a mai üzlet szilárd
irányzatú volt és az árfolyamok néhány fillérrel emel-
kedtek.

Készbuza: szintén szilárd volt, elkelt körülbelül
15000 mm. 5 fillérrel magasabb áron.

Rozs: szilárdan tartott, azonnali szállításra buda-
pesti egyenértékben 14.70—14.80 koronás ár volt elérhető.
Árpában: teljesen változatlan a hangulat, helybeni
egyenértékben 11.60—12.20 koronán között jegyzünk.

Zabban: kevés a forgalom, az árak változatlanok,
minőség szerint helyben 14.60—15.40 koronás árak
érhetők el.

Tengeri: változatlan, árak tartottak. Ő árut hely-
ben 10.90 koronáig lehet értékesíteni. Új tengeriért
azonnali szállításra 9.75 koronával fizetnek.

Szeszüzlet.

A szeszüzletben e héten élénk forgalom uralko-
dott és úgy finomított, valamint nyersszesz a nagyobb
kínálatok daczára változatlan áron kelt el nagyobb
tételekben helybeli és vidéki gyárak részéről.

Elkelt finomított szesz nagyban adózva 142—
142.50 K., adózatlanul 43.50 korona, élesztőszesz adózva
143 korona helybeli finomítógyáraktól.

Vidéki finomítógyárak (kartellen kívül) finomított
szeszt adózva 141 K. ajánlottak helybeli vasúttaloms-
hoz szállítva és több nagyobb tétel ez áron zárulva
is lett.

Denaturált szeszben a kínálat élénk, azonnali
szállításra és zárlatra helybeli gyárak 31 K., vidéki
gyárak 30.50 koronáig ajánlottak kőtékeket.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről nagyobb kí-
nálat uralkodott és kontingens nyersszesz olesóbban
volt ajánlva. Több kocsiakomány ab felső magyar-
országi állomás 36—36.50 koronán kelt el. Exkontingens
üzlettel.

**A kontingens nyersszesz ára Budapesten 39.—
39.50 K.**

**Bécsi jegyzés 35.—35.40 korona kontingens
nyersszeszért.**

**Prágai jegyzés 127.— — korona adózott és
33.50 — — korona adózatlan szeszért.**

**Trieszti jegyzés 13.— — korona kiviteli
szeszért, 90% hektoliterje.**

Kivételre több kocsiakomány finomított szeszt
vásároltak, mely Dél-Törökország felé lett szállítva.

Budapesti heti jegyzés:		nagyban	kicsinyben
		korona	korona
Finomított szesz	142.—142.50	143.—144.—	
Élesztőszesz	143.—143.50	144.—144.50	
Nyersszesz adózva	140.—140.50	141.—142.—	
Denaturált szesz	31.—31.50	32.—32.50	

Vetőmagvak. (Mautner Ödön tudósítása.)

Löhre. A piac helyzete továbbat is napról-napra
szilárdul, amennyiben a kínálat állandóan gyenge.
ellenben a kereslet gazdák részéről oly élénk és külö-
nösen egyes uradalmak oly nagy mennyiségek után
kérdősködnek, hogy ilyen érdeklődést más évek ezen
időszakában még soh' sem észleltünk. Eszerint oly
jelenséggel állunk szemben, mely azon feltevése joga-
sít, hogy az idei forgalom a múlt évinél jóval
nagyobb lesz.

Luczerna. Magyar termést e héten sem a'ület-
tak, francia és olasz származású magvak ára e héten
is kevésbé emelkedett.

Takarmányrépamag. A piac helyzete változatl-
an a múlt héti.

Muharmagot nem ajánlanak, **bükkönyben** esendes
az üzlet, ellenben minden fajú **fűmag** irányzata igen
szilárd.

Jegyzések 50 kilonként Budapesten:

Vörösherepag	40—60—	korona.
Luczernamag	50—55—	"
Muharmag	8—8.50	"
Tavaszi bükköny	8—8.50	"
Téli borsó	0—0—	"
Baltaczim	16—16.50	"

**Hedrich és Strauss „Királyalom” üzleti tud-
sítása a „Köztelek” részére. 1902. január 17-én.**

Rozsliszt

Szám:	0	O/L	I.	WR.	II.	II/B	III.
Ár: Kor.	12.30	11.90	11.50	11.30	10.80	9.70	8.50

Köleskása:

Szám	0	1	2	3	4
Ár: Kor.	11.75	11.25	10.75	10.25	9.50

Kukoricadara: finom (polenta) közép gromba
Kor. 8.50 10.— 10.—

Rizstakarmányszit	Királyalmi derceze	Takarmánydara
5.40 K.	5.40 K.	4.80 K.

Rozskorpa

4.70
Áraink 50 kg.-ként, helyben, elegysúly tisztasuly-
nak véve, zsákkal együtt értendők.

**Lujza gőzmalom r.-t. jelentése a „Köztelek”
részére. Budapest, 1902. január 16-án. Netto-árak 50
kg-ként, Budapesten, elegysúly tisztasulyként, zsákkostul.
Kötelezettség nélkül.**

Szám:	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Ár K.	14.60	14.20	13.80	13.40	13.00	12.80	12.40	11.40

Korpa:

7 1/2	8.
11.40	6.—
Korpa:	F. G.
Ár korona:	4.60 4.80

Rozslisztárak:

0	O/L	I.	FR.	II.	II/b	III.	Rkorpa
K.	12.80	12.30	11.90	11.60	11.20	10.10	9.30 0.—

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áraitól.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövet-
kezete üzleti jelentése. 1902. január 15.

A múlt héten megindult élénk forgalom kiterjedt
e hét első felére is.

A vételkedve buzdítólag hatott a száraz, hideg
időjárás. Figyelemre méltó körülmény, hogy tojásban
a kiviteli üzlet erősen fejlődik, ehhez a lendület Német-
országból ered, a honnan naponként rendelések érke-
nek kocsiakomány tojásszállításokra, a melyek általunk
teljesítettek. A jövő hét folyamán megindul a kiviteli
Londonban, ahonnan szinte próbarendelések érkeztek.

A mi az eladásokat illeti, következő árak voltak
a nagyban értékesítésnél elérhetőek:

Husfélék: elsőrendű bárány 20—24, másodrendű
16—18 kor. páronként, öltöt borjú 90—100 kor., pörkölt
sertés szalonnával 80—88 kor. mmja. Pecsényemalacz
szépen tisztított áru 1.50—1.60, rosszul kezelt silány
minőségű 1.00—1.20 fillér kilogrammonként.

Vadifélék közül az őz nagyon keresett, kilója
egészben 1.30—1.40, nyúl 2.40—2.60 kor. darabonként.
Fiatalsertések 90—100, nehéz öreg példányok 70—80
fillér mellett helyeztetek el egészben s kgr.-ként.

Tojás szilárd irány mellett 80—81 koronán kelt
eredeti ladánként.

Vágott liba elsőrendű áru 1.16, kivételesen 1.20,
másodrendű könnyű minőségű 1.08—1.10, pulyka 1.00—

1.10 K. l.
2.00, csip.
El.
hizalásra
tök: ma
pulykaért.
Tea
2.00—2.30
Ró.
korona 10

Hid.
január h.
jelentése
76 árus 3
friss húst,
kg. hájat,

Vid.
N.-Körös
Dunavessze
Czepléd 1
darab sert
506 drb se

Forg.
hus 1 kg.
96—128
112—128
92—104 fill
104—108 fill
1 q

K.
sonka 1 kg.

Hid.
január 17-é
tése a „Köz
24 darab se
friss húst,
300 kg. háj
hurkát,
húst, — kg.
töportót.

Vidék
452 drb sert

Forg.
tészus 1 kg.
hus 1 kg.
sertésus 1
szalonna zs
füstölt szalo
korona, háj
disznósír
kocsonyáhus
füstölt sonka
kolbász 1 kg
1 drb

Budap
uteza. 1902.
gatóság jelen

Felhoz
széna, 17 sz
alomszalma,
6 szekér eg
sarju), 200 sz

A forg
Árak fu
460—560, m
szalma 280—
szár
600—600, lóh
sa

Összes kocsi

Budapes
A székfőváro
gának jelentés

Felhajt
galicziai —
adatott —
— drb, elő há
— drb, eladat
drb, tiroli —
eladatott —
— drb, leölt
kecske gödlye

A vásár
Árak a
koronáig, kivé
koronáig, kivé
—, kiv.

kiv. — h
kiv.
kiv.
— koroná

koronáig, kiv.
belföldi —
galicziai —
sulyra, tiroli —
drbonkint, hé
sulyra, kecske

110 K. kg.-ként. Kappanok 240-280, jereczek 190-200, csirkék 150-180 K. keltek el darabonként. Elő baromfi kevés érkezik, nagy része sovány, hizlalásra szánt jószág. Következő árak voltak elérhetőek: magló libáért 580-600, ruczáért 400-450, pulykáért 220-240 kor. páronként. Tevaj lassan fogy, az irány változatlan, kilója 200-230, főzvaj 140-150 kor. kgként. Rózsaburgonya 340-360 kor. kiló 600-700 korona 100 kgként, kocsirakományokban.

Hideghusvásár az Országrégi élelmi piacon. 1902. január hó 17-én. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 76 árus 348 drb sertést, 4 árus 68 drb süldőt, 3200 kg. friss húst, 700 kg. füstölt húst, 1800 kg. szalonnát, 1000 kg. hájat, — kg. kocsnyahúst.

Videkről és pedig: N-Székelly 3 árus 67 darab, N-Körös 2 árus 42 drb, Dunapataj 3 árus 18 drb, Dunavese 3 árus 17 drb, Dömsöd 1 árus 7 darab, Czegled 1 árus 7 drb sertést, összesen 13 árus 159 darab sertést. Helybeliek 347 darab sertést. Mindössze 506 drb sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 92-108 fillér, 1 q 80-88 K., süldőhús 1 kg. 96-128 fillér, 1 q — K., füstölt sertés-hus 1 kg. 112-128 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak 1 kg. 92-104 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna 1 kg. 104-108 fillér, 1 q — K., háj 1 kg. 100-122 fillér, 1 q — K., disznósír 1 kg. 112-120 fillér, 1 q — K., kocsnyahús 1 kg. 40-64 fillér, füstölt sonka 1 kg. — fillér, 1 q — K.

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1902. január 17-én. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 65 árus 24 darab sertést, 0 árus 16 darab süldőt, 4000 kgramm friss húst, 800 kg. füstölt húst, 630 kg. szalonnát, 300 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg. hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsnyahúst, — kg. disznósajt, — kg. (— drb) sonkát, — kg. tőpörtöt.

Videkről és pedig a szokott helyekről 35 árus 452 drb sertést.

Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertés-hus 1 kg. 86-88 fillér, 1 q 84-86 korona, süldőhús 1 kg. 90-96 fillér, 1 q 88-94 korona, füstölt sertés-hus 1 kg. 120-128 fillér, 1 q 112-116 korona, szalonna zsirnak 1 kg. 92-96 fillér, 1 q — korona, füstölt szalonna 1 kg. 120-40 fillér, 1 q — korona, háj 1 kg. 100-112 fillér, 1 q — korona, disznósír 1 kg. 112-120 fillér, 1 q — korona, kocsnyahús 1 kg. 60-70 fillér, 1 q — korona, füstölt sonka 1 kg. 120-136 fillér, 1 q — korona, kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka 1 drb —, tőpörtő 1 kg. — fillér.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca.) 1902. január 17-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 103 szekér réti széna, 17 szekér muhar, 13 szekér zsupszalma, 4 szekér alomszalma, — takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 6 szekér egyéb takarmány (zabosbüköny, luczerna, sarju), 200 zsák szeska.

A forgalom közepes. Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 460-560, muhar 580-640, zsupszalma 350-360, alomszalma 280-320, takarmányszalma —, tengeri szár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 600-600, löhere —, luczerna 460-460, köles —, sarju 460-460, szalmaszeska 400-440. Összes kocsiszám 145. Összes súly 188500 kg.

Allatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. 1902. január hó 16-án. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásár igazgatóságának jelentése.

Felhajtott: belföldi 274 db, eladatott — db, galicziai — drb, eladatott — drb, tirolai — drb, eladatott — drb, növendék előborju 8 db, eladatott — drb, elő bárány 45 db, eladatott — db; leölt belföld — drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tirolai — drb, eladatott — drb, bécsi leölt 348 drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott — drb, leölt bárány — drb, eladatott — drb, elő kecske gödölye — drb, eladatott — drb.

A vásár hangulata lanyha volt. Árak a következők: Elő borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig drbnként, 76-90- koronáig, kivételesen 92- koronáig sulyra, galicziai —, kiv. — koronáig drbnként, — kor.-ig. kiv. — koronáig sulyra, tirolai — koronáig kiv. — koronáig drbnként, — koronáig kiv. — koronáig sulyra, növendék borju —, koronáig, kiv. — koronáig drbnként, 33-48 koronáig, kiv. — koronáig sulyra. Leölt borju: belföldi — koronáig kiv. — koronáig sulyra, galicziai — koronáig kiv. — koronáig sulyra, sulyra, tirolai — koronáig, kiv. — koronáig drbnként, bécsi — koronáig kiv. — koronáig sulyra, kecske — koronáig, kiv. —

koronáig páronként, elő bárány 12-16- koronáig páronként, leölt bárány 11-14- koronáig párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmárhavásár. 1902. évi január hó 16-án. (A budapesti közigazgatóság és marhavásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtott: 196 drb, ugymint: jármos ökör első minőségű — drb, közép — darab, alarendelt — darab. Fejőstehén: fehér 2 drb, tarka 109 darab, tenyészbika — drb, tarka tinó — drb, fehér — darab, jármosbivaly 1 drb, bonyhádi 84 darab, hizlalni való ökör — darab, fűsző fehér — darab.

A gazdasági vásár irányzata lanyha, az árak változatlanok.

Következő árak jegyeztettek: Elsőrendű jármos ökör — K.-ig, középmin. jármos ökör — K.-ig pár.-kint, alarendelt minőségű jármos ökör — K.-ig páronként, jármos bivaly — K. é. s. mm., — K.-ig páronként, jobb minőségű jármos ökör — K.-ig é. s. mm.-kint, tarka bekötötti való ökör — K.-ig é. s. mm. Fejőstehenekért és pedig: Fejőstehén magyar tehén — koronáig darabonként, tarka kevert származású tehén 150-220 K.-ig darabonként, bonyhádi tehén 220-320 K.-ig, kiv. — korona darabonként.

Budapesti vesztégvágómarhavásár. 1902. január 16-án. (A budapesti közigazgatóság és marhavásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtott: 2734 drb nagy vágómarha, nevezetesen: 1746 darab magyar és tarka ökör, 763 darab magyar és tarka tehén, — drb szerbiai ökör, — drb szerbiai tehén, — drb boszniai ökör, — drb boszniai tehén, 170 drb magyar bika és 55 drb bivaly.

Minőség szerint: 9 darab elsőrendű hizott bika, 149 drb középminőségű bika és 14 drb alarendelt minőségű bika, 136 darab elsőrendű hizott ökör, 1895 darab középminőségű ökör és 46 drb alarendelt minőségű ökör, 64 drb elsőrendű hizott tehén, 636 drb középminőségű tehén, 85 drb alarendelt minőségű tehén.

A vágómarha felhajtás 736 drbkal több, ami a heti szükségletet felülmúlta. s ámbár konzervgyári célokra is vettek mintegy 400-500 drbot, az árak 2-4 koronával hanyatlottak mmázánként, jó minőségek ára változatlan.

Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 58-64-, kivételesen 66-68-, K., hizott magyar ökör középminőségű 50-56-, kiv., alarendelt minőségű magyar ökör 44-48-, jobb minőségű magyar tehén 38-54-, tarka 40-60 kivételesen tarka tehén —, magyar tehén középminőségű —, kiv., alarendelt minőségű magyar és szerb tehén 37-40- drbja kiv., szerbiai ökör jobb minőségű —, kiv., szerbiai ökör középminőségű —, kiv., szerbiai ökör alarendelt minőségű —, kiv., magyar bika 42-62-, kiv., magyar bivaly 32-42-, kiv., magyar legelőmarha I. rendű 37-54-, kiv., II. rendű —, kiv., boszniai ökör — koronáig métermázánként, elősúlyban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1902. január 16-án. (A budapesti vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

A vásár forgalma közép volt. Felhajtott összesen 341 db. Eladatott 197 drb. Jobb minőségű lovakból (hátas) 8 db, eladatott 3 db, 300-320 K.-ért, könnyebb kocsi (jukker stb.) — drb, eladatott — drb, — K.-ért, nehezebb kocsi (hintós) — drb, eladatott — drb — K.-ért, ígás kocsi (nehéz nyugoti faj) 30 drb, eladatott 10 darab 110-150 K.-ért, ponya — drb, eladatott — drb — koronáért. — Középminőségű lovakból: nehezebb felék (fuvaros ló stb.) 80 db, eladatott 26 db 110-150 K.-ért, könnyebb felék (parasztló stb.) 200 drb, eladatott 150 darab 30-65 K.-ért; alarendelt minőségű lovakból 23 drb, eladatott 8 drb 10-20 K.-ért. — Bécsi vágóra vásároltatott 43 drb, az állatkert részére vásároltatott 6 drb, tulajdonjogra gyanús ló lefoglaltatott — darab, tagályos betegségre gyanús ló lefoglaltatott — darab, rakonykór miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Köbányai sertésvásár. 1902. évi január 17-én. (Első magyar sertés-hizaló-részvénytársaság telefonjelentése a „Köztelek” részére.)

Az fizet csendes volt. Heti állag-árak: Magyar válogatott 320-380 kilogrammos nehéz 94-95 fillér, 280-300 kilogrammos nehéz 90-92 fillér, öreg 300 kg. tül — fillér, vidéki sertés könnyű — fill., szerb 84-88 fillér, román — fill., tiszta kgr. páronként 45 kgr. ételsúlylevonás és 40% engedmény szokásos. — **Eleségárak:** Tengeri (6) 11-50 korona, árpa (6) 12-60 korona Köbányán átvéve. — **Helyi állomány:** január 10-én maradt 26509 darab. — **Felhajtás:** Belföldről 981 darab, Szerbiából 2686 drb, Romániából — darab, egyéb államokból — darab, összesen 3667 drb. **Főösszeg:** 30176 drb. Állomány és felhajtás együtt — drb. — **Elhajítás:** budapesti fogyasztásra (I-X. kerület) 1386 drb, belföldre Budapest környékére 822 darab, Bécsbe 293 drb, osztrák tartományokba 1354 drb, Helvéciába — drb, Német birodalomba — darab, egyéb országokba — darab, összesen 3864 drb. A szappangyárakban feldolgoztatott 0 darab, szállásokban elhullott — darab, wagonokból kirakott hulla 5 drb, borsókásnak találtatott 4 drb, összesen 9 darab. Maradt állomány 26312 darab. A részvénytársaságokban 11123 darab van elhelyezve. Az egészségi és

transzitzállásokban maradt január 10-én 3551 darab. — **Felhajtás:** Szerbiából 2866 drb, Romániából — drb, összesen 5445 darab. — **Elhajítás:** 1793 darab, maradt állomány 3947 darab és pedig 3947 darab szerb és — drb román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 15 darab a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Ingtatlanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Jan. 22.	Kisvárdai kir. bíróság	a tkvi hatóság	Ferenczy Emil és br. Vay Hermin	201047
Jan. 22.	Girálti kir. bíróság	a tkvi hatóság	Hudák Károly	54400
Jan. 25.	Edelényi kir. bíróság	a tkvi hatóság	dr. Kormuth Frigyes	125899
Jan. 25.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Spertlinger Vilms	59805
Jan. 25.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Bodánszky Jakab	169840
Jan. 29.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Simonyi Kálmán	209739
Jan. 31.	Bpesti I-III. ker. kir. bíróság	a tkvi hatóság	Schlesinger Ignác	346192
Febr. 1.	N.-kikindai kir. tvszék	a tkvi hatóság	Schmid Ödön	223544
Febr. 1.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Löbl Jakab és neje	108293
Febr. 1.	Székesfehérvári kir. tvszék	a tkvi hatóság	Námesy Mária	48340
Febr. 2.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Rosenberg József	232919
Febr. 6.	Ungvári kir. bíróság	a tkvi hatóság	özv. Weinberger Henrikné sz. Weinberger Fanny	78600
Febr. 7.	Ny.-szeredai kir. bíróság	a tkvi hatóság	Simén György	55884
Febr. 11.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Steuier Róza	142472
Febr. 12.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kaufmann József	64592
Febr. 14.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Sebald József	235018
Febr. 17.	Mezőturi kir. bíróság	a tkvi hatóság	Czebe Károlyné	73164
Febr. 22.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Rosenberg Róza	164719
Febr. 24.	Mezőturi kir. bíróság	a tkvi hatóság	L. Tóth Zsigmond	58160
Febr. 27.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Arnoldné Kossutzky	296603
Febr. 27.	Békes-esabai kir. bíróság	a tkvi hatóság	Kocziszki Mihály	63214
Márcz. 4.	Besz.-bányai kir. tvszék	a tkvi hatóság	Cseri (Loh) Ede	90476
Márcz. 17.	Aradi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Spielmann Ignác és neje Baumann Róza	138300
Márcz. 17.	Szepsi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Horchler Rudolfné	50019
Márcz. 18.	Bpesti I-III. k. kir. bíróság	a tkvi hatóság	Borsodi Anerás	97166

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉBE!
Elismert kitünő hazai gyártmány!
1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

Czím:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gőzcséplőkészletek
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, lóerejűek.
Magánjárók
(utí mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegyék kívántra díjmentesen küldetük.

„PURITIN” a legjobb kazánkö ellenes szer.
Megrendelhető: a Puritin-társaságnál Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek) Földszint.
Megrendelésnél a kazán táplálására használni szokott vizből 1-2 liter bekeüldő dó.

Legjobb benzin motorokat
Beck és Gergely gyárt.
Budapest, V., Váci-út 12. szám.

Magy. kir. államvasutak.
 187300. 901. sz.

Hirdetmény.

(Uj dijszabás életbeléptetése a Püspökladány-Füzes-Gyarmati h. é. vasuton.)
 Ezen vasuton 1902. évi márczius hó 1-én új személydijszabás lép életbe, mely által a menetdíjak némileg leszállítatnak, némileg felemeltetnek.
 Az új dijszabás, melylyel az 1901. évi márczius hó 1-én életteléptett dijszabás érvényen kívül helyeztetik, a magy. kir. államvasutak dijszabás elárúró irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérért kapható.
 Budapest, 1901. december 28-án. Az igazgatóság.
 (Utánnyomás nem díjazatik).

Hirdetés.

Nagyméltóságú Gróf Wenckheim Frigyes úr békési uradalma tiszta magyaralföldi fajta gulyabeli szarvasmarha tenyésztéséből

f. évi február hó 1-től kezdve
1 darab hároméves és
19 darab két éves
tenyészkepes hágbika szabad kézből eladandó.

Vasutállomás és posta Békés.
 Venni szándékozók felkérhetnek, miszerint az esetleg kívánt felvilágosítások érdekében alulírotthoz fordulni sziveskedjenek.
 Békésen 1902. január hó 12-én.
Gróf Wenckheim Frigyes békési uradalma.
Emperl Ernő, urad. tisztartó. 6190

!!! ÚJ TALÁLmány!!!
 Magy. kir. szabadalmazott
kazalvágó kés.
 A kolozs monostori és magyar-óvári gazdasági tanintézetek, továbbá több nevezetes gazdaságokban kipróbáltatván, az eddig ismertek közt a **legjobb**nak találtatott.
 A vágólap szélessége 36 cm., hosszúsága 38 cm., a nyéllel együtt 110 cm. magas; 50 cm. mélyen dolgozik.
 Kötő aczélemezéből készítve csomagolással együtt (45 kgr.) **9 korona** árban bárkinek megküldi.
MOLNÁR ISTVÁN
 gépész,
 KÜKÜLLÖVÁR, (Kis-Küküllőmegye)
 Nem tetszés esetén portómentesen vissza küldve a 9 korona árban vissza fogadtatik 15 napon belül.
 A pénz előleges beküldése ellenében portómentesen küldetik. 6119

Valódi
Hanna**
vetőárpát,
 legjobb minőségben, sok kiállításon, a párisi világkiállításon is díjazva, ajánl 6036
 Oekonomie des Fr. Kubiček
 Czilechowitz, Hanna Mähren.

Tavaszi vetésre
 ajánlunk 100 kilogrammonként zsák nélkül, a boldogasszonyi vasutállomáshoz szállítva.
 Halmi gazdaságunkban termelt eredeti
Imitzi-árpát K. 18.
 Importált kvassitzi-árpa után termelt
Hanna-Pedigree-árpát K. 18.
 Arankamentes, kitűnő minőségű
Vörös herét
 140 K.-ért
 Boldogasszonyi főbérletőség,
 Boldogasszony, Moson-megye. 6124

Szőlőoltványok
 szokványminőségben.
 A legkiválóbb 42 hor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.
Élőkerítés.
 Gleditschia csemeték és magvak.
 Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.
 Oriás tövű, igen gyorsan fejlődő szőlővörvény. Ez az egyedül, melyből oly örökös kertés nevelésű pár év alatt, rendkívül csokely kialakul, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyúlak sem hatolhatnak át. **Mindeu rendeltetéshez rajzközi ellátott útvezetési és kezelési utasítás mellékeltek.** Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 frt.
Diócsmeték.
 Oriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyészése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.
 Szíves leányomatok **szárjegyzék ingyen és bérmentve** küldünk minden rendelés közzétételével. **Az árjegyzésem** kívül meg egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címere ingyen és bérmentve kérésre küldöm, melyben minden az a ház, vagy család, a hol annak területét használni szeretnék, városson, falun, posztán, gazdaság vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesen áll **kiik rendelni semmit nem akar**nak mert benne számos oly közlemények foglaltak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím:
Érmettelki első szőlőoltvány-telep: Nagy-Kágya, u. Szekelyhid.

JENCs-féle
Magyar Restitutios Fluid
 lovak és szarvasmarháknak.

 Az állatok izomerejét fokozza tartóvá, erőssé teszi, meggátolja a lábuk morvabónulását az intenzívulást, a az ugynevezett pókosodást.
 Ára 2 korona. Postán 2.60 k. beküldés után bérmentve küldi.
Jencs Vilmos gyógyszerháza
 Budapest, II. Széna-tér 2. sz.,
 Főraktár: Dr. EGGER „Nádor” gyógyszerházában Budapest, VI., Váci-körút 17. sz.

Kitűnő sertés-hizlalószer.
Porkin. 1/2 kgr. csemegé 50 sertésnek 10 napig a takarmányba keverve, nagy eredményt mutat fel; oly sertésnek, mely nem eszik jól; a hizási idő alatt adandó; a szervezetre nagyon előnyös; pestis, orhancz és székrekedés ellen; igazítja a nyakmirigyeket, ezáltal nagyobb nyalkaképződést keletkezik a jó emésztést elősegíti; nemestül és puhítja a húst és az emésztés javítása által elősegíti nagy mérvben a húsok ízletességét; elhárítja a vádnyagok elvezetését; gyors hatása által szárazosan kifűzhető, főnem hi háza. Adandó egyszerű elvezetés által.
 4 próbacsomag bérmentve 4 korona. **Porkin-Raktár: Kerpel Vilmos gyógyszerháza a „Fehér Sas”-hoz”, Budapest, V., Lipót-körút 28. szám.**

TÉLI IDÉNY 1901/2.
SZECsKAVÁGÓGÉPEK
 kézi és erőhajtásra.
RÉPAVÁGÓK.
 Kiváló munkabírásu
„RAPID” DARÁLÓGÉPEK.
 VENTZKI-féle
szabad. takarmányfűllesztők.
 Erőhajtásra Casali-féle szab. kukoriczamorzsolók
 rendkívüli munkaképességgel.
Teljes takarmánykamara felszerelések,
 melyek sok évi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen terveztetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak.
KÜHNE E.
 mezőgazdasági gépgyára által.
 Főraktár: **BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a sz.**
 Gyár: **MOSON, Moson v. m.**

mint
 való
 glee
 hog
 Tov
 tek.
 fehé
 zoids
 megf
 titka
 Sz
 az 190
 időre
 akik f
 latot
 nyitva
 korlat
 fizetés
 hogy a
 választ
 kérvény
 Dr. Jar
 6192
 „CER
 Oliv
 koc
 viró

Kronen Separator

Tejhitők.
Vajkőpülők.
Tejszövetkezeti Berendezések.

Ujajexpört
Arjegyzéktervek,
költségvetések
ingyen és bérmentve.

legelőkelelési
fűlőzőgép.

Első Magyar Tej-
gazdasági Gép-
és Eszközgyár

V. Jász u 7.sz. Budapest.

Eladó

csemeték és európai simavesszők.

J.-N.-K.-Szolnokvármegyei Gazdasági Egyesület szőlő és faiskola mintatelepén eladásra kerül összesen egyszázhuszezer db iskolázni való egy és két éves **akác**, elősövénynek való egy és két éves **gledicia**: továbbá **acer negundó** és **platanoides**, **hoglárfa**, **populus piramidalls** és **canadensis**. Továbbá 10,000 db **alma alany**. A két évesek mind átültetettek. A csemeték erőteljes növéseük dús gyökérzettel bírnak.

Végre eladásra kerül 120,000 db sima **szőlővessző** fehér és piros chasselás, olaszrizling, mustos fehér, kövidinka, zöldszilváni és nagyburgundi fajokból, fajtisza és szokványának megfelelő minőségben. A jutányos árakat készséggel közli a **titkárság Szolnok (Megyeszékház)**. 6193

Szabolcsmegyei Gazdasági Egyesület.

Pályázat.

A Szabolcsvármegyei gazdasági egyesületnél lemondás folytán megürült

TITKÁRI ÁLLÁS

az 1902. évi április hó első napjától 1902. évi december 31 napjáig terjedő időre mint próbaidőre választás útján fog betölteni. Pályázhatnak mindazok, akik felső gazdasági tanintézet oklevéllel bírnak s két évi fogalmazói gyakorlatot tudnak igazolni, vagy pedig azok, akiknek középiskolai érettségi bizonyítvánnyal egyenértékű bizonyítványuk van s két évi mezőgazdasági gyakorlatot mutatnak ki. A fentebb jelzett próbaidőre a megválasztandó titkár fizetése 1200 korona lesz. Az egyesület választmánya fenntartja az a jogát, hogy a próbaidő lelelte után új pályázatot írthasson, vagy a próbaidőre megválasztott titkár pályázat nélkül véglegesíthesse.

Felhívom a pályázni kívánókat hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket Nyiregyházaán

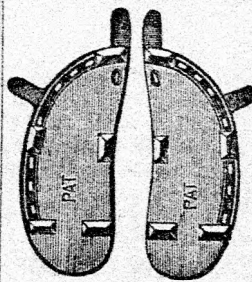
1902. évi márczius 1 napjáig

Dr. Járossy Sándor egyesületi ügyésznek adják át.
Kelt Nyiregyházaán, 1902. évi január 10.

6192

Gróf Vay Tibor

a szabolcsvármegyei gazdasági egyesület elnöke.

Ajánlják nagyraktarukat minden patkolási cikkből és ezen szakmába vágó különlegességekből. — Továbbá ajánlják szabalmazott, kiváló szakférfiak által legjobban ajánlott patkóit igazlovak és paripák, úgyszintén

ökrökvasalására.

Különösen kiemeljük cégünknek legujabban szabadalmazott rudvasalásait és kengyeleit.

M. HANN'S SÖHNE

os. és kir. udvari patkolási eszköz-szállítók
WIEN, I., RENN GASSE 6. SZÁM.

Földbirtok

300—400 magyar holdas, lehetőleg szántóföld, Fehér, Tolna- vagy Veszprémmegyében

megvételre kerestetik.

Törlesztéses kölcsönrel ellátott birtok előnyben részesül.

Esetleg 600—1000 holdas bérletet is átveszek kedvező feltételek mellett.

Ajánlatok „R. J.” jel alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

TELEFON.
Sürgöny-cím:
„CERES” BUDAPEST.

KRAMER LIPÓT

BUDAPEST,

V., Akadémia-utca 10. szám.

A legjutányosabb árakon ajánl:

Oliva gépolajat, repceolajat, ásványkenőolajat, hengerolajat, lámpaolajat, petroleumot, kocsikenőcsöt, süritett gépkenőcsöt, olvasztott szinfagygyút, kenőszappant, kékkövet, kénvirágot, Raffia-háncsot, saponáriát, creolint, carbololeumot, fedéllakkot, zsákot, ponyvát, műtrágyát és minden e szakba vágó cikket.

Továbbá: **Disznózsirt, szalonnát a legolcsóbb napi árban.**
Szalonnáról lerázott sót.

Mezőgazdasági vetőmagvakat, szavatolt jó minőségben.

Arjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánságra készséggel szolgálók.

Elemlé szerek értékesítését eszközlik az előírt 0/0 mellett.
Felvilágosítást és csomagolási utasítást ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.
Azonnali készpénzszámolás.

Magyar Gazdák
Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete
HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI VÁSÁRCSARNOKÁBAN.
Sürgőnyezim: Aurora—Budapest.

Értékesítésre elfogad:

Husneműket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vaját, halat burgonyát, káposztát, zöldségféléket, gyümölcsöt stb.

Független

Fenek (Buccaneer) Alma után, angol telivér 170 cm. magas pej mén, született 1891.

ELADÓ.

Felvilágosítással szolgál: 6217
Halász József számvető PUSZTA-TENYŐ.

Magy. kir. államvasutak. 193254/901. sz.

Hirdetmény.

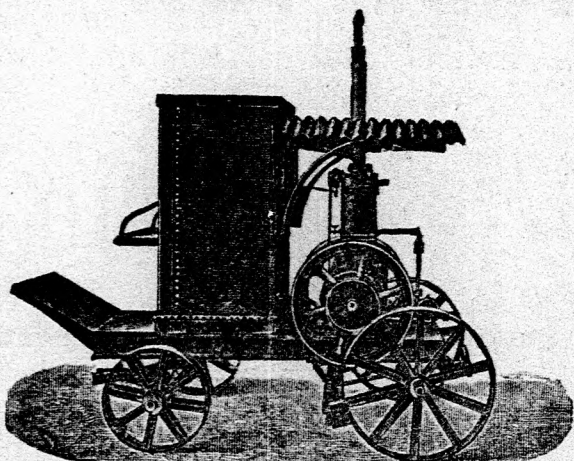
A m. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint a kereskedelemügyi m. kir. miniszter nagyméltósága rendeletéből a budapest—esztergom—fűzitői h. é. vasút tokod—annavölgy—sárisápi szárnyvonalon fekvő „Tokod rakodó” megálló-rakodóhelyen a kocsirakományi teherárak fel- és leadása 1901. évi november hó 12-én végképen megszüntetett, minélfogva „Tokod-rakodó” ez időtől kezdve megállóhelyi minőségben csakis személy és podgyász forgalomra szolgál. Az igazgatóság. (Utányomat nem díjaztatik.)

Alulírott főbérnökségnél eladásra kerül 3 drb szám-fölötti, szépen fejlett 6191

1 1/2 éves Nori mén.

Venni szándékozóknak bővebb felvilágosítást nyújt az Uradalmi főbérnökség Alsó-Lendva. (Zalamegye).

GANZ és TÁRSA vasöntöde és gépgyár r.-társ. BUDAPESTEN.

Részletes árjegyzékeinket kivanatra megküldjük.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira (BÁNKI szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjártatok és teljes malom-berendezések.

Turbinák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések. Msz. 216.

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra. Legjobb gummi- és kender-tömlők. Mindenféle csövek.

legújabb javított rendszerű tízedes, százas és hídmerlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyártásra.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** I. Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Eredeti hanna-árpa vetőmag kapható Maár Zoltán alattváni (posta) gazdaságában vasúthoz szállítva 7.30. 6002

1 drb. Jókában lévő használt szatmunkázó és fűtőgép, csatlakozó, lógóvezeték, kerekek, Ajánlatok Horthi Bér gazdaság czimén Horth (Hevesm.).

Meleg csapágyak kenésére használjunk Sondermann-féle hűtőolajat. Kapható: Beck és Gergely-nél Budapest, V., Váci-út 12. szám.

Gazdákknak fontos!
Hreblay Emil állattenyésztési m. k. felügyelő
Budapest, VII., Csömöri-út 15., II. 8. Munkái:
Baromfi bízalás 1 kor. 60 fillér.
Baromfi tenyésztésre vonatkozó tudnivalók 1 kor. Tyuktenyésztés 2 korona. Lúd- és kacsalenyésztés 2 korona.
Pulyktenyésztés 2 kor. Baromfi és tojás értékesítő szövetkezetekről 1 korona 60 fillér.
Megrendelhetők a szerzőnél, leggyorsabban a pénz előleges befizetése mellett.

Szab. tejszállító kannák TÖLGYFABÓL.

A legolcsóbb, legtartósabb és legkényelmesebb szállításra és tejjgazdasági üzemhez **Marth és T^a** tejkannagyár Alsó-Lieszkő pr. Bellus, Trencsénm.

Kirsche A. vetőmagtermelő birtoka Pöfölbach — Apolda.

Kirsche-féle

„Ideal”

legterménydusabb répa.

Könnyű kiszedés, nagy tartósság, termesztés vegyi vizsgálat alapján.

Magyarországi vezérképviselő: étr

Pisk W. Budapest, Eötvös-u. 6.

Önálló

gazdatiszti állást keres

32 éves nős, 17 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt a ki jelenleg is nagyobb gazdaságot önállóan kezel.

Közelebbi felvilágosítással a «Magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete» Budapest (Köztelek) díjmentesen szolgál. 6153

Magyar kir. államvasutak igazgatósága. 200665. CIII. szám.

Hirdetmény.

(Az osztr. magy. személyforgalomban érvényes díjszabás V. füzetéhez I. pótlék életbeléptetése.)

A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint az osztrák-magyar személyforgalomban 1900. évi július 1-től érvényes díjszabás V. füzetéhez 1902. évi március 1-től I. pótlék lép életbe.

Ezen pótlék a m. kir. államvasutak díjszabás elárutási osztályában (VI., Csengery-utca 33.) 20 filléért kapható.

Budapest, 1902. január hó 2.

Az igazgatóság.

Minden fajta

erdei csemeték

erdők és sövények alapításához szép és olcsó: fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, égerfa, jávor, bükk, fehér juhar, szilfa, nyírfa, tölgy, akácfa- és bodzafa, naspolya, szürke fűz, gyalog fenyő, amerikai diófa, Kanadai fekete nyírfa csemetéket ajánl

Gutsverwaltung Borowna, posta Bochnia, Galiczia.

Árjegyzék kivanatra ingyen. 6055 Levelezés német nyelven.

HAZAI GYÁRTMÁNY.

Loc

Liac

HAZAI GYÁRTMÁNY.

A M. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

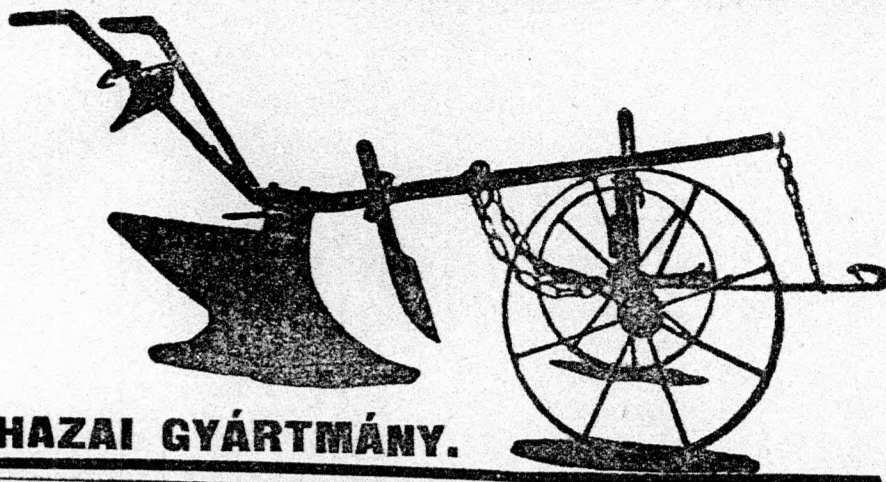
V. ker., Váci-körút 32. sz.

ajánlja

a tavaszi idényre

a teljesen aczélből készült kiváló
minőségű resiczaiSACK-rendszerű
egyetemes ekéit.

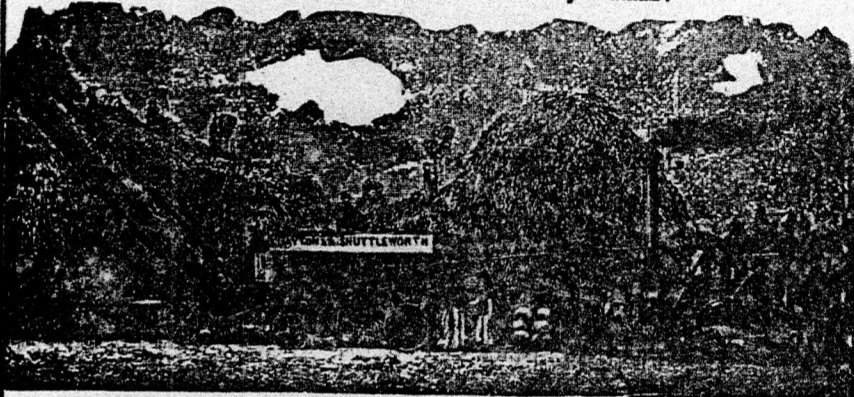
HAZAI GYÁRTMÁNY.

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárok Budapest Váci-körút
68. sz.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzeséplőgép-készletek 2 1/2, egész 12 lóerőig,
továbbá járgány-csésplőgép, lóhera-csésplő, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és
aratógépek, szénagyújtók, boronák, szalmakaszalók.

„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek,
szeszkavágók, répvágók,
kukorica-morzsolók,
daráló, éri-malmok,
egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Ezeneken befegyverelték már
márta legyőzött és legyőzött
költségek.Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és csésplőgép-gyára.

Megjelent a

Gazdasági Számviteli Naptár

1902. ÉVRE.

Szerkesztő:

1902. ÉVRE.

Szilassy Zoltán

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület.

Ára portómentes küldéssel 1 korona 80 fillér.

Ajánlott küldéssel 2 korona.

Egy díszes s teljesen vászonba kötött, naptár részszel és gazda-
sági tudnivalókkal ellátott nagy alakú egyszerű számviteli
könyv, a melyet minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész éven át
használhat.

Megrendelhető a

„KÖZTELEK“ kiadóhivatalában

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Megjelent!

Ára: 2 korona.

„Góbéságok“

kacagató székely históriák
és elbeszélések.

Írta:

PÉTERFY TAMÁS.

A pénz előleges beküldé-
sére portómentesen küldi
szét:Péterfy Tamás,
Budapest, IX., Köztelek.

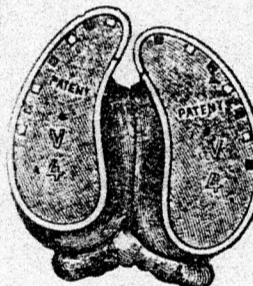
UJ!

Ökör-körömpatkó

Zehetbauer szabadalma.

Nélkülözhetetlen gaz-
dák, birtokosok, sörtőz-
dek és szeszifőzdek stb.
részére. 4529/a

Vezér elárúsító:

Echinger és Fernau
WIEN,XV., Neubaugürtel 7. és 9.
Prospectusok kívánatra küldetnek.
Mezőgazd. kiállítás Ried-ben 1901.
legmagasabb kitüntetés arany érem.

UJ!

A

Mindennemű tejjgazdasági eszközt
és gépet szállít, tejjgazdasági telepeket
és tejszővetkezeti rendez be az

-Separator Részvény-Társaság

ezelőtt Pfanhauser A.

Budapest, V., Báthory-utca 4. szám.

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásenként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megmondják és a munkadíj ter- ményai, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vételnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csak a hirdető cím- nek kitételével közölünk. **KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.**

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Gazdasági izek kerestetik 1-2 évi gyakorlattal, gazdasági tanin- zetet végzett, ki a német nyelvet szabadon és irásban töké- letesen, a horvát nyelvet eset- leg más szláv nyelvet hivatalos használatra tudja; román, katb., egészséges, legfeljebb 34 éves. Fizetés: teljes ellátás, ágyonmi nélkül 240 korona évi fizetés. Bizonyítványokat a gazda- sági intézőséghez külden- dők. Ivanindvor, u. p. Pieterica, Szlavonia. 6162

A bálványosi gazdaságban alkalmazást nyer egy elméletileg és gyakorlati- lag képzett, fiatal, keresztény gazdatiszt, ki a magyar és német nyelvet sz. és irásban bírja, e téren már több éven át önállóan működött. Bizonyít- ványát másolatban küldje az **adandó birtokkezelőség- hez, Adánd, Somogy megye.** 6146

Éves gépészt keresek célpéldőre, ki úgy ennek, mint más gazdasági gépek javítását is érti. Pécny Elek Szt-Hermány, Sáros megye. 6184

A kis-hörösöki gazdaságban egy iróki adás betöltendő, - pályázhat- nak oly fiatal nőeknek, kik már nagyobb gazdaságban al- kalmazva voltak. Folyamod- ványok bizonyítványok kiküld- tésén Szarvadt, Emil, Budapest, Teréz-kört 23. kül- dendők. 6171

Tehenészgazda gróf uradalomba a legelőbbi belépésre kerestetik. Tej- és ápolásban keltsz gyakorlati tudással rendelkező, 25-30 éves, erős, szerény igényű, nős egyének ajánlatát De- dinsky Béla kerületi titzi címére Ladamár, u. p. Győr- Zámoly küldendők. 6209

A Szársai Béruradalommal egy segédgazdatiszt állás betöltendő. Megkívánjuk, hogy az illető erélyes fiatal ember legyen és néhány évi gyakorlattal bír- jon, a magyar és német nyel- ven kívül szerbül vagy román- nul is beszéljen. Az állás azonnal vagy legkésőbb feb- ruár 1-én betöltendő. Fizetés megállapítás szerint. Bizonyít- ványokat a gazdasági intézőségi **Szársai Béruradalomhoz, Gödöllő.** 6204

Tisztartó azonnali belépésre kerestetik! Pályázók csak a kereskedelmi akadémiát és a m. öv. ar- gazdasági akadémiát is kitűnő sikerrel végzett, fiatal, nőtlen és keresztény egyének fogad- tathatnak el.

Fizetés: lakás, étkezés, vi- lágítás 800 ft kiegészít. depu- táció 500 ft, 1200 ft évi fizetés rug. Eredeti okmányok, szemé- lyes jelentések és e hó 25 én túl beérkező folyamodványok nem fogadhatók el. Munkátok vissza nem adhatók. Teljesen árva egyének előnybe részesül- nek. Cím: Szénásy Ferencz bérlő, Arad, Kossuth-utca 24. 6194

Egy felsőbb gazdasági iskolát végzett gazdatiszt keret- tük, ki főleg magyarországi intenzív gazdaságokban már működött. Ajánlatok **Schwarz József** hirdetési irodájába, Marokkat-utca küldendők „Gazdatiszt” jelleg alatt. 6210a

Gépész kerestetik, kinek nagyobb gazdaságokban több évi gyako- riata van. Ajánlatok **Schwarz József** hirdetési irodájába, Marokkat-utca küldendők „Gépész” jelleg alatt. 6210

Szerény igényű gyakorlati gépész-kovács április 1-től szolgálatra felfo- gadásra kerestetik. Igények megjelölésével kérdés Gyula- közli bér gazdaságához Zala- megye intézőségi. 6212

Számartató nős, keresztény, alkalmazást nyer az Örkényi uradalomban Pestmegyében, hová a bizo- nyítványokkal felsze- rett kérvények intézendők. Gazdasági könyvtárolon kívül kötelező a központi magiár, szeszgyár, gőzmozgató és műkö- dtetőgép kezelést. Óvadékkal bíró egyének előnyben részesül- nek. Személyes megbeszélés és állás után kívánatlik. 6218

ÁLLÁST KERESŐK. **Földművesiskolát** végzett, román, katb. vallású, redős, nőtlen egyén, hat évi gazdatiszt praxissal, alkalm- zást keres. Cím: A kiadó- hivatalban. 6150

Vizsgázott gépész-kovács állást keres, jó bizonyítványokkal rendel- kezik. Cím: A kiadóhivatalban. 6134

Földműves és tejjgazdasági szakiskolát jeles és kitűnő sikerrel végzett, 25 éves, román, katb. vallású, nőtlen egyén, 1 évi praxissal, azonnal állást keres. Cím: A kiadóhivatalban. 6183

Kezelőtiszt állást keres 28 éves, román, katb. vallású, tíz évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal és óvadékkal rendelkező gazda. Beszél magyarul, németül és tótul. Az összes gazdasági teendőkhöz kívül a szeszgyár- tásban is jártas. Jelenlegi állás- sát a birtok bérbeadás miatt volt kevéssé elhagyott. Cím: A kiadóhivatalban. 6145

Gazdatiszt bő tapasztalattal, a gazdaság minden ágában jártas, mint kezelőtiszt vagy másodtiszt állást keres. Cím: A kiadó- hivatalban. 6139

Ispánnak ajánljuk elméletileg és gyako- riattal képzett, kitűnő bizo- nyítványokkal rendelkező, 41 éves, református, kiscsaládú, teljesen megbízható s rend- szerető egyén, bármikori belépésre. Cím: A kiadóhivatal- ba megküldendő. 6143

Nős kertész, kis családdal, ki a kertészet minden ágában jártas, hajtá- tásban, korai zöldségtermesztés- tés, üvegházak, melegágyak kezelésében, oszok, kuszoruk- téshez, faalkításokhoz stb. hez ért, állást keres április 1-ére. Cím: A kiadóhivatalban. 6138

Gazdatiszt keltsz elméleti és 10 évi gyako- riattal képzettségű, jártas a gazdaság minden ágában, feb- ruár-március 1-ére kezelőtis- tzit vagy ispani állást keres. Cím: A kiadóhivatalban. 6189

Tejjgazdasági-iskolát jeles sikerrel végzett tehénész- gazda, ki a sajt és vaj készí- tését érti, 37 éves, több évi gyakorlattal, állást keres mi- előbbi belépésre. Szíves meg- keresések „Ca. J.” cím alatt Or- argó, Somogy megye, 407. sz. kéretnek. 6141

Állást keres nős, 36 éves, 15 évi gyako- riattal, jelenleg egy cukor- gyári uradalom intézője. Do- hány-, cukorrépa-termesztés, nagyban hizlálásban stb. tel- jesen szak vagott. Cím: A ki- adóhivatalban. 6152

Földműves- és tejjgazdasági szakiskolát végzett, 21 éves, 3 évi gyako- riattal, ig nyel szerények, meg- felelő állást keres bármikori belépésre. Cím: Szecsbódy Vincze, Vasvár, Veszprém m. 6163

Sajtós, 32 éves, családos, ki 6 éve sajt számítására sajtgyártást folytat, szerény feltételek mel- lél állást keres. Ajánkozó 1885-ik országos kiállításán nagy díszoklevelet, a millen- kiállítás n. millenniumi érmet nyert. Beszél magyarul, néme- tül, horvátul és csehül. Szükség esetén óvadékos is ad. A kész- letében lévő sajtokkal igazol- hatja, hogy mit képes gyártani. Szíves megkeresések „A. H. 5019.” jelleg alatt a kiadó- hivatalba kéretnek. 6019

Kezelőtiszt állást keres nagyobb, két 60- ezer holdas birtokon debreczeni gazdasági tanintézetet végzett, hadkötelezettségének elzet telt, 32 éves, nőtlen, román, katb. vallású gazdasági segéd-tiszt, ki 3 év óta nagyobb gróf ura- dalomban jelenleg is felmon- datlan állásban van; jó bizo- nyítványokkal rendelkező, állást bá-mikor elfoglalhatja. Cím: A kiadóhivatalban. 6182

Műkertész, jó bizonyítványokkal, nős, ki a kertészet minden ágában tel- jesen jártas, nagyobb urada- lomban állást keres. Cím: A kiadóhivatalban. 6121

Gazdatiszt állást keres, nős, keresztény, kis családú, 15 évi gyakorlati- tással s jó bizonyítványokkal rendelkező egyén, ki a 10 évet két helyen töltötte s még ma is állásban van, de birtokbér- beadás miatt bármikor elogo- dhat a feltételek megtudása után megfelelő állást; magyar, német és tót nyelvet azonban és irásban bírja. Szíves aján- latok a kiadóhivatalba kéret- nek. 6166

Gazdatiszt és szeszgyárvezető, fiatal, nős, ki a gazdaság összes ágában hosszabb gyakorlat- tal bír, azonsivül a kassai szeszgyár tanfolyamot is jó sikerrel végezte, vizsgázott gépkészítő, jelenleg egy na- gyobb uradalomban állásba- sában van és eddigi működéséről kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, mint gazdatiszt vagy szeszgyárvezető állást keres. Cím: A kiadóhivatalban. 6169

Gazdasági ellenőri vagy gazdasági könyvelői állást keres egy 42, nős, kis családú egyén, ki kitűnő bizonyítvá- nyokkal rendelkezik, a kettős könyvtartás tökéletesen jártas, beszéli a magyar, német és tót nyelvet. - Szükség esetén óvadékkal is rendelkezik. Szí- ves megkeresések „Gazdasági könyvelő” jelleg alatt a ki- adóhivatalba kéretnek. 4508

Mérlegképes, 34 éves, nős, gyermektelen, 12 éves gyakorlattal, a gazdaság minden ágában, szeszgyári számadások, nyugati nyelvet tökéletesen bírja; óvadék- képes okl. számartató azonnali belépésre ajánljuk. Cím: A kiadóhivatalban. 6179

Gazdatiszt állást keres lehetőleg április 1-ére, nős, 30 éves, román, katb. vallású okleveles gazdász, ki a gazdaság minden ágában, de különösen a tejjgazdaságban, többnyir hizlálásban s irodai teendőkhöz teljes jártassággal bír. Cím: A kiadóhivatalban. 6178

Kezelőtiszt állást keres felsőbb gazd. tan- intézetet végzett, több évi gyako- riattal bíró gazda, ki jelen- leg nagyobb uradalomban van állandó alkalmazásban, helyi viszonyok kedvezőtlenesége miatt állást szeretne megvál- toztatni. Cím: A kiadóhivatal- ban. 6175

Gazdatiszt, vagy ispani állást keres április elszejére földművesiskolát végzett 32 éves ref. valású, 8 évi gyakorlatú jó bizonyít- ványokkal igazolni tudó és teljesen megbízható nős, gyer- mektelen gazdatiszt, ki az összes gazdasági teendőkhöz állásfoglalással, hizlálással, szőlő- műveléssel, dohánytermelés, te- henészt és tejjszámadás, pénzárkezelésben teljesen jártas, jelenleg is egy 3000 holdas bér gazdaságban van alkalmazásban. Szíves megke- resések „Energikus gazda Monor” postre-restante Pest- megye kérek. 6177

Sárvári tejjgazdasági szakiskolát vég- zett, 100 évi gyakorlattal bíró, szerény igényű tisztoságos egyén, tehénésztelen vagy tejj- gazdasági hízlalás állást keres. Cím: e lap kiadóhivatalában. 6193

Műkertész, 31 éves, nős, kis családú, ma- gyar, német és szláv nyelvet beszél, jártas a divatos ker- tészet minden ágában, egy kertészeti szakiskolát végzett, vizsgázott méhészt, továbbá: melegágyi korai hajtást, szőlőgyermekesztést, spallir- és törpe gyümölcsfakészítést és szőlőművelési tökéletesen érti, jó bizonyítványokkal rendel- kezik, keres március vagy április elszejére állandó állást. Cím: Nedoma József, Sándor- falva (Csongrádm.). 6167

Földművesiskolát végzett, 9 évi gyakorlattal bíró 27 éves nős, jelenleg bér- gazdaságban működő ispani nagyobb uradalomban meg- felelő állást keres. Cím: Dobránszky Imre Oroslózas, Torontálmege. 6185

Ispáni vagy külcsári állást keres sze- rény feltételek mellett megfelelő belépéssel fiatal ember oly gazdaságban, a hol jövőjét megdélapíthatná és megháza- sodhatna. Cím: Nacsi Vilmos, Pálos, Végármegye. 6202

Béresgazdának ajánljuk gyakorlatot gazda, 10 000 korona ka. zálval. Cím: Fél Vendel, Csongrád. 6144

Okl. gépész, ki szakmájában teljesen otthon- os, villanyvilágítással, víz- vezetékkel, telefonhálózatot berendezett nagyobb urad- lomokban több éven át alkalm- sava volt, miről kitűnő bizo- nyítványok vannak, azonnali vagy későbbi belépésre állást keres. Cím: Skrook Ede, Nagyszénás. 6206

Magtárosi vagy gazdai alkalmazást keres erélyes, szorgalmas, megbíz- ható, magtári és gazdasági teendőkhöz teljesen jártas, családos egyén. Cím: Bogdan Lajos, Pusztai-Sal-Tornyai, u. p. Nagyszénás. 6206

Földműves-iskolát végzett, 31 éves, nős, keresztény, 21 évig 3000 holdas gróf uradalom önállóan kezelt, beszéli magyar és tót nyelven, március 1-re ispani állást keres. Cím: „Szorgalm-” Tass, posterestante, Pestmegye. 6208

Műkertész, 31 éves, nagyobb uradalomba azonnali belépésre alkalm- zást keres. Kis családú, a ker- tészet összes ágában keltsz jártassággal rendelkezik. Tapasztal- tait nagyobb uradalomban szerzezte. Disz-, konyha-, gyümölcs-, falköze-, szőlő-, üveg- házak, melegágyak kezelésében teljesen jártas. 3 évi parkirozással és kertek hófolt- tásával foglalkozott. Bővebb cím a kiadóban. 6079

Intelligens főkereszt, nős, gyümölcs-, szőlő- és kertészeti-iskolát végzett, felmondatlan állás- ban, kertészi állást keres. Szíves ajánlatot kér Hofmann Teréz címre, Dorogh, Eszter- gommegye. 6140

Földművesiskolát végzett nős egyén gyakorlati- tal, beszéli magyarul, tótul, gazdaságban bármely állást elfogad. Óvadékkal rendel- kezik. Cím: A kiadóhivatal- ban. 6120

Földbirtokosok figyelmébe! Kinek kell egy gazdasági iskolát végzett, 27 éves, román, katb. vallású, 7 éven át nagyobb uradalm- ban szerzett gyakorlati bíró ispani vagy izek. Tortábbá okleveles kertész, értelmes vinczölő, a nyugdíjintézet- nek és egyesületének tagja. Beszél: magyarul, németül, tótul és románul, katonamen- tes, nőtlen 1902. ápr. 1-ére állást keres. Leveleket „Nin- co un protokolum” jelleg alatt továbbít a kiadóhivatal. 6188

Husz évi gyakorlati bíró, 4000 holdas gazdaságot önállóan kezelte, gazdatiszt, nős, családos, 37 éves, izz., ki a birtok eladása folytán veszítette el állását, azonnal vagy július 1-ére meg- felelő állást keres. Cím: A ki- adóhivatalban. 6164

Földművesiskolát végzett 32 éves, nős ispani, ki gazdaságokban már hosszabb ideig működött hasonló minőségben, a gazdaság minden ágában teljesen jártas, úgy- szinte a könyvvezetésben is, megelőbbi belépésre szerény feltételek mellett állást keres. Szíves megkeresés „Ispáni 31.” jel alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 6197

Könyvvezető 28 éves, román, katb. nős, 10 évi gyakorlattal rendelkező, érettségizett, nyelvismerő- tekkel bővelkedő tapasztala- tokkal bíró, a könyvitel és az irodai munkálatok minden ágában jártas könyvelő, ki a számtartói teendőkhöz és a gazdasági könyvitelben is magas színvonalu tanulmányokat végzett s ezeket igaz- zolni is képes, keres szerény feltételek mellett nagyobb gazdaságban mint számtartó, gazdasági könyvitel- vivő, pénztári tiszt, vagy uradalmi titkár alkalmaz- tatást. Szíves megkeresés „Könyvvezető” jel alatt a kiadóhivatalba kéretik. 6196

ÁLLATOK. **Keretetik** egy pár 5 évet betöltött, 14h- hibától teljesen ment, erős csontú, jó mozgású kocsoló, legalább 164 cm. magasság. Szürke szín kizárva. Ajánlat- cím és ár megjelölésével e lap kiadóhivatalába kéretnek. 6147

Eladó igen szépen fejlődött és hűsö- ges sz.-bornáthegyi 1/4 éves himkúya. Kasza Ferencz in- tézőnél, Mosdóson. 6190

Magyar bikák és tehének eladása. Az 1887. orsz. kiállításán kitüntet- tet magyar fajta Szunyogh- fűle, kitűnő alkotású, erős csontú, tenyészizgalomnyal ellátott bikák; továbbá tisztavérű és szépen kifejlesztett, a magyar fajt jellemző testalkat- tal bíró borjas tehének és adó- haszú úszók eladók Esztáron. Felvilágosítással szolgál az Esztári Bér gazdaság Esztár, u. p. Pocsaj, Bihar megye. 6186

Eredeti Rambouillet kosok mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban kaphatók **Gróf Herberstein Albert** 8181 uradalmi igazgatójánál **Strleek, Mervorszag.** **Hanna vetőárpa** míg a készlet tart 100 kg-éig 19 koronáért kapható vasuti állomásánktól.

Hizlálásra való és mindenféle fajta **jármos ökröket** valamint szép 1-3 éves **vöröstarka növendék ökröborkokat** 4382 bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mel- lett eladásra ajánlanak **Récsey és Deutsch** Zala-Szt.-Balász. Nagy-Kanizsa mellett. **VEGYESEK.** **Földbirtokosok** becses figyelmébe. Uradal- mak feltételek, vetés forgó- ezelszerű beszerzés, birtok- jövedelem fokozását, jármos és hizlálni való ökrök, tiszó és tejsz tehének bevásárlását megkönnyítő díjazás mellett elvállalom. Megkeresések „R. D. Budapest” cím alatt Sas-utca 25. sz. III k. om. 8 szám kéretnek. 6173

növendék ökr és **úszó borjakat** egyazonban legprimább lekműni való és **jármos ökröket** legjutányosabb árakon aján- lanak: **Klein és Spitzer** **Kis-Czellli kereskedők.** Megrendelések egyezség szerint bármikor és sifozástnak.

Vöröstarka tinó „**úszó** legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig hizlálni való ökrök eladására és későbbi szerződésre legelőssőbb árért vállalkoznak **WEILER és EISNER** Kis-Czellli kereskedők.

Tellivér vemhes Yorkshire kocsa eladók, márciusban ellenek, importált szülők után első íradók. 1/4 évesek, valamint 1 éves sül- dők is. Kiváló tenyészanyag, a leggyorsabb fejlődésű sor- tanyag és nagy szaporaság. Kifőként a koccák 55 kr., a sülők 80 kr. Zseny István gazdaságából Halason (Post- megye). 6101

Pinzgau méh 3 éves kerestetik vételre. Ajánlatok ár és méretek megjelölésével kéretnek a a magy. kir. terevizumai alap- uradalom tisztoságához **Bátaszék, Tolnamegye.** 6149

Eladó egy pár szét almászfűre 161 cmtr. magas, angol félvér, gyors, kitaró és biztos kocsoló. Mindkét koca, 5-6 évesek, egy apától, egy anyá- tól. Apjuk „Verneuil”. Anyjuk Gróf Degenfeld-főle koca. Megkeresések Sperker Fe- renccz Szent-Demetern, (Údvárhelym.) u. p. Nagy- Kend. 6092

Eredeti Rambouillet kosok mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban kaphatók **Gróf Herberstein Albert** 8181 uradalmi igazgatójánál **Strleek, Mervorszag.** **Hanna vetőárpa** míg a készlet tart 100 kg-éig 19 koronáért kapható vasuti állomásánktól.

Hizlálásra való és mindenféle fajta **jármos ökröket** valamint szép 1-3 éves **vöröstarka növendék ökröborkokat** 4382 bármely mennyiségben és szerződéses szállítás mel- lett eladásra ajánlanak **Récsey és Deutsch** Zala-Szt.-Balász. Nagy-Kanizsa mellett. **VEGYESEK.** **Földbirtokosok** becses figyelmébe. Uradal- mak feltételek, vetés forgó- ezelszerű beszerzés, birtok- jövedelem fokozását, jármos és hizlálni való ökrök, tiszó és tejsz tehének bevásárlását megkönnyítő díjazás mellett elvállalom. Megkeresések „R. D. Budapest” cím alatt Sas-utca 25. sz. III k. om. 8 szám kéretnek. 6173

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. BUDAPEST-KELENFÖLD 1 vasútiállomásnál szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Kállai Lajos, Budapest, VI., Gyár-utca 48.

ajánlja 1-100 lóerőig legjobb gyártmányu, villamos öngyújtóval ellátott benzín-motor és benzín-locomobil, valamint spiritusz-motorjait

gazdasági, ipar- és malom-célokra teljes jótállás és előnyös ártételek mellett.

Legnagyobb erő kifejtés!

A jelenkor legtekélyesebb és leg-
egyszerűbb motorja.

Egyedül létező ujdonság!
Ellenőrző próba-szelep.
Olajfogyasztást jelző körkép.
!! Benzínlocomobilok kettőtisztító
cséplőkkel !!
Legújabb motorjaim terjesztése
érdekében gőzgépeket esetleg ese-
rébe veszek.
Árjegyzék és költség-
vetés ingyen.

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 3. sz.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),

„Martellin“ dohánytrágyát,

Eredeti stassfurti kálisók és kainitot.

A műtrágyák beltartalmáért szavatolok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T.

BUDAPEST, (Külső-váci-út) Csáklya-utca 23. sz.

Vasöntöde, gép- és rézműgyár.

SPECIAL-GÉPGYÁR

Szeszgyárak berendezésére.

Elvállalja mindenfajta szeszfőzde, szeszfinomító és élesztőgyár teljes gépészeti berendezését a legnagyobb méretekig. Átlakít meglévő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

TERVEKKEL ÉS KÖLTSÉGVETÉSSSEL KÉSZSÉGESEN SZOLGÁLUNK.

3453

Nyomatott a „Patria“ irodalmi vállalat- és nyomdai részvénytársaságánál Budapest, Üllői-út 25. (Köztelek).

TAKÁCS OSZKÁR

gépgyára

BUDAPEST, Köztelek-utca 6. sz.
Üllői-út mellett.

gőzcséplőkészletek

Ajánlja jól felszerelt műhelyét mindennemű, különösen javítására.
RAKTÁRON TART:
mindennemű mezőgazdasági gépeket és eszközt, u. m.: vetőgépeket, restákat, ekéket
3241
merzsolókat, szecsakavágókat

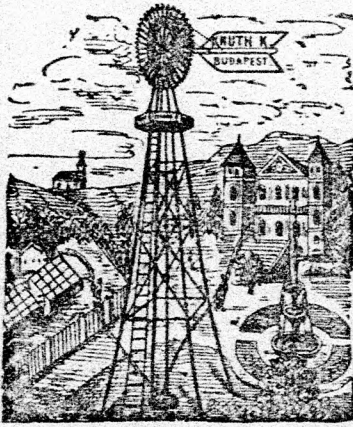
Járgányos- és tisztító cséplőkészleteket.
Raktáron tart: kijavított gőzcséplőkészleteket, valamint az Első Magy. Gazd. gépgyárban készült új gőzcséplőgarnitúrákat.
Csészültek költöttek. — Mérsékelt árak, kedvező ártételek feltételek.

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,

VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, lég-szesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closették, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum váladékból nyert gázok értékesítését
célzó készülékek létesítését, városok, ipodházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.
Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

Hirdetések

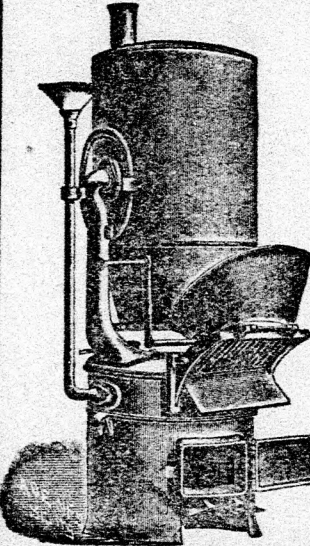
felvétetnek a kiadóhivatalban

Budapest, IX., Üllői-út 25. szám Köztelek.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre becsátva, hogy Sack Rudolf világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

ajánlom közkeletűségű egytetemes és többvasu ekéimen kívül sík és dombos talajra egyaránt kitűnően alkalmas sorba- és szórva vetőgépeimet

szecsakavágó-, repavágó gépeimet.

Kézi, járgány- és gőzhajtásra

járgányaimat a jelenkor legjobb szerkezetű

takarmánypároló

készülékemet s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

Most
FRANZ
FRANZ

amerikai kö
nának h
a töme
jeszkedve
pezsgőg
A mű
francia sz
A köny
sok figyel
könyv bő ta
csatol

Most jelent meg és a „Köztelek” kiadóhivatala útján megszerezhető:

Francziaország szőlőművelése.

Irták:

Baross Károly és dr. Drucker Jenő.

Ara: füzve 8 korona; diszes kötésben 9 korona.

A rendkívül gazdagon illusztrált mű 178 ábrával és rajzzal 370 oldalon jelent meg.

A mű az első Magyarországon megjelent olyan könyv, mely Francziaország szőlőművelését, bőven, teljes részletességgel írja le.

Erre alkalom volt az 1900-ik évi párisi világkiállítás:

a párisi országos szőlészeti és borászati egyesületnek, a világkiállítással összekötött nemzetközi szőlészeti kongresszusa és

a kongresszus tagjai részére rendezett és Dupuy-francia földművelésügyi minister által is támogatott szőlészeti tanulmányut, mely felölelte Francziaország összes jelesebb borvidékeit, magánszöleit, kísérleti telepeit, borházait stb. stb.

Tartalmazza a mű: Francziaország részletes szőlőművelési adatait:

A párisi szőlészeti nemzetközi kongresszus világhírű előadóinak előadásait, és a lefolyt vitákat bő kivonatban;

Francziaország leghíresebb szöleinek, az azokban tenyésztett szőlőfajoknak, a szőlők művelésének, egész üzemének részletes leírását;

számos pincze, borház, erjesztő kamra tüzetes, részletes rajzokkal magyarázott berendezését;

a hybridáció (keresztkezés) műveletének, ábrákkal illusztrált magyarázatát, melyből az olvasó megtanulja az új szőlőfajták előállítását,

különféle tiszta fajok és keresztezett új korcsok termelésével foglalkozó kísérleti telepek leírását;

az eddig legjobban bevált ameriko-amerikai és franko-

amerikai korcsok, amelyek mint a nehéz talajok jó alanyai nálunk Magyarországon is nagy szerepet volnának hivatva játszani, ismertetését;

a tömeg- és finom borck összes kezelési munkálatait, a különböző borvidékeken tett tapasztalatok alapján, kiterjeszkedve minden munkára részletesen a szüret kezdetétől a borok palaczkérettségéig és a pezsgőgyártást.

A mű, nemcsak mint leiró, érdekes könyv tekintendő, hanem mint nagy szakmunka, amely felöli az egész francia szőlőművelést és borkezelést.

A könyv utolsó fejezete, tanulmányok czim alatt, rövid tömörséggel reá vezeti az olvasót, hogy mi az a sok figyelemre érdemes tapasztalat, ami a magyar viszonyok között is haszonnal értékesíthető s ami mind, a könyv bő tartalmában részletesen le van írva.

Az érdekes és tanulságos könyv legkönnyebben az ide csatolt postautalványon rendelhető meg.

A MŰ TARTALOMJEGYZÉKE:

Franciaország szőlőművelése	1	Chateau Latour — Beaucaillou	126	Az elárasztás berendezése. — Szikes talaj	220
Franciaország szőlőművelésének statisztikája	3	„ de Pichon-Longueville	127	Jourarres	221
Az évi termés. A termés megoszlása vidékenkint. A bortermés általános és összértéke. A borfogyasztás. Behozatal és kivitel. A filloxeravész és a szőlők felújítása	12	„ Pontet-Canet	128	(A szőlő terjedelme, évi bortermés. — Talaj. — Alany- és borfajták. — Metszés. — Trágyázás. — Zöldtrágyázás. — Royat- és gobelet-féle metszés.)	224
Franciaország borvidékei	13	„ Mouton-d'Armailhaq	128	Pyrenees-Orientales	224
A nemzetközi szőlészeti kongresszus 1900-ban	15	„ Mouton-Rothschild	129	Grand Craboules	224
A kongresszus szabályzata. A kongresszus tárgyszorozata. A kongresszus tagjai. A kongresszus tárgyalásainak jegyzőkönyve	18	„ Lafite	131	(A csatornázás. — A szőlő terjedelme. — A nyári öntözések. — A pinczeberendezés. — Gözerővei működő borsajtó. — Vidal rendszerű szivattyúk. — Az erjesztő medencék. — A szüret lefolyása. — Jeimondatok a major falain.)	232
A filloxera pusztítása Franciaországban (Foëx G.)	19	„ Cos-d'Estournel	131	Moujan	232
Entomológiai tanulmányok. A filloxera irtására szolgáló módszerek. A gyérités. Az irtás. Az elárasztás. A filloxera hatásának csökkentésére szolgáló módszerek. Homoki ültetés. Amerikai fajok ültetése. Közigazgatási tevékenység	27	Arondissement de Libourne	134	Chateau de Villeroy	232
A szőlők felújításáról (Gervais P.)	28	(Beosztás. — Talaj. — Mivelés. — Borminőség. Borárak.)	136	(A szőlő terjedelme. — Szőlőfajták. — Mezei vasut. — Szüretelés. — A borház. — A gépház két lokomobillal. — Paul-féle turbinás szűrőgépek. — Cementmedencék. — Hordozható szivattyú. — A pinczészet főbb berendezése.)	243
Bevezetés	28	Chateau-Petrus	136	Hérault	243
(A filloxera-vész története. — A felújítás kérdéseinek fázisai. — Direkttermők vagy alanyok.)	28	„ des Laurets	137	Eghajlat és időjárás	243
Az alanyfajok	28	(Az erjesztőház és pinczék leírása. — Az erjesztés lefolyása. — Borkezelés.)	137	A szőlőtermelés arányai	244
1. csoport. Az amerikai tiszta fajok	28	Chateau-Pavie	143	A termés és annak értékesítése	246
(Riparia. — Rupestris. — Berlandieri.)	28	„ d'Ausone	144	Munkás-viszonyok, birtokmegosztás	249
2. csoport. Ameriko-amerikai keresek	28	„ Cheval-Blanc	144	Borkereskedelem	250
(Jacquez, Solonis, Violla. — Riparia × Rupestris. — Bertandieri × Riparia. — Colorado-félék. — Cordifolia × Rupestris.)	28	Blayais	146	A héraulti szőlők felújítása	251
3. csoport. Franko-amerikai keresek	28	(Talaj. — Szőlőfajok. — Borfajták. — Felújítás. — Alanyok. — Mivelés.)	147	Amerikai szőlőfajták	251
(1202. — 601 és 603. — Aramon × Rupestris. — 33 A ₁ és A ₂ . — 41 B.)	28	Chateau-Ségonzac	147	Európai szőlőfajták	252
Az adaptáció	28	(Terület. — Talaj. — Fajták. — Borkészítés.)	149	(Aramon. — Carignan. — Piquepoul. — Clairette blanche. — Mourvèdre. — Alicante Bouschet. — Petit Bouschet.)	255
(A faj, — talaj, — mivelési módok, — trágyázás befolyása.)	28	Chateau-Virou	149	A szőlő mivelése	255
a) A meszes talajok felújítása. b) A kötött talajok felújítása. c) A nedves talajok felújítása. d) A száraz talajok felújítása. Az affinitás. A direkttermők	28	(Szüret. — A termés behordása és feldolgozása. — Roy-féle szőlőbogyózó és zuzó készülék. — Erjesztő kádak. — Roy-féle sajtók. — Cementhorók. — A préház és egész berendezés költségei.)	154	(Czomb és szálvesszős mivelés. — A téli metszés. — A talajmunka.)	257
(Seibel-féle és Couderc-féle hibridek. — Alicanthe × Rupestris. — Auxerois × Rupestris.)	28	Entre-deux-mers et, Rive Droite de la Garonne	154	A francia délvidek borkezelése	257
A szőlőbetegségek (Viala P.)	53	Cadillac	154	Az erjedés	257
(Oidium. — Peronospora. — Black-rot. — Court-noué. — Margarodes vitium.)	53	(A szindikátus működése. — Sok klorotikus töke. — Talaj. — Borfélések. — A város.)	156	(Erjesztő gombák. — Az élesztő szaporodása.)	260
Cazeaux-Cazalet megfigyelései	56	Loupiac	156	(A czukor- és savtartalom viszonya. — Egyéb alkatrészek. — Dél-Franciaország fontosabb szőlőfajtái firtjeinek összetétele: Aramon, Carignan, Petit Bouschet, Fehér Piquepoul.)	268
A viharágyszás (Ottavi)	56	Sainte-Croix-du-Mont	156	A szüret ideje	273
A borbetegségekről és a borkezelés haladásáról (Gayon)	57	Cadillac szőlészete a filloxera és a peronospora megjelenése után	159	(Mustmérők. — Savmérő. — A termés behordása. — Mustjavítás.)	273
Borbetegségek	57	(A filloxera terjedése. — A gazdasági és szőlészeti egyesület. — A gombabetegségek elleni védekezés. — Felújítási költségek hektáronként. — A szőlők jövedelmezősége.)	162	Vörös bor készítése	273
(A virágosodás. — Az ezettedés. — A megke-seredés. — Az arasodás. — A nyúlóság. — A törés.)	57	A Cadillac szőlők mivelése	162	Fehér borok készítése	275
A borkezelés haladása	59	(Felújítás. — Fehér és vörös borfajták. — A cadillac-i ojtás. — Ojtó-gépek. — A szőlő mivelése az első, második és harmadik évben. — További kezelés. — Fagy elleni védekezés, trágyázás. — A gyűrűzés. — A gombák elleni védekezés.)	162	Az erjesztés	278
(Az erjedés. — A tiszta erjesztők. — A pasteurizálás.)	59	A gazdasági és szőlészeti egyesület működése	172	(A hő befolyása. — Musthűtő készülék. — Erjesztés cementhoróban és rekeszes kádban. — Kénessavval való színtelenítés.)	288
A bor befolyása az egészségre (Charrin)	62	Chateau-Loubens	174	Gervais P. «Causse» nevű szőlőbirtoka és kísérleti telepe	288
Történeti visszaemlékezés. A szeszfogyasztás napjainkban. Körtani és társadalmi következmények. A mérges anyagokról. A pálinka és a bor befolyása	62	„ Biac	175	I. Troisième Tamaris	289
Elfogadott különleges javaslataok	67	„ Ricaut	176	II. La Cougourludé	292
(Az adóterhek leszállítása. — A jegyek védelme. — A természetes bor védelme.)	67	„ de-Taste	177	III. Le Grand Plantié	292
Egy általános szőlőisme (ampelographia) létesítése (Couanon)	70	„ Lamarque	177	IV. Le Petit Fresne	292
A disztribúció	71	Pays de Sautesnes	178	V. Couran	292
A tanulmányat	72	(A sautesnes-i bor mint a tokaji versenytársa. — A szőlőfajták. — Napszám és évi bér. — A szüret. — A termés osztályozása. — A borminőség szerinti klasszifikáció.)	181	VI. Second Tamaris	292
Gironde	73	Chateau-de-Suduiraut	181	VII. Grand Tamaris	293
A girondei talaj	74	„ Guiraud	182	Fangouse	293
A feltalaj	74	„ de-Rayne-Vigneau	183	Guihermin	294
Az altalaj	75	„ Rabaut	183	Mézou's; Grammont	294
A girondei szőlőfajták	76	„ Cimens	184	Bourgogne	297
Vörös borfajták	76	„ Yquem	185	(Földrajzi fekvés. — Beosztás.)	298
(Cabernet Sauvignon. — Cab. franc. — Cab. blanc. Cab. gris. — Merlot. — Malbec. — Verdot. — Cabernelle. — Jurançon. — Sirha. — Massoutet.)	76	(A tőkék elhelyezése. — A borok ára. — Prés-csarnok és pinczeberendezés. — Első és második sajtolás. — Töltögetés. — Minőség-ki-egyenlítés. — Palackozás.)	192	Eghajlat	298
Fehér borfajták	81	Midi	192	Bourgognei fajták	298
(Semillon. — Sauvignon. — Muscadelle. — Muscat blanc. — Blanc Auba.)	81	(A délvidek szőlőtermő megyéi. — Az amatőr-kisérletezők. — Castel telepe.)	194	(Pinot fin. — Gamay. — Fehér borfajták.)	301
A girondei szőlőmivelés	83	A hybridáció és a kísérleti telepek	194	A bourgogne-i borok	301
(Talajelőkészítés. — Ültetés. — Fialat szőlők gondozása. — A metszés. — A mivelés. — A válogatás. — A földmunka. — A szüret. — Az osztályozás. — Az erjedés.)	83	(Nagy tökebefektetés és bizonytalan siker. — Tudományos és gyakorlati célok.)	195	A bourgogne-i szőlőmivelés	301
A girondei borok osztályozása	95	A hybridáció	195	(Alanyfajták. — Metszés. — Szüretelés. — Erjesztés. — Első fejtés. — Töltögetés.)	304
A barrique	96	(A hybridáció célja. — Hybrid és mestic. — Mesterséges és természetes keresek. — A szőlőkoresok tulajdonságai. — Reciprok hibridek. — Örökéletesség és visszaesés. — Derivált és másodrangú keresek. — Kombinált keresek. — A hybridálás három főproblémája. — A keresztezés irányelvei. — A főbb szőlőfajok virágzási ideje.)	200	Chassagne-Montrachet	305
Médoc	99	Meszes talajoknak megfelelő alanykoresok létesítése	200	Marcilly	306
Chateau-Cantenac Brown	100	Direkttermő keresek létesítése	200	Maldant	307
„ Brane-Cantenac	100	Black-rot iránt érzéketlen keresek létesítése	201	Chateau de Corton-Grancey	307
„ Kirwan	101	A hybridáció a gyakorlatban	202	(Szőlőmunkák. — Szüret. — Borház. — Erjesztő helyiség. — Pincze. — Erjesztés.)	314
„ d'Issan	101	A szőlő virágjának ismertetése	202	Chateau Clos-Vougeot	314
„ Palmer	102	A hybridáció technikája	203	(Bálynájsajtók. — Régi borház. — Szüret.)	315
„ Durfort-Vivens	102	A szőlővirágzás gyorsítása és elodázása	207	Clos-Regnier	315
„ Malescot-Saint-Exupéry	102	A himpor gyűjtése	209	(Erjesztő épület. — Pincze.)	319
(Borház, erjesztő és pincze részletes ismertetése. — A szőlőtermés feldolgozása. — A bor kezelése.)	102	A szőlőfűrtök megszedése és a magvak eltevése	211	Champagne	319
Chateau-Arnaud-Blanc	110	A szőlőmagvak elültetése	212	Champagne szőlőterülete	319
(Az épületek ismertetése. — Az erjesztés. — A borok kiegyenlítése.)	110	(Melegágyban való eliskolázás. — A szabadban való eliskolázás.)	215	A champagne-i talaj	319
Chateau-Margaux	115	A kísérleti telepek	215	A champagne-i borok	320
„ Beaumont-Cussac	116	(Meszes és túlkötött talajok. — Szőlőbetegségeknek ellentálló hibridek keresése. — A tőkék elhelyezése és megjelölése. — A kereseket jelző számok.)	217	Champagne-i fajok	320
„ Langoa	118	Hogyan lehet a kereseket korai gyümölcstermelésre indítani?	217	Champagne-i szőlőmivelés	321
(Az erjesztő helyiség és borház leírása. — A borkészítés és további kezelés ismertetése.)	118	(A gyökerek kurtítása. — Fialat tőkék ledöntése. — Kisvot-féle mivelés.)	220	A metszés	321
Chateau-Brancaire-Ducru	124	Az út folytatása. — Marseillette.	220	Évről évre döntött szőlő	322
„ Beyheville	125			Talaj-munkák	323

AZ O
 Az országos
 Ne
 Egész évre 20
 AZ OM
 Ülés
 1902. janu
 biz
 „ janu
 fikác
 „ janu
 mive
 oszt
 oszt
 febr
 teny

az Országos
 földmivel
 1902. évi
 d. u. 4 ór
 ülésére.
 Tárgy
 Czukor
 rosok közöt

XIX.
 Az Ors
 sület XIX. te
 évi márcziu
 Budapesten
 istállóiban
 udvarral).